

JAARVERSLAG 2018

Waterschap Noorderzijlvest

Mei 2019

INHOUD

Voorwoord	4
1. Samenvatting	6
2. Algemene thema- en programmaverantwoording 2018	13
2.1 OMGEVINGSWET.....	13
2.2 DUURZAAMHEID/ENERGIENEUTRALITEIT.....	14
2.3 INNOVATIE EN SAMENWERKING IN DE WATERKETEN	15
2.4 PROGRAMMA 1 WATERVEILIGHEID EN RAMPENBESTRIJDING	16
2.5 PROGRAMMA 2 VOLDOENDE EN GEZOND WATER.....	25
2.6 PROGRAMMA 3 GEZUIVERD WATER.....	34
2.7 PROGRAMMA 4 WATER EN MAATSCHAPPIJ	39
2.8 PROGRAMMA 5: BEDRIJFSVOERING	46
3. Kerncijfers en verplichte paragrafen	55
3.1 KERNCIJFERS.....	55
3.2 ONTWIKKELINGEN SINDS HET VORIGE BEGROTINGSJAAR	59
3.3 INCIDENTELE BATEN EN LASTEN.....	59
3.4 ONTTREKKINGEN AAN RESERVES EN VOORZIENINGEN.....	60
3.5 WATERSCHAPSBELASTINGEN	60
3.6 WEERSTANDSVERMOGEN.....	62
3.7 FINANCIERING	64
3.8 VERBONDEN PARTIJEN	66
3.9 BEDRIJFSVOERING	67
3.10 EMU SALDO	68
4. Jaarrekening.....	71
4.1 BALANS	71
4.2 WAARDERINGSGRONDSLAGEN.....	72
4.3 TOELICHTING OP DE BALANS	75
4.4 EXPLOITATIEREKENING	86
4.5 TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING	89
4.6 WET NORMERING TOPINKOMENS.....	97
5. Vaststelling jaarverslag / controleverklaring onafh. accountant	100
5.1 VASTSTELLING JAARVERSLAG.....	100
5.2 CONTROLEVERKLARING ONAFHANKELIJK ACCOUNTANT	101
6. Bijlagen	102

VOORWOORD

Hierbij ontvangt u het jaarverslag 2018 van het Waterschap Noorderzijlvest. Door middel van deze rapportage wordt aan het algemeen bestuur verantwoording afgelegd over de bereikte doelen en resultaten, de uitgevoerde acties en de daarvoor ingezette middelen.

Het jaarverslag 2018 heeft zowel een interne als een externe verantwoordingsfunctie.

De programma's

Het jaarverslag sluit aan op de vijf programma's van het jaarplan 2018:

- Programma Waterveiligheid en Rampenbestrijding;
- Programma Voldoende en Gezond water;
- Programma Gezuiverd Water;
- Programma Water en Maatschappij;
- Programma Bedrijfsvoering.

Dit past binnen de voorschriften van de Waterschapswet. Deze wet verplicht een programma indeling. De opgenomen programma's sluiten aan op de programma's van het Waterbeheerprogramma 2016 - 2021 van ons waterschap.

Van vijf naar vier programma's

In 2018 werkt Waterschap Noorderzijlvest operationeel met vier in plaats van vijf programma's. Deze aanpassing is gedaan in het kader van de optimalisatie van de Planning & Control-cyclus. De aanpassing houdt in dat het programma Water en Maatschappij en het programma Bedrijfsvoering zijn samengevoegd tot het programma Bestuur en Organisatie. Het algemeen bestuur heeft het jaarplan 2018 goedgekeurd waarin nog sprake was van vijf programma's. Daarom rapporteert dit jaarverslag over vijf programma's.

Inhoud van het jaarverslag 2018

Het jaarverslag bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Samenvatting;
2. Algemene thema-/programmaverantwoording;
3. Kerncijfers en verplichte paragrafen;
4. Jaarrekening 2018;
5. Vaststelling jaarverslag 2018 en controleverklaring van de onafhankelijke accountant.

DROOGTE ZOMER 2018

1. SAMENVATTING

Zeer droog jaar

Het jaar 2018 was meteorologisch gezien in het beheergebied van het Waterschap Noorderzijlvest een zeer droog jaar. Er viel over het gehele jaar zo'n 607 mm aan neerslag. Dit is circa 240 mm minder dan het gemiddelde van de afgelopen 50 jaar. Door het opzetten van de boezem- en polderpeilen vroeg in de zomer, het nathouden van de veenhoudende Hoornsedijk en extra onderhoud aan aanvoerende watergangen door de medewerkers van Noorderzijlvest, zijn de gevolgen van de droogte in ons beheergebied beperkt gebleven. We hebben als waterschap veel en extra gecommuniceerd met diverse betrokken partijen en belanghebbenden, waardoor men wist hoeveel water er beschikbaar was.

Calamiteiten

Tijdens de zeer droge periode is door de crisisorganisatie goed en efficiënt werk geleverd om de schade te beperken. Ook na de aardbeving in Zeerijp is doeltreffend opgetreden. Er zijn na vlotte inspecties geen schades vastgesteld. Er zijn grote stappen gemaakt bij de implementatie van netcentrisch werken binnen de crisisorganisatie. Noorderzijlvest heeft zowel intern als extern geoefend en deelgenomen aan diverse multidisciplinaire oefeningen in de veiligheidsregio.

Dijkversterking en dijkverbetering

Waterveiligheid staat bij Noorderzijlvest voorop. Om de veiligheid van onze inwoners zoveel als mogelijk te garanderen is in 2018 verder gewerkt aan grote projecten voor dijkversterking en dijkverbetering. Het omvangrijke project dijkversterking Eemshaven-Delfzijl, in het kader van het Hoog Water Beschermings Programma (HWBP), is in 2018 aanzienlijk gevorderd in de uitvoering. Het project wordt naar verwachting in 2019 afgerond, binnen afgesproken budget en tijd. Het Dijkverbeteringsproject Lauwersmeer is in 2018 in uitvoering gegaan. De dijkversterking van de Eemskanaalkade rond de stad Groningen is in 2018 ook grotendeels gerealiseerd.

Droge voeten 2050

Alle Droge-Droge-Voeten-2050-maatregelen zijn inmiddels opgestart en ook in 2018 is hard gewerkt aan de realisatie van de maatregelen. Zo is in het Zuidelijk Westerkwartier gestart met de voorbereiding van de uitvoering van de waterbergingsgebieden 'De Dijken/Bakkerom' en 'Drie Polders'. De voorlopige ontwerpen zijn gepresenteerd tijdens verschillende gebiedsavonden. Voor het ontwerp inrichtingsplan Dwarsdiep geldt dat de gebiedscommissie nog geen definitief besluit heeft genomen in verband met de nog te verwerven gronden. In 2018 is veel energie gestoken in het verwerven van de nodige gronden.

Innovatie

Sinds 2018 zijn de Waterschappen Noorderzijlvest, Wetterskip Fryslân en Hunze en Aa's aangesloten bij het Noordelijk Innovatieatelier. In het innovatieatelier werken overheden zonder grenzen met aannemers en ingenieursbureaus om snel innovaties te lanceren. Het innovatieatelier is ontstaan vanuit de noodzaak om maatschappelijke opgaven zoals verduurzaming en circulair bouwen, die om innovaties vragen, te realiseren. Met experimenteren in de aanbestedingsvorm en vanuit 'groots denken, klein doen' is veel geleerd. In 2018 is het innovatieatelier genomineerd voor de Infratech Innovatieprijs 2019 in de categorie vernieuwend samenwerken. Begin januari won het innovatieatelier deze prijs.

Peilbesluiten

In 2018 zijn ontwerppeilbesluiten opgesteld voor de polders Vredewold, Zuidhorner Zuidpolder, Franerpolder, Lagemeeden, Nienoord, De Dijken-Bakkerom en Driepolders. Ook zijn de peilbesluittrajecten eerste schil Electraboezem en polder De Deltthe gestart. Resultaten zijn geactualiseerde waterpeilen en inzicht in de maatregelen die nodig zijn om deze peilen in te stellen.

Verbeteren van de waterkwaliteit

Het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) heeft als doel om te komen tot het uitvoeren van maatregelen die bijdragen aan een verbetering van de waterkwaliteit. Voorbeelden hiervan zijn maatregelen ter vermindering van erf- en perceelemissies. In samenwerking met de landbouwsector hebben we acht projecten voorbereid voor ons beheergebied. Deze zijn tussen eind 2017 en eind 2018 alle ingediend voor DAW-subsidie.

Natuurvriendelijke oevers

In 2018 is 5,5 km aan natuurvriendelijke oevers aangelegd, waarvan 4,6 km in eigendom en 0,9 km onder groenblauwe diensten. In 2018 is ongeveer 30 km aan natuurvriendelijke oevers in district Noordoost gemaaid. Dit is gefaseerd gemaaid, zodat er riet is blijven staan en niet de gehele oever kaal is gemaaid. In 2018 zijn tien natuurvriendelijke oevers gemonitord (water en oeverplanten), waarbij de situatie voor dat onderhoud is uitgevoerd en in beeld is gebracht. In het najaar van 2018 zijn deze tien natuurvriendelijke oevers onderhouden.

Aanleg persleiding samen met North Water B.V.

In 2018 zijn de voorbereidingen gestart voor het aanleggen van een persleiding vanaf het nieuwe rioolgemaal Eemshaven naar het rioolgemaal Losdorp. Dit doen we samen met North Water B.V. Zij zijn gestart met de voorbereidingen voor het bouwen van een industriële waterzuivering (IWZ) op de RWZI Garmerwolde en het aanleggen van een waterleiding.

Herijkte slibstrategie

In 2018 is de slibstrategie herijkt. Samen met de ongebonden waterschappen gaan we de komende jaren invulling geven aan de slibstrategie door eerst te kijken naar de energieroute (slib als bio-brandstof voor energiecentrales). Medio 2019 start een aanbesteding voor de eindverwerking van het slib.

Zuiveren

In 2018 is de aanpassing van het slibontwateringsproces op de RWZI Garmerwolde opgestart. Deze aanpassing betreft het vervangen van de huidige kamfilterpersen door membraanfilterpersen. In 2018 zijn de voorbereidingen door de aannemer (engineering en verder ontwerp) uitgevoerd. De eerste persen zijn afgeleverd door de fabrikant en de eerste is ingebouwd. In 2019 zal dit verder worden uitgevoerd.

Bruggen

In 2018 is door een ingenieurbureau onderzoek gedaan naar 38 van onze bruggen. Dit bureau heeft deze bruggen onder andere getest op ASR (betonrot), betonkernen onderzocht en visuele checks uitgevoerd. Hieruit bleek dat een deel van de bruggen niet in veilige staat verkeerde. Op basis van dit rapport en de rapporten van de onderzoeken sinds 2012 is een meerjarenoverzicht gemaakt met de kosten voor de komende jaren.

Optimalisatie van de Planning & Control-cyclus

In 2018 is de Planning & Control-cyclus herzien en geoptimaliseerd. Hiervoor is een kaderbrief geïntroduceerd, zijn kwartaalverslagen opgesteld en is het jaarplan, inclusief een meerjarenraming, gemaakt. Deze nieuwe Planning & Control-producten zijn in de tweede helft van 2018 opgesteld. In 2019 gaan we door met deze optimalisatie. In de tweede helft van 2019 evalueren we de optimalisatie.

Resultaat 2018

Samenvatting 2018			
BELASTINGEN IN MILJOENEN		NETTOLASTEN IN MILJOENEN	
WATERSYSTEEMBEHEER	37,1	WATERVEILIGHEID	7,3
ZUIVERINGSBEHEER	24,6	VOLDOENDE & GEZOND WATER	17,7
TOTAAL	61,7	GEZUIVERD WATER	14,8
VRIJVAL VOORZIENING	0,4	WATER EN MAATSCHAPPIJ	6,2
BIJDRAGE RESERVES	0,6	BEDRIJFSVOERING	15,1
TOTAAL	62,7	TOTAAL	61,1
RESULTAAT		1,6	

Over het boekjaar 2018 is een positief resultaat van € 1,6 miljoen gerealiseerd ten opzichte van het jaarplan.

Dit resultaat is op hoofdlijnen gerealiseerd door hogere baten wegens hogere belastingopbrengsten (+ € 0,5 miljoen; hogere WOZ waarden dan begroot/geraamd), meer uren eigen personeel geactiveerd (+ € 0,5 miljoen), vrijval van een voorziening (+ € 0,4 miljoen) en een hogere opbrengst werken voor derden (+ € 0,2 miljoen).

De lasten 2018 zijn per saldo in totaliteit conform de begroting 2018.

Analyse resultaat

Resultaat 2018 (bedragen × € 1 miljoen)	T.o.v. begroting 2018	T.o.v. gewijzigde begroting 2018
Lasten		
Kapitaallasten	1,0	-0,1
Personeelslasten	-0,6	-0,2
Gebruiks- en verbruiksgoederen	-0,4	0,3
Energiekosten	0,5	0,4
Huren, pachten, rechten, verzekeringen en belastingen	-0,1	-
Onderhoud door derden	-	0,5
Diensten door derden en bijdragen aan derden	-0,2	-0,4
Toevoegingen aan voorzieningen	-0,2	-0,1
Totaal lasten	0,0	0,4
Baten		
Baten personeel	-0,1	0,1
Opbrengst werken voor derden en eigendommen	0,2	-0,2
Waterschapsbelastingen	0,5	0,4
Bijdragen van derden	-	-
Onttrekkingen aan voorzieningen	0,4	0,3
Onttrekkingen aan reserves	0,1	-
Doorberekeningen aan investeringen	0,5	-
Totaal baten	1,6	0,6
Resultaat 2018	1,6	1,0

Bij de gewijzigde begroting 2018, opgesteld bij de 3e kwartaalrapportage 2018, is een positief resultaat van € 0,6 miljoen geprognosticeerd. Het gerealiseerde resultaat 2018 is € 1,0 miljoen hoger ten opzichte van deze gewijzigde begroting 2018.

Ten opzichte van de gewijzigde begroting is dit verklaarbaar door (op hoofdlijn):

Kapitaallasten + doorberekeningen aan investeringen € -0,1 miljoen
De rentelasten laten een gering nadeel zien (- € 0,1 miljoen). De doorberekeningen aan investeringen zijn conform gewijzigde begroting.

Personeelslasten € -0,2 miljoen
De personeelslasten worden met € 0,2 miljoen overschreden als gevolg van overname personeel door een andere organisatie en een hogere afdracht van de sociale lasten.

Goederen en diensten € 0,8 miljoen

- Hogere automatiseringskosten (€ -0,1 miljoen);
- Kosten calamiteit RWZI Zuidhorn (€ -0,2 miljoen);
- Hogere kosten slibverwerking derden (€ -0,2 miljoen);
- Hogere kosten afvoer slib (€ -0,1 miljoen);
- Lagere energiekosten wegens terug ontvangst van regulerende energiebelasting REB (€ 0,4 miljoen);

- Lagere kosten chemicaliën (€ 0,2 miljoen);
- Lagere onderhoudskosten door derden (€ 0,4 miljoen);
- Lagere bijdrage exploitatiekosten Noordelijk Belastingkantoor (€ 0,1 miljoen);
- Lagere kosten vaste en mobiele telefonie (€ 0,1 miljoen);
- Lagere kosten advisering en overige diensten door derden (€ 0,2 miljoen).

Toevoegingen en onttrekkingen aan voorzieningen en reserves en boekverliezen € 0,2 miljoen

Minder toegevoegd aan de voorziening pensioen (voormalig) bestuur (€ 0,1 miljoen);

Meer toegevoegd aan de voorziening (voormalig) personeel (€ -0,1 miljoen);

Minder onttrokken aan de voorziening jubileum 25 en 40 jaar (€ -0,2 miljoen);

Een vrijval voorziening wegen (afbakening/definitie) (€ 0,4 miljoen).

Baten personeel € 0,1 miljoen

Ten opzichte van de 3^e kwartaalrapportage vallen de baten gunstiger uit (€ 0,1 miljoen). Dit is het gevolg van meer inzet van eigen personeel op de projecten van primaire keringen.

Opbrengst werken derden en eigendommen € -0,2 miljoen

Lager uitgevallen baten met betrekking tot de werkzaamheden in het kader van de bodemdaling (€ -0,3 miljoen);

Lagere afrekening gemeenschappelijke regeling (€ -0,1 miljoen);

Teruggaaf BTW op de niet waterschapseigen taken (€ 0,2 miljoen).

Waterschapsbelastingen € 0,4 miljoen

Ten opzichte van de 3^e kwartaalrapportage laat de inning over voorgaande jaren een voordeel zien (€ 0,4 miljoen) op categorie gebouwd en ongebouwd binnensdijk, waarvan € 0,3 miljoen betrekking heeft op voorgaande jaren en € 0,1 miljoen op 2018.

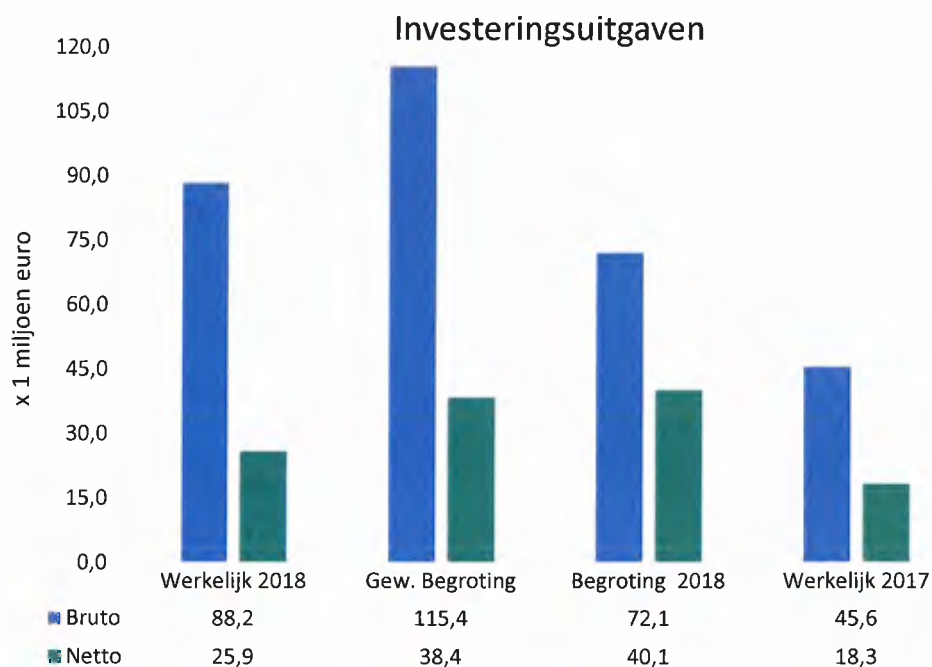
Weerstandsvermogen/algemene reserves

Het resultaat ad € 1,6 miljoen zal, na besluit van het algemeen bestuur, ten gunste worden gebracht van de algemene reserves en/of de bestemmingsreserves. Het resultaat is voor € 0,7 miljoen toe te rekenen aan de taak Watersysteembeheer (positief) en voor € 0,9 miljoen aan de taak Zuiveringsbeheer (positief).

De algemene reserves worden gezien als bron voor het weerstandsvermogen van het waterschap.

De gewenste minimale omvang van het weerstandsvermogen is op basis van de jaarlijkse risico-inventarisatie bepaald op € 2,8 miljoen (watersysteembeheer € 2,2 miljoen en zuiveringsbeheer € 0,6 miljoen).

De aanwezige algemene reserves per ultimo 2018 (na verwerking resultaat) bedragen in totaal € 9,7 miljoen (watersysteembeheer € 1,7 miljoen; een weerstandstekort van € 0,5 miljoen en zuiveringsbeheer € 8,0 miljoen; een weerstandsoverschot van € 7,4 miljoen).

In 2018 is € 88,2 miljoen besteed aan investeringsprojecten, waarvan € 74,3 miljoen ten behoeve van de waterkeringen, € 7,9 miljoen aan het watersysteem en € 6,0 miljoen voor de zuiveringstaak. Aan subsidies en cofinanciering door derden is een bedrag ontvangen van circa € 62,3 miljoen, waarvan het overgrote deel voor financiële bijdragen aan de zeekeringen (HWBP), circa € 45,0 miljoen.

De bruto investeringsuitgaven bedragen in 2018 € 88,2 miljoen over 2018 versus een gewijzigde begroting van € 115,4 miljoen. De bruto investeringsuitgaven zijn € 27,2 miljoen lager dan de gewijzigde begroting uitgekomen.

Belangrijkste verklaringen verschil met gewijzigde begroting:

- Project Eemshaven-Delfzijl: de aannemerscombinatie heeft diverse werkzaamheden gefaseerd naar 2019 (effect € 9,2 miljoen lagere investeringsuitgaven) en de eindafrekening wordt met de Gemeente Delfzijl opgemaakt in 2019 (effect € 2,1 miljoen lagere investeringsuitgaven).
- Regionale keringen: project Eemskanaalkade traject tussen Bloemhofbrug en Appingedam is vertraagd naar 2019 (effect € 7,9 miljoen lagere investeringsuitgaven) en het project Eemskanaalkade traject tussen Oostersluis en Bronsluis is vertraagd (effect € 1,4 miljoen lagere investeringsuitgaven).

MEANDEREN VAN HET REITDIEP

2. ALGEMENE THEMA- EN PROGRAMMAVERANTWOORDING 2018

De Waterschapswet vereist dat het algemeen bestuur op hoofdlijnen het beleid formuleert. Dat is gedaan in het Waterbeheerprogramma aan de hand van de bestuurlijke programma's.

Daarnaast zijn door de coalitiepartners in een bestuursakkoord de prioriteiten en acties voor de bestuursperiode 2015-2019 aangegeven. Per programma zijn de visie, de doelen en maatregelen geformuleerd. Het waterbeheerprogramma 2016-2021 en het bestuursakkoord vormen de basis voor de Perspectiefnota, het Jaarplan en de bijbehorende rapportages en evaluaties. Zo worden de Perspectiefnota, het Jaarplan en de rapportages in lijn gebracht met het waterbeheerprogramma en bestuursakkoord. De verantwoording van de programma's omvat het totaal van baten en lasten van het waterschap.

Bij de programma's 1 t/m 5 zijn per programma de voorgenomen maatregelen 2018 opgenomen vanuit het Jaarplan 2018 en daaronder na de inspring de werkelijk gerealiseerde maatregelen 2018.

Bij het opstellen van deze jaarrapportage is op het niveau van de programma's gekeken naar alle lasten en de baten alsmede de bestedingen en ontvangsten ten aanzien van investeringen.

De gewijzigde begroting 2018 is qua afwijkingen reeds toegelicht bij de 3^e kwartaalrapportage. Derhalve worden de werkelijke cijfers in het jaarverslag 2018 toegelicht versus deze gewijzigde begroting 2018 per programma.

2.1 OMGEVINGSWET

In 2021 wordt de Omgevingswet van kracht. De Omgevingswet moet zorgen voor een integrale benadering van de leefomgeving en de besluitvorming over projecten versnellen en verbeteren.

De wet stelt hoge eisen aan de samenwerking in de keten van overheden. Omgevingsvisies en -plannen van derden worden gezamenlijk ontwikkeld. In 2018 zijn de contacten gelegd met onze ketenpartners om in een vroegtijdig stadium te zorgen, dat uiteindelijk onze doelen in de visies en plannen integraal worden opgenomen.

Daarnaast is er een projectgroep geformeerd met als taak de impact van de invoering van de Omgevingswet voor het waterschap inzichtelijk te maken en zorg te dragen voor daadwerkelijke implementatie in de organisatie. Dit vraagt om een houding die meer oplossingsgericht is vanuit dienstverlening en minder toetsend vanuit het bevoegde gezag. En het heeft grote impact op de digitalisering. De digitale ondersteuning van de Omgevingswet moet ervoor zorgen dat de overheidsinformatie voor de fysieke leefomgeving met "één klik op de kaart" te gebruiken is door een initiatiefnemer.

2.2 DUURZAAMHEID/ENERGIENEUTRALITEIT

Vanuit de investeringsagenda 'Naar een Duurzaam Nederland' (maart 2017) hebben de koepels van gemeenten, provincies en waterschappen samen met het kabinet het Interbestuurlijk Programma (IBP) (februari 2018) opgesteld. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat er regionale energiestrategieën (RES) worden opgesteld om het nationale doel van 49% CO₂-reductie in 2030 te behalen. De regionale strategie moet bestaan uit een regionale visie en uitvoeringsplan waarin alle stakeholders, zoals burgers, bedrijven en overheden, een rol hebben.

In de Investeringsagenda is voorgesteld om investeringen van derden op waterschapsterreinen mee te tellen voor de doelstelling van energieneutraliteit van waterschappen in 2025. Dit is ook het voorstel voor het Klimaatakkoord.

Waterschap Noorderzijlvest dient zijn invulling voor energieneutraliteit vast te stellen. Dit geschiedt aan de hand van een drietal scenario's;

- a. 100% duurzame energieopwekking door (en voor) derden;
- b. 50% zelf duurzame energie opwekken en 50% door (en voor) derden;
- c. 100% zelf duurzame energie opwekken.

Er is nog geen besluit genomen over welk scenario het waterschap Noorderzijlvest kiest. Wel zijn de scenario's nader uitgewerkt tot de opgaven en investeringen voor het waterschap. Hierbij is de doelstelling uit het duurzaamheidsbeleid van het waterschap van 40% eigen duurzame opwekking in 2020 meegenomen. De uitwerking wordt voorafgegaan door een beschrijving van de rol van het waterschap t.a.v. de scenario's en een afwegingskader per scenario. Dit afwegingskader brengt de voor- en nadelen van de drie scenario's in beeld.

In 2018 hebben we in beeld gebracht welke ambities wij voor de komende jaren hebben, welke inzet wij gaan plegen en welke nadere onderzoeken en maatregelen wij gaan uitvoeren om de doelstellingen vanuit de ruimtelijke adaptatie, energietransitie/duurzaamheid en circulaire economie te realiseren. Voor ons beheergebied hebben we samen met betrokken organisaties een projectorganisatie ingericht op bestuurlijk en op ambtelijk niveau voor participatie in de ontwikkeling van regionale energiestrategieën (RES), te weten RES Drenthe en RES Groningen om dit verder uit te werken.

Daarnaast zijn we een verkenning gestart met derden voor het ontwikkelen van een zonnepark Fledderbosch (terrein in bezit van het waterschap naast de RWZI Garmerwolde) en voor een zestal zuiveringsterreinen.

Uitvoeren van energiebesparende maatregelen (MJA 3) bij de zuiveringsinstallaties en rioolgemalen, conform het eind 2016 opgestelde Energie en Efficiency UitvoeringsPlan (EEP) voor de jaren 2017- 2020. Uitvoering van deze afspraak dient te zorgen voor een jaarlijkse energiebesparing van circa 2% Daarnaast worden er maatregelen uitgevoerd om het chemicaliën verbruik op de RWZI Garmerwolde terug te dringen. Verder wordt thermische slibvoorbehandeling onderzocht. Organisaties en bedrijven hebben in 2008 afspraken gemaakt met de overheid om hun energie- efficiency te verbeteren voor de periode 2005 - 2020.

In ons geval gaat het om Meerjarenaafspraken (MJA3) tussen de overheid en de sector waterschappen. De afspraken zijn verankerd in de Wet Milieubeheer. Om te komen tot energie-efficiency moet vierjaarlijks een Energie-Efficiency Plan (EEP) worden opgesteld met energiebesparende en -opwekkende maatregelen.

In 2018 is uitvoering gegeven aan het maatregelpakket vanuit het Energie en Efficiency UitvoeringsPlan (EEP). Het EEP 2017 – 2020 bevat maatregelen met een totale energie-efficiëntie van ruim 11% besparing en ca 9% duurzame energieopwekking. Na uitvoering van deze maatregelen voldoet het waterschap aan de hiervoor gestelde doelen.

Ook zijn we gestart met het ombouwen van deelstroombehandelinginstallatie (sharon) om het chemicaliën verbruik op de RWZI Garmerwolde terug te dringen. Dit project wordt medio 2019 afgerond. In 2018 is het onderzoek naar thermische slibvoorbehandeling samen met STOWA verder opgepakt. Begin 2019 zijn de onderzoeksresultaten bekend en wordt de businesscase uitgewerkt naar een mogelijk full-scale installatie.

2.3 INNOVATIE EN SAMENWERKING IN DE WATERKETEN

Provinciale opdrachtgevers, infra-aannemers, en ingenieursbureaus van de drie noordelijke provincies ontmoeten elkaar sinds 2015 in het noordelijke Innovatieatelier. Sinds 2018 zijn de waterschappen Wetterskip Fryslân, Hunze en Aa's en Noorderzijlvest aangesloten. Het Innovatieatelier is ontstaan vanuit de noodzaak om maatschappelijke opgaven, zoals verduurzaming en circulair bouwen die om innovaties vragen, te realiseren. Innovaties die soms al op de plank liggen bij de ingenieurs en aannemers maar de weg tot uitvoering niet vinden. De provincies Groningen, Drenthe, Friesland, Bouwend Nederland en Koninklijke NL ingenieurs besloten daarom om innovatie in de infrasector meer ruimte te geven. Met experimenteren in de aanbestedingsvorm en vanuit 'groots denken, klein doen' is veel geleerd. In 2018 zijn we genomineerd voor de innovatieprijs en hebben deze ook gewonnen.

In de afvalwaterketen zamelen we afvalwater in en zuiveren dit op een duurzame en efficiënte manier. Het gezuiverde water is schoon, veilig voor de volksgezondheid en het levert een bijdrage aan de kwaliteit van de omgeving. De infrastructuur voor de inzameling en verwerking van afvalwater en de afvoer van overtollig hemelwater en grondwater is klimaatbestendig. Het zuiveringsproces van afvalwater levert niet alleen schoon water op, maar ook grondstoffen en energie, die een economische waarde vertegenwoordigen. Wij zijn op zoek naar de mogelijkheden van het tot waarde brengen van stoffen die vermarkt kunnen worden en waarvoor het verantwoord is daar investeringen voor te doen. Datzelfde geldt voor het winnen en gebruiken van duurzame energie. Wij zijn continu bezig met het optimaliseren / bedrijfsmatig verbeteren van de zuiveringen. De samenwerking in de waterketen, vooral tussen gemeenten en waterschap, heeft aanzienlijke besparingen opgeleverd.

In 2018 is uitvoering gegeven aan de afvalwaterketen akkoorden welke met de in ons beheergebied gelegen gemeenten zijn afgesloten. In 2018 is er ambtelijk en bestuurlijk gestart met een evaluatie van de samenwerking in de waterketen. Deze zijn bestuurlijk besproken en dienen als input voor een mogelijk vervolg voor deze samenwerking welke loopt tot 2020. Er is een strategiegroep samengesteld van managers die met de uitkomsten van de evaluatie een opzet maakt voor het vervolg vanaf 2020.

2.4 PROGRAMMA 1 WATERVEILIGHEID EN RAMPENBESTRIJDING

THEMA PRIMAIRE WATERVEILIGHEID (PRIMAIRE KERENGEN)

Doel

Het voorkomen van overstromingen, waarbij onze zeedijk voldoet aan de wettelijke veiligheidsnorm en aardbevingsbestendig is.

Wat hebben we bereikt in 2018?

In 2018 is er veel werk verzet om de dijk tussen Eemshaven-Delfzijl aan de waterveiligheidsnorm te laten voldoen en zijn de andere dijktrajecten onderhouden. Daarnaast hebben we meer inzicht in de andere dijktrajecten gekregen door veldonderzoeken en modelleringen. Ook hebben we onze organisatie verbeterd met acties die passen bij het landelijke kader voor de Zorgplicht voor onze waterveiligheid.

Maatregel 2018

De uitvoering van de dijkversterking van het traject Eemshaven staat gepland tot en met het jaar 2019. Het traject Marconi (Delfzijl) wordt in 2018 opgeleverd, de eerste laag van de voorbelasting wordt aangelegd en over ca. 6 kilometer wordt de buitenbekleding vervangen.

Realisatie 2018

De dijkversterkingswerkzaamheden verlopen volgens planning en budget. De geplande voorbelasting is aangebracht en er is een start gemaakt met het aanbrengen van de buitenbekleding. Het deeltraject Marconi t.b.v. het nieuwe stadsstrand is inmiddels opgeleverd aan de gemeente. In maart 2019 wordt het AB geïnformeerd over de financiële prognose en eindstand van het project.

Maatregel 2018

In het kader van het dijkverbeteringsproject Eemshaven-Delfzijl wordt een langjarig meetproject opgestart gericht op het verkrijgen van meer kennis en inzicht in de hydraulische belasting van dit dijktraject. De aanleg van het monitoringssysteem start in 2018.

Realisatie 2018

De werkzaamheden zijn in september 2018 gegund aan een consortium van bedrijven. Er is inmiddels een intensieve meetcampagne in samenwerking met RWS, KNMI en Deltares opgezet. In oktober zijn de eerste meetinstrumenten op de dijk en in het wad geplaatst.

Maatregel 2018

In de verkenningsfase voor de dijkversterking van de Lauwersmeerdijk vindt in 2018 nadere afstemming plaats met de omgeving en wordt een stakeholdersanalyse uitgevoerd. Tevens vindt nader grondonderzoek plaats, worden conditionerende onderzoeken uitgevoerd en wordt gestart met de nadere veiligheidsanalyse. De totale verkenningsfase loopt door tot eind 2019.

Realisatie 2018

De geplande voorbereidende werkzaamheden zijn uitgevoerd in 2018 en de veiligheidsanalyse is afgerond en afgestemd met KPR (kennis platvorm risico benadering, Deltares en het HWBP). Voor het doorlopen van een VKA (Voorkeursalternatief) is een ingenieursbureau geselecteerd. Inmiddels zijn met de gemeente de Marne en de provincie Groningen kansrijke koppelkansen benoemd, die worden onderzocht.

Maatregel 2018

In 2017 is gestart met de daadwerkelijke beoordeling van de primaire kering aan de hand van het Wettelijk BeoordelingsInstrumentarium (WBI). Deze veiligheidsbeoordeling loopt door in 2018. Tevens wordt onderzoek gedaan naar de bekleding en het inwendige van de dijk ten behoeve van de uit te voeren analyses van de toestand van de dijken. Ook het grondonderzoek voor het dijktraject Eemshaven - Lauwersmeerdijk wordt in 2018 uitgevoerd. Met het waterschap Hunze en Aa's en wetterskip Fryslân wordt zoveel mogelijk samengewerkt in de beoordeling en rapportage van de gezamenlijke dijktrajecten.

Realisatie 2018

Voor het dijktraject vanaf de Lauwersmeerdijk tot en met de Eemshaven is in 2018 de asfaltbekleding, de opbouw van de dijk en de ondergrond in kaart gebracht. Het is nog niet gelukt om alle gegevens te vertalen naar de parameters en dijkprofielen, die nodig zijn voor een gedegen beoordeling van de kering volgens het WBI. De deadline om in 2022 klaar te zijn met de beoordeling van alle primaire keringen in beheer bij Noorderzijlvest staat echter niet onder druk. Het WBI projectteam is op volle sterkte. Met de buurwaterschappen, Groningen Seaports en Rijkswaterstaat zijn ervaringen en resultaten gedeeld.

Maatregel 2018

Conform het kader Zorgplicht gericht op de primaire waterkeringen is het Waterschap Noorderzijlvest verplicht jaarlijks een veiligheidsrapportage op te stellen. Zowel de staat van de keringen als de vorderingen van eventuele versterkingswerken zijn hierin opgenomen.

Realisatie 2018

In de tweede helft van 2018 is voor het eerst de rapportage waterveiligheid primaire waterkeringen opgesteld en vastgesteld door het DB. Deze rapportage is ter informatie aangeboden aan het AB en aan de Inspectie Leefomgeving en Transport. De rapportage betreft de stand van zaken eind 2017.

Maatregel 2018

In de tweede helft van 2018 vindt de eerste formele meting door de Inspectie, Leefomgeving en Transport (ILT) bij Noorderzijlvest plaats. Hierbij gaat ILT na of Noorderzijlvest de basiseisen Zorgplicht uitvoert conform het eigen inrichtingsplan.

Realisatie 2018

In 2018 is hard gewerkt aan het concretiseren van de zorgplicht primaire waterkeringen. In het vierde kwartaal heeft de ILT (Inspectie Leefomgeving en Transport) de werkwijze van Noorderzijlvest onderzocht. Naast een analyse van de (beleids-)documenten zijn realitychecks uitgevoerd. De belangrijkste aandachtspunten zijn: het op orde hebben van dagelijks gegevens, het uniform vastleggen van inspectieresultaten en het evalueren van plannen en processen. Van tekortkomingen was geen sprake.

Maatregel 2018

Het reguliere beheer en onderhoud van de primaire keringen vindt in 2018 plaats op basis van het opgestelde onderhoudsbeheerssysteem.

Realisatie 2018

In 2018 zijn de reguliere onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd, zoals grasmaaien, onkruid verwijderen, plaatsen van voorzieningen voor de schapen (o.a. nieuw wildrooster) en het herstellen van schades aan de asfaltbekleding. Er was veel asfaltschade bij de Lauwersmeerdijk.

THEMA REGIONALE WATERVEILIGHEID (REGIONALE KERINGEN)

Doel

Het voorkomen van overstromingen, waarbij onze regionale waterkeringen voldoen aan de regionale veiligheidsnorm en aardbevingsbestendig zijn.

Wat hebben we bereikt in 2018?

Afgelopen jaar is er wederom hard gewerkt aan de versterkingsopgave van de regionale keringen om uiteindelijk te voldoen aan de veiligheidsnormen voor de regionale keringen. De bestuurlijke afspraak is om de No Regret keringen (keringen langs Eemskanaal en in de stad Groningen) voor 1 januari 2019 te laten voldoen aan de veiligheidsnormen en de overige keringen voor 1 januari 2020.

Maatregel 2018

Het reguliere beheer en onderhoud van de regionale keringen vindt plaats op basis van het opgestelde onderhoudsbeheerssysteem. Aspecten uit de schouw worden hierbij betrokken. Mollen worden actief bestreden op de keringen.

Realisatie 2018

Het reguliere beheer en onderhoud van de regionale keringen is in 2018 uitgevoerd volgens het opgestelde onderhoudsbeheerssysteem daar waar geen sprake was van werkzaamheden ten behoeve van de versterkingsopgave.

Maatregel 2018

In 2018 worden de werkzaamheden voor Eemskanaalkade ,traject Oostersluis-Bronsluis, uitgevoerd. Het verwerken van de uit het Damsterdiep vrijgekomen slib in het grondlichaam op het kadetraject van het Eemskanaal nabij Garmerwolde wordt begin 2018 afgerond. De tweede fase van de baggerwerkzaamheden van het Damsterdiep is begonnen, waarna ook dit slib na indroging (afhankelijk van de weersomstandigheden) in de loop van 2019 wordt verwerkt in de waterkering.

Ook voor het kadetraject Woltersum-Appingedam vindt in 2018 de aanbesteding en uitvoering van de versterkingsmaatregelen plaats.

Realisatie 2018

De versterkingsopgave is grotendeels gerealiseerd, rekening houdend met aardbevingsbestendigheid. De kunstwerken zijn in 2018 aanvullend beoordeeld op aardbevingbestendigheid. Voor de kunstwerken geldt geen extra opgave vanuit de aardbevingsbelasting. In totaal voldoet inmiddels 88% van de oorspronkelijke 25 kilometer aan de opgave. De uitzonderingen waar niet voldaan wordt aan de veiligheidsnormen staan hieronder vermeld:

- Op het traject Woltersum – Appingedam verankeren we over een lengte van 2,4 kilometer de damwanden nog in het tweede kwartaal van 2019;
- Over een lengte van circa 500 meter brengen we op het traject Groevesluis - Woldbrug de kade nog niet op hoogte voor eind 2019;
- Voor twee kunstwerken is het toetsoordeel nog onvoldoende. Het betreffen de kunstwerken de J. B. Bronssluis en Sluis 't Dok.

Maatregel 2018

In 2018 worden de werkzaamheden aan de regionale keringen rondom de stad Groningen (Noord-Willemskanaal, Schipsloot, Schuitendiep en Reitdiep) voortgezet. Afronding is voorzien in 2019.

Met Rijkswaterstaat en de provincie Groningen wordt in 2018 bepaald of en zo ja, welke maatregelen aan de Dorkwerdersluis moeten worden getroffen.

Realisatie 2018

De versterkingsopgave is grotendeels gerealiseerd. In totaal voldoet inmiddels 91% van de oorspronkelijke 23 kilometer aan de opgave. Afspraken zijn gemaakt over de tijdelijke beheermaatregelen met de provincie Groningen en met de gemeente Groningen over het meenemen van de resterende opgave in haar stedelijke ontwikkelingsplannen. De uitzonderingen waar niet voldaan wordt aan de veiligheidsnormen staan hieronder vermeld:

- Op het traject Oostelijke Reitdiepkade pakt het waterschap de opgave over een lengte van circa 1 kilometer alsnog zelf op in het 1e kwartaal van 2019;
- Over een lengte van 500 meter langs het Hoornsdiep combineert de gemeente de werkzaamheden met haar plannen voor renovatie van dit gebied in het 1e kwartaal van 2019;
- Ter hoogte van de Praxis langs het Eemskanaal neemt de gemeente de opgave over een lengte van circa 700 meter mee in haar plannen voor ontwikkeling van dit gebied. Realisatie is naar verwachting in 2023;
- We hebben samen met Rijkswaterstaat (RWS) beheermaatregelen opgesteld voor de Dorkwerdersluis. RWS zal de waterstanden voor en achter de sluis getrapt keren. Dat wil zeggen dat het niveau in de sluis tussen het Reitdieppeil en het Van Starckenborgkanaalpeil ligt. Daarmee is de sterkte van de constructie niet in geding. We hebben RWS gevraagd het hoogtetekort ook uit te werken in een beheermaatregel. RWS heeft de aanpak van de sluis in zijn vervangings- en renovatieprogramma opgenomen voor na 2023.

Maatregel 2018

In 2018 wordt voor de minder complexe dijkverbeteringstrajecten rond het Lauwersmeer de voorkeursoplossing vastgesteld en wordt gestart met de uitvoerende werkzaamheden. Voor de meer complexe dijkverbeteringstrajecten vindt in 2018 nader onderzoek en voorbereiding plaats. Besluitvorming, aanbesteding en uitvoering rond deze meer complexe dijkverbeteringstrajecten vindt in 2019 plaats.

Realisatie 2018

De versterkingsmaatregelen en koppelkansen zijn nader uitgewerkt. Een marktpartij is geselecteerd die de maatregelen gaat uitvoeren. De uitvoering is eind 2018 gestart en zal doorlopen in 2019.

Maatregel 2018

In 2018 worden voor de resterende overige regionale keringen de aard en omvang van de maatregelen vastgesteld. Op basis hiervan zal de prioritering/fasering van maatregelen worden bepaald. De te realiseren versterkingsmaatregelen vinden vanaf 2019 plaats.

Realisatie 2018

Eind 2018 zijn de eerste uitvoeringswerkzaamheden gestart. De werkzaamheden worden uitgevoerd in drie clusters en lopen door in 2019.

THEMA MUSKUSRATTENBEHEER

Doel

De muskusrattenpopulatie is eind 2018 op een beheersbaar niveau, dat wil zeggen, per kilometer watergang 0,35 vangsten per jaar. In 2021 willen we de “in control” situatie bereikt hebben (0,15 vangsten per km watergang per jaar).

Wat hebben we bereikt in 2018?

Het doel is gerealiseerd. Noorderzijlvest zit nu op 0.33 vangsten per kilometer watergang.

Maatregel 2018

Optimalisatie beheer muskusrattenpopulatie door in 2018 extra inzet te plegen. Door de intensivering van de muskusrattenbestrijding wordt naar verwachting in 2021 de “in control”-situatie bereikt (0,15 vangsten/km watergang).

Realisatie 2018

Met het muskusrattenbeheer is in 2018 de vangst tot 0.33 vangsten per km watergang teruggedrongen. Dit door middel van de juiste strategie te volgen die in het vangplan 2018 is gemaakt.

En dat is bereikt door intensieve samenwerking van beheerders onderling en met partners die in het samenwerking verband noordoost Nederland zitten en buurtwaterschap Wetterskip Fryslân.

Maatregel 2018

De uitkomsten van het wetenschappelijke rapport “veldproef 2013-2016” worden in 2018 nader geanalyseerd.

Realisatie 2018

Parallel aan de afronding van de veldproef is afgelopen jaar gekeken naar de mogelijkheden voor de bestrijdingsstrategie voor de toekomst. Na afronding van de veldproef is het advies van de onderzoekers om het landelijke doel bij te stellen en te gaan voor het terugdringen van de muskusrat tot aan de landsgrens en 0 vangsten per kilometer watergang in het binnenland.

THEMA DROGE VOETEN 2050

Doel

Een robuust en veerkrachtig watersysteem dat bestand is tegen extreme waterhuishoudkundige situaties ten gevolge van grote hoeveelheden neerslag, danwel tegen grote droogte. Zowel op korte termijn als op lange termijn zullen maatregelen moeten worden uitgevoerd voor een toekomstbestendig watersysteem (droge voeten 2050).

Wat hebben we bereikt in 2018?

Alle Droge-Voeten-2050-maatregelen zijn inmiddels opgestart en ook in 2018 is hard gewerkt aan de realisatie van de maatregelen. De maatregelen moeten in nauwe samenhang beschouwd worden met de versterkingsopgave van de regionale keringen. De planning van de Droge-Voeten-2050- maatregelen is er in alle gevallen op gericht om zo dicht mogelijk bij de bestuurlijke afspraak te blijven om voor 1 januari 2020 te voldoen aan de veiligheidsnormen.

Maatregel 2018

In het Zuidelijk Westerkwartier wordt in 2018 gestart met de voorbereiding van de uitvoering van de plannen zoals die door het AB in 2017 zijn vastgesteld. Dit betreffen de waterbergingsgebieden 'De Dijken/Bakkerom' en 'Drie Polders'. Ook lopen in 2018 de procedures voor het aanpassen van het bestemmingsplan, de milieueffectrapportage (MER) en het vaststellen van het inrichtingsplan. Het deelgebied Dwarsdiep blijft in 2018 nog in de planfase in verband met omgevingsparticipatie dat nog moet worden afgerond.

Realisatie 2018

In 2018 hebben de procedures inrichtingsplannen, Provinciaal Inpassingsplan (PIP) en Milieueffectrapportage (MER) ter inzage gelegen en zijn ze vastgesteld. Een projectbureau Zuidelijk Westerkwartier is ingesteld, waarbinnen vijf ingenieursbureaus de nodige onderzoeken verzorgen en uitwerken tot concrete maatregelen. De voorlopige ontwerpen voor 'De Dijken/Bakkerom' en 'Driepolders' zijn gepresenteerd tijdens verschillende gebiedsavonden. Voor het ontwerp inrichtingsplan Dwarsdiep geldt dat de Gebiedscommissie nog geen definitief besluit heeft genomen in verband met de nog te verwerven gronden. In 2018 is veel energie gestoken in het verwerven van de nodige gronden. Op dit moment is van de in totaal benodigde 480 hectare circa 320 hectare verworven. Aantal ha. Project ZWK: betreft 2800 ha. Natuur Netwerk Nederland en daarbinnen 800 ha. waterberging.

Maatregel 2018

Voor gemaal Schaphalsterzijl worden de voorbereidingen voor de uitvoering in 2018 gestart en wordt eind 2018 gestart met de uitvoering van de maatregelen. De uitvoering loopt door in 2019.

Realisatie 2018

In 2018 is een technisch onderzoek uitgevoerd naar de haalbaarheid en inpasbaarheid van de voorkeursvariant als voorbereiding van de uitvoering. Het uitvoeringskrediet is in 2018 beschikbaar gesteld.

Maatregel 2018

In 2018 werken we het plan 'optimalisatie Lettelberterbergboezem' uit in een bestek. Het plan heeft als doel het vergroten van de mogelijkheden voor waterberging door o.a. vervangen en aanpassen van de inlaatstuwen en het uitvoeren van herstelwerkzaamheden aan de kaden. Onderdeel van het plan en het bestek is ook de inrichting van paaiplaatsen voor vis in de bergboezem (KRW-maatregel).

Realisatie 2018

Voor de maatregel 'optimalisatie Lettelberterbergboezem' is een Voorlopig Ontwerp uitgewerkt. De maatregel wordt meegenomen in de werkzaamheden voor de waterbergingsgebieden in het ZWK. Een definitief ontwerp wordt in 2019 uitgewerkt.

Maatregel 2018

Voor optimalisatie van het water vasthouden c.q. waterbergen in de Eelder- en Peizermaden wordt in 2018 gestart met de voorbereiding van de uitvoering. De uitvoering start in 2019.

Realisatie 2018

In 2018 is de variantenstudie afgerond. De effecten op de natuur zijn daarbij inzichtelijk gemaakt via een ecologische beoordeling. De maatregel is afgelopen periode in drie verschillende werksessies besproken met de terreinbeherende organisaties. Dit heeft uiteindelijk geleid tot de keuze van het AB in december 2018 om de waterberging de Onlanden in te zetten als gestuurde berging tot een maximaal niveau van '0,15 m+NAP'. Afhankelijk van de te doorlopen procedures, start de uitvoering in 2019. Of de maatregel MER plichtig is, wordt begin 2019 uitgezocht.

Maatregel 2018

Voor gemaal HD Louwes wordt in 2018 de oriëntatiefase afgerond en zal de definitiefase worden gestart.

Realisatie 2018

Begin 2018 zijn de hydrologische uitgangspunten nadere gespecificeerd en zijn meerdere varianten uitgewerkt. De nadere hydrologische analyse heeft geleid tot aanpassing van de uitgangspunten, te weten, de gewenste gemaalcapaciteit uitbreiding is 10 m³/s, waarbij uitbreiding van het Hunsingokanaal niet meer noodzakelijk is. In 2018 is de voorgestelde voorkeursvariant nader uitgewerkt, waarbij conditionerende onderzoeken zijn uitgevoerd en technische ontwerpen en programma van eisen zijn opgesteld.

De samenwerking met de gemeente de Marne en de provincie Groningen is daarin nadrukkelijk opgezocht, onder andere voor het voorbereiden van een subsidiebijdrage vanuit het Waddenfonds.

THEMA CALAMITEITENBEHEER

Wat hebben we bereikt in 2018?

Het jaar 2018 kenmerkte zich vooral door een langdurige periode van grote droogte. Tijdens deze periode is door de crisisorganisatie goed en efficiënt werk geleverd om de schade te beperken. Ook na de aardbeving in Zeerijp is doeltreffend opgetreden. Er zijn na een vlotte inspectie geen schades vastgesteld. Er zijn grote stappen gemaakt bij de implementatie van netcentrisch werken binnen de crisisorganisatie. Waterschap Noorderzijlvest heeft zowel intern geoefend maar ook deelgenomen aan diverse multidisciplinaire oefeningen in veiligheidsregio.

Maatregel 2018

Voortzetting van het up to date houden/brengen van het calamiteitenplan en calamiteitenbestrijdingsplannen.

Realisatie 2018

Er zijn met betrekking tot de bestrijdingsplannen grote stappen gemaakt. Afronding vindt plaats in 2019. Het blijft een continu doorlopend proces.

Maatregel 2018

Voortzetting van de implementatie van de netcentrische werkwijze met betrekking tot crisisbeheersing, waarbij in 2018 de keuze voor een ondersteunend crisis informatie systeem wordt gemaakt.

Realisatie 2018

Een eerste groep deelnemers heeft het traject opleiden, trainen en oefenen (OTO) met betrekking tot netcentrisch werken doorlopen. Een tweede groep volgt dit traject in het eerste kwartaal van 2019. Er is een keuze gemaakt voor een ondersteunend crisisinformatie systeem, LCMS-Water. Tijdens het OTO traject is gewerkt met het systeem. De planning is om begin tweede kwartaal van 2019 operationeel te zijn met de netcentrische werkwijze.

Maatregel 2018

Het periodiek houden van, dan wel deelnemen aan opleidingen, trainingen en oefeningen op bestuurlijk, tactisch en operationeel vlak, zowel binnen waterschap Noorderzijlvest als met de crisispartners in de veiligheidsregio.

Realisatie 2018

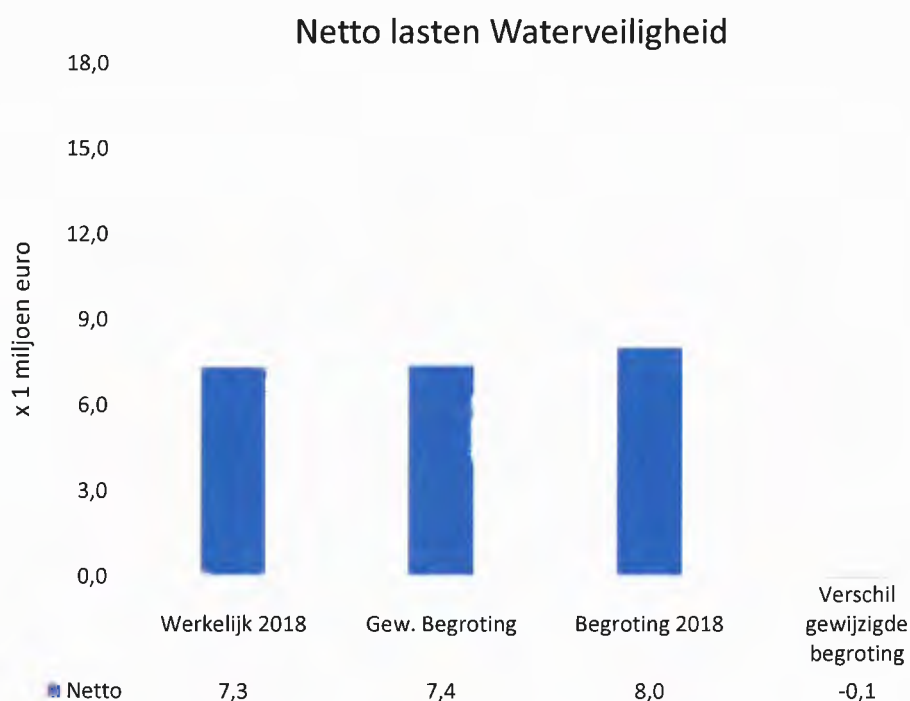
Ook dit is een continu doorlopend proces. Binnen Noorderzijlvest is geoefend op alle niveaus. Binnen de veiligheidsregio heeft Noorderzijlvest ook deelgenomen aan diverse activiteiten op alle niveaus, operationeel, tactisch en strategisch. Een belangrijk thema was vorig jaar de multidisciplinaire voorbereiding van alle niveaus op een eventuele aardbeving middels een drietal oefeningen.

Maatregel 2018

Het voortzetten van aanleveren van informatie aan de veiligheidsregio ten behoeve van het opstellen van een multidisciplinair plan met betrekking tot grootschalige evacuatie ten gevolge van overstromingen.

Realisatie 2018

Noorderzijlvest heeft de gevraagde informatie aangeleverd.

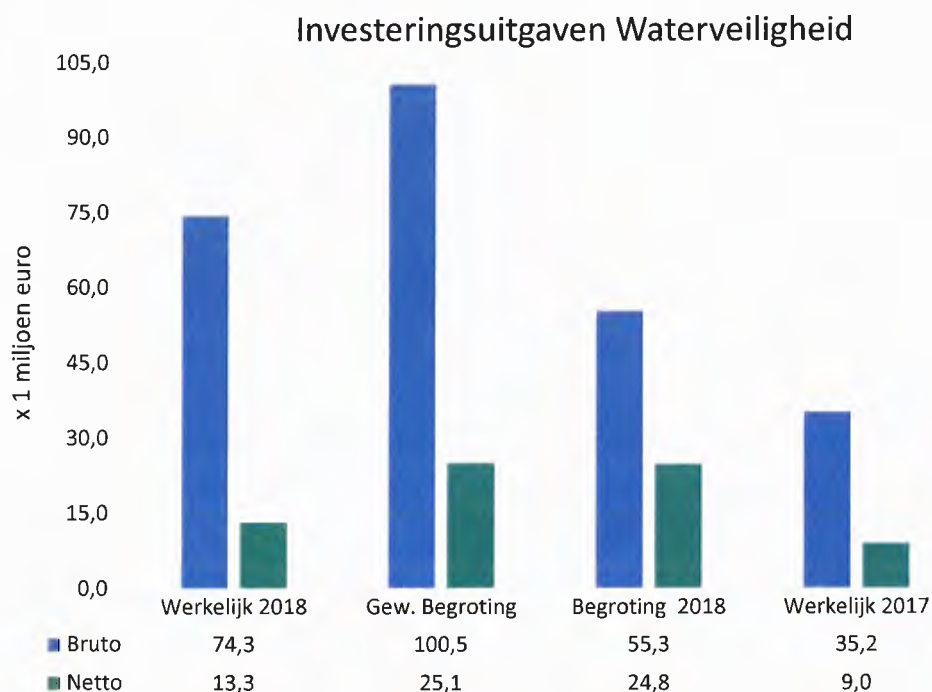

Rechtmatigheid

In het kader van de toetsing op rechtmatigheid wordt primair gekeken naar de onder-overschrijding op de saldokosten (netto). Een eventuele overschrijding op de lasten mag worden gecompenseerd door een hogere bate (omzet). Ten opzichte van de 3e kwartaalrapportage laten de lasten een onderschrijding zien van € 43.000. De netto lasten komen € 56.000 gunstiger uit.

Netto lasten

De netto lasten komen iets lager uit ten opzichte van de gewijzigde begroting. Enerzijds zijn de onderhoudskosten lager dan begroot. Anderzijds komen de baten als gevolg van personele inzet op projecten hoger uit.

Toelichting afwijking ten opzichte van gewijzigde begroting 2018

De bruto investeringsuitgaven zijn € 26,2 miljoen lager dan verwacht, waarvoor de volgende belangrijkste verklaringen zijn:

- Project Eemshaven-Delfzijl; de aannemerscombinatie heeft diverse werkzaamheden gefaseerd naar 2019 (effect € 9,2 miljoen lagere investeringsuitgaven) en de eindafrekening met de Gemeente Delfzijl wordt opgemaakt in 2019 (effect € 2,1 miljoen lagere investeringsuitgaven);
- Regionale keringen; project Eemskanaalkade traject tussen Bloemhofbrug en Appingedam is vertraagd naar 2019 (effect € 7,9 miljoen lagere investeringsuitgaven) en het project Eemskanaalkade traject tussen Oostersluis en Bronsluis is vertraagd (effect € 1,4 miljoen lagere investeringsuitgaven).
- Diverse projecten waarvoor de investeringsuitgaven lager uitgekomen zijn dan geprognosticeerd. (effect € 5,6 miljoen lagere investeringsuitgaven).

Door deze lagere investeringsuitgaven zijn de bijdragen derden lager dan verwacht, hetgeen direct doorwerkt op de netto investeringsuitgaven. De netto investeringsuitgaven blijven resp. € 11,8 miljoen, € 11,5 miljoen achter bij de verwachting begroting gewijzigd/begroting 2018.

2.5 PROGRAMMA 2 VOLDOENDE EN GEZOND WATER

THEMA: KLIMAATADAPTIEF WATERSYSTEEM

Doel

Het realiseren van een optimaal en efficiënt waterbeheer; dat wil zeggen, gedurende het gehele jaar voldoende en schoon water voor alle gebruiksfuncties in ons beheergebied, tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten.

Wat hebben we bereikt in 2018?

De gevolgen van de zomerse droogte zijn in ons beheergebied beperkt gebleven door het opzetten van de boezem- en polderpeilen vroeg in de zomer, nathouden van de veendijk Hoornsekade en extra onderhoud aan aanvoerende watergangen te plegen. Daarnaast hebben we als waterschap communicatie gevoerd in het gebied waardoor diverse belangenpartijen wisten hoeveel water er beschikbaar was.

Maatregel 2018

Operationeel peilbeheer gedurende 365 dagen.

Realisatie 2018

Operationeel peilbeheer heeft in 2018 iedere dag plaatsgevonden.

Maatregel 2018

Het reguliere beheer en onderhoud (klepelen, korven en baggeren) van de hoofdwatgangen vindt plaats op basis van het opgestelde beheer en onderhoudsplan. Exoten zoals bijvoorbeeld de grote watnaveel worden bestreden in de hoofdwatgangen door deze zo grondig mogelijk te verwijderen.

Realisatie 2018

Het reguliere beheer en onderhoud (klepelen, korven en baggeren) van de hoofdwatgangen vond plaats op basis van het opgestelde beheer en onderhoudsplan. Exoten zoals bijvoorbeeld de grote watnaveel werden bestreden in de hoofdwatgangen door deze zo grondig mogelijk te verwijderen. Vanwege de droogteperiode zijn sommige watgangen extra en eerder gekorfd om zo de zoetwaterobjecten draaiende te houden en om voldoende wateraanvoer te borgen voor o.a. beregning. Dit is vrijwel volledig door de eigen dienst opgepakt. Tevens is een loonwerker ingezet om met een maai verzamelboot de maren in Noordoost Groningen schoon te maken vanwege de explosieve plantengroei.

Maatregel 2018

Er wordt een pilot uitgevoerd om de aangelegde natuurvriendelijke oevers te beheren en onderhouden. Ook monitoring maakt hier onderdeel van uit.

Realisatie 2018

In 2018 is ongeveer 30 kilometer aan natuurvriendelijke oever in district Noordoost gemaaid. Dit is gefaseerd gemaaid, zodat er riet is blijven staan en niet de gehele oever is kaal gemaaid. In 2018 zijn tien natuurvriendelijke oevers gemonitord (water en oeverplanten), waarbij de huidige situatie voordat onderhoud is uitgevoerd in beeld is gebracht. In het najaar van 2018 zijn deze tien natuurvriendelijke oevers onderhouden. In 2019 wordt weer gemonitord en worden de monitoringsgegevens vergeleken met de huidige situatie om de ontwikkeling van de vegetatiegroei in beeld te brengen.

Maatregel 2018

In 2018 bereiden we de peilbesluiten voor binnen de polders Vredewold, Zuidhorner Zuidpolder, Fanerpolder, Lagemeeden, Nienoord en Driepolders. Ook worden de noodzakelijke waterhuishoudkundige maatregelen uitgewerkt in een bestek. Volgens planning worden deze peilbesluiten in 2019 in procedure gebracht.

Realisatie 2018

In 2018 zijn ontwerppeilbesluiten opgesteld binnen de polders Vredewold, Zuidhorner Zuidpolder, Fanerpolder, Lagemeeden, Nienoord, De Dijken-Bakkerom en Driepolders. Daaraan voorafgaand is er een gebiedsconsultatie geweest. Ook zijn de maatregelen technisch verder uitgewerkt en op enkele kleine onderdelen na gereed voor bestuurlijke vaststelling. Een onderzoeksvoorstel is uitgewerkt om het aandeel bodemdaling in de opgaven te bepalen.

Uitvoering van dit voorstel is geaccordeerd door de Commissie Bodemdaling.

Maatregel 2018

In 2018 starten we met het gebiedsproces, de onderzoeken en de berekeningen voor de peilbesluiten eerste schil Electraboezem en polder De Delthe. Resultaten zijn geactualiseerde waterpeilen en inzicht in de maatregelen die nodig zijn om deze peilen in te stellen. Volgens planning worden deze peilbesluiten in 2019 in procedure gebracht.

Realisatie 2018

In 2018 zijn de peilbesluitentrajecten eerste schil Electraboezem en polder De Delthe gestart. Resultaten zijn geactualiseerde waterpeilen en inzicht in de maatregelen die nodig zijn om deze peilen in te stellen. Alle berekeningen zijn uitgevoerd en de te nemen maatregelen zijn uitgewerkt in een voorontwerp. Met grondeigenaren zijn de resultaten besproken. Het ontwerppeilbesluit is opgesteld en, op enkele kleine onderdelen na, gereed voor vervolg gebiedsproces en bestuurlijk traject.

Maatregel 2018

De maatregelen vanuit het peilbesluit Smilde-7 blokkenpolder worden in 2018 voorbereid. De uitvoering zal in 2019 plaatsvinden.

Realisatie 2018

Naar aanleiding van het peilbesluit Smilde-zevenblokkenpolder zijn in 2018 de maatregelen ten aanzien van stuwen, inlaten, waterlopen en de aanpassing van het gemaal De Slokkert uitgewerkt op detailniveau. Met de betreffende ingelanden zijn gesprekken gevoerd ter voorbereiding van de uitvoering in 2019.

Maatregel 2018

Voor waterstructuurplan Eemshaven wordt eerst een jaarrond monitoringsplan uitgevoerd in 2017 en 2018. Deze uitkomsten dienen voor een nieuw plan voor de waterhuishouding in de Eemshaven

Realisatie 2018

Voor waterstructuurplan Eemshaven werd een monitoringsplan uitgevoerd in 2017 en 2018. Er is op initiatief van Groningen Seaports een geactualiseerd waterhuishoudingsplan gemaakt. Deze wordt in het jaar 2019 voorgelegd aan het dagelijks bestuur.

Maatregel 2018

Voor het waterstructuurplan Stadspark worden in 2018 de maatregelen uitgevoerd.

Realisatie 2018

Het waterstructuurplan Stadspark is samen met de gemeente Groningen in 2018 gerealiseerd. De werkzaamheden zijn grotendeels door de gemeente uitgevoerd. Waterschap Noorderzijlvest heeft de 'Stadsparkgraft' (een hoofdwatergang in het Stadspark) gebaggerd en de Stadsparkstuw

is vervangen. Met het vervangen van de stuw, kan het Stadspark in de toekomst door de gemeente Groningen ingezet worden als waterberging bij extreme regenval. Dit is één van de maatregelen van het gezamenlijke stedelijke waterbeheer.

Maatregel 2018

In 2018 wordt gestart met de voorbereiding van de uitvoering van waterstructuurplan Westrand. Samen met de gemeente Groningen realiseren wij een robuust en toekomstbestendig watersysteem in de westelijke wijken van Groningen. Dit doen wij door optimalisatie van het huidige systeem, knelpunten op te lossen en het watersysteem zoveel mogelijk zelfvoorzienend te maken. In 2018 wordt het plan nader uitgewerkt. De uitvoering hiervan start naar verwachting in 2019.

Realisatie 2018

Het waterstructuurplan Westrand is in 2018 opgesteld om een robuust en toekomstbestendig watersysteem in de westelijke wijken van Groningen te bewerkstelligen. De laatste aanpassingen vinden plaats in januari 2019. Vervolgens wordt met de gemeente Groningen de prioritering en verdeling van de maatregelen besproken. Na bestuurlijke goedkeuring bereiden we de uitvoering van maatregelen voor en starten we zo mogelijk in 2019 met uitvoering van maatregelen.

Maatregel 2018

We participeren in planvormingsprojecten van derden wat betreft waterhuishoudkundige initiatieven (provincie Groningen, provincie Drenthe, natuurmonumenten, stichting Groninger Molenpolders) zoals herinrichtingen Medenertilsterpolder en Hondstong/Bongeveen.

Realisatie 2018

Noorderzijlvest participeerde in planvormingsprojecten van derden met betrekking tot waterhuishoudkundige initiatieven (provincie Groningen, provincie Drenthe, natuurmonumenten, stichting Groninger Molenpolders):

- In 2018 is medewerking verleend aan het planproces van de provincie Groningen voor de Medenertilsterpolder. Dit proces is medio 2018 door de provincie stilgelegd. Momenteel wordt een andere, meer gebiedsgerichte aanpak gevolgd waar het waterschap te zijner tijd weer bij zal worden betrokken.
- In 2018 is samen met de Stichting Groninger Molenpolders en de molenaars een plan gemaakt om de Noordermolen te Noorddijk een meer praktisch maalcircuit te geven. Technisch wordt het plan door de molenstichting uitgewerkt in het restauratieplan van de Noordermolen. In 2019 moeten nog nadere afspraken worden gemaakt over bekostiging, uitvoering, eigendom, beheer en onderhoud van de maatregelen.
- Herinrichting van Hondstongen/Bongeveen, waarin het natuurlijk inrichten van de Runslot en de aanleg van een natuurvriendelijke oever in de Grote Maslout gecombineerd wordt met opgaven van Het Drentse Landschap."

Maatregel 2018

Het Groninger Landschap heeft een Hunzevisie 2030 opgesteld. Zij wil samen met de gemeente Groningen en de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest het plan Hunzeboord als onderdeel van de Hunzevisie verder uitwerken. Binnen de visie van het Groninger Landschap willen wij onze doelstellingen realiseren. In dit plan wordt onder andere invulling gegeven aan stedelijk waterbeheer en ruimtelijke adaptatie.

Realisatie 2018

Gemeente Groningen, Groninger Landschap en de waterschappen hebben tezamen in 2018 een landschapsvisie opgesteld voor de Hunzeboord, een onderdeel van de veel grotere Hunzezone. Enkele technische details van met name een hoger peil in de voormalige Hunzeloope worden nog

nader onderzocht, waarna in januari/februari 2019 de landschapsvisie zal worden afgerond. In 2019 moet Noorderzijlvest met de partijen in gesprek over financiering en uitvoering van (een deel van) de maatregelen.

Maatregel 2018

Voor de herinrichting van delen van het Westeremdermaar en Helwerdermaar wordt de planvorming opgestart.

Realisatie 2018

Er is een projectaanpak gereed voor de Westeremdermaar. De overige planvorming vindt plaats in 2019. Helwerdermaar: Indicatieve berekeningen aan het gewenste profiel zijn uitgevoerd. Verdere uitwerking wordt meegenomen in peilbesluit eerste schil. Omdat het Helwerdermaar is gelegen in peilgebied eerste schil is besloten eerst met de voorbereiding van de actualisatie van het peilbesluit eerste schil te starten in 2019 waarna vervolgens duidelijk moet worden welke maatregelen getroffen moeten worden. Planvorming volgt in 2019/2020.

Maatregel 2018

Het herstel van de kades Damsterdiep/Solwerderstraat wordt in 2018 in samenwerking met de gemeente Appingedam afgerond.

Realisatie 2018

Het fysiek herstel van de kades Damsterdiep/Solwerderstraat is in 2018 in samenwerking met de gemeente Appingedam afgerond. Echter er moeten nog enkele zaken afgerond worden. Dit laatste loopt door in 2019.

Maatregel 2018

Het herstel van de kades in Schouwerzijl en Niezijl wordt in 2018 uitgevoerd, afronding vindt in 2019 plaats.

Realisatie 2018

Het herstel van de kades in Niezijl is afgerond en het kadeherstel in Schouwerzijl is in 2018 begonnen.

Maatregel 2018

Voor de kades gelegen in de 2e schil wordt in 2018 een inventariserend onderzoek uitgevoerd.

Realisatie 2018

Voor de kades gelegen in de tweede schil is in 2018 een inventariserend onderzoek uitgevoerd. De resulterende gegevens worden begin 2019 opgeleverd.

Maatregel 2018

De werkzaamheden aan gemaal den Deel worden in 2018 afgerond.

Realisatie 2018

De werkzaamheden aan gemaal den Deel zijn in 2018 afgerond.

Maatregel 2018

In de Cleveringsluizen te Lauwersoog wordt in 2018 wederom een spuikoker inclusief de geleidingen van de schuiven gerenoveerd.

Realisatie 2018

De gerenoveerde geleidingen van de schuiven van een spuikoker van de Cleveringsluizen te Lauwersoog zijn volgens planning opgeleverd. In 2019 zal vanaf april de geleiding van de schuiven van een volgende spuikoker worden gerenoveerd.

Maatregel 2018

De poldergemalen Garmerwolde en Rottegat worden in 2018 vervangen door een nieuw gemaal op de locatie Rottegat. Er wordt tevens een monitoringsprogramma opgezet.

Realisatie 2018

In 2018 is het vervangen van poldergemalen Garmerwolde en Rottegat door één poldergemaal op de locatie Rottegat voorgelegd aan de agrariërs in de polder Garmerwolde. De voorkeursvariant is technisch nader uitgewerkt en de aanbestedingsfase is gestart. Uit de inschrijvingen in de aanbestedingsprocedure bleek dat het verstrekte krediet niet toereikend was om het project te realiseren. In oktober 2018 is het uitvoeringskrediet herijkt. Het project is in december 2018 definitief gegund aan de beoogde aannemer. In het eerste half jaar van 2019 wordt het project gerealiseerd.

Maatregel 2018

Het opvoergemaal Noorddijk regelt het peil van de “Borgsloot”. Het gemaal is aan vervanging toe. In 2018 onderzoeken we alternatieve mogelijkheden. Onderzocht wordt hierbij of de Noordermolen bij het op peil houden van de Borgsloot ingezet kan worden.

Realisatie 2018

Na onderzoek is vanuit meerdere argumenten gebleken dat de inzet van de Noordermolen als gemaallocatie helaas niet haalbaar is. Het te vervangen gemaal Noorddijk behoudt de huidige locatie.

Maatregel 2018

In 2018 wordt gestart met de renovatie en het vergroten van de bemalingscapaciteit van het gemaal Spijksterpompen. De uitvoering loopt door tot in 2019.

Realisatie 2018

In 2017 is de voorkeursvariant nader uitgewerkt van de renovatie en het vergroten van de bemalingscapaciteit van het gemaal Spijksterpompen. In 2018 is de aanbestedingsfase doorlopen en in samenwerking met de beoogde aannemer is het plan van aanpak voor de uitvoeringsfase opgesteld. In november 2018 is uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld. In 2019 en 2020 worden de renovatiewerkzaamheden en de capaciteitsuitbreiding van gemaal Spijksterpompen gerealiseerd.

Maatregel 2018

Er wordt een aantal stuwen, inlaten en beschoeiing vervangen in het beheergebied op basis van prioritering vanuit het exploitatiebudget.

Realisatie 2018

In district Noord-oost zijn tien stuwen en inlaten vervangen op basis van prioritering vanuit het exploitatiebudget.

THEMA WATERKWALITEIT

Doel

Het verbeteren van de ecologische en fysisch-chemische toestand van onze waterlichamen overeenkomstig de doelstellingen vanuit de Europese kaderrichtlijn water. De leefgebieden van vissen, macrofauna en planten zijn uiterlijk in 2027 verbeterd.

Wat hebben we bereikt in 2018?

De huidige ecologische toestand van onze 15 KRW-waterlichamen is enigszins beter dan die aan het begin van de eerste KRW-planperiode (2009-2015), maar in geen enkel waterlichaam is de goede ecologische toestand al bereikt. Voor de fysisch-chemische toestand is sprake van verbetering. Van de nutriënten voldoet stikstof nu overal aan de norm, maar fosfor nog maar in de helft van de waterlichamen. Veel maatregelen voor de planperiode 2016-2021 staan pas voor 2020 en 2021 geprogrammeerd. Ook zijn de effecten van maatregelen op de ecologie pas na meerdere jaren meetbaar. Daadwerkelijke uitvoering van de geplande maatregelen binnen de huidige planperiode is daarom cruciaal voor het bereiken van de goede ecologische toestand in 2027.

Maatregel 2018

Het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) heeft als doel om te komen tot het uitvoeren van maatregelen die bijdragen aan een verbetering van de waterkwaliteit. Voorbeelden hiervan zijn maatregelen ter vermindering van erf- en perceelemissies. Na openstelling van de subsidieregeling Drenthe en Groningen worden door de sector projecten ingediend waarvan de uitvoering vanaf eind 2017 gestart kan worden.

Realisatie 2018

In samenwerking de landbouwsector hebben wij acht projecten voorbereid voor ons beheergebied. Deze zijn tussen eind 2017 en eind 2018 alle ingediend voor DAW-subsidie. Status Drentse projecten:

- Vermindering erfemissie melkveehouderij – beschikt: maart 2018; aftrap: juli 2018; looptijd: 2018-2020
- Vermindering erfemissie akkerbouw – beschikt: maart 2018; aftrap: januari 2019; looptijd: 2018-2020
- Duurzaam Agrarisch Waterbeheer Boermarke Zeijen – beschikt: november 2018; aftrap: november 2018; looptijd: 2018-2021.
- Status Groningse projecten:
- TRIJNTJE, bodemverbeterplannen Grunniger klei – beschikt: mei 2018; aftrap: mei 2018; looptijd: 2018-2021.
- Vermindering erfemissie melkveehouderij – beschikking verwacht: begin maart 2019.
- Vermindering erfemissie akkerbouw – beschikking verwacht: begin maart 2019.
- Weide & Water – beschikking verwacht: begin maart 2019.
- Spaarbodem – beschikking verwacht: begin maart 2019.

Maatregel 2018

In 2018 wordt wederom een deel van onze oevers langs watergangen natuurvriendelijke ingericht (circa 5 km).

Realisatie 2018

In 2018 is 5,5 km NVO aangelegd, waarvan 4,6 km in eigendom en 0,9 km onder groenblauwe diensten.

Maatregel 2018

In het kader van de kennisontwikkeling watersysteem (watersysteemanalyses) zijn in 2017 voorbereidende metingen en de eerste analyses in een aantal waterlichamen uitgevoerd. Doel is het ontwikkelen van kostenefficiënte maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit in het kader van het KRW/gebiedsproces. Het betreft met name de vermindering van te hoge gehalten aan

metalen en meststoffen in ons beheergebied. In 2018 worden watersysteemanalyses in onze overige waterlichamen uitgevoerd. Hiervoor wordt gezamenlijk met waterschap Hunze en Aa's een POP3 subsidie aangevraagd.

Realisatie 2018

Het veldwerk en de basisanalyses zijn afgerond, verdere uitwerking in de eerste helft van 2019.

Maatregel 2018

In het Zuidelijk Westerkwartier wordt in 2018 gestart met de voorbereiding van de uitvoering van de plannen zoals die door het algemeen bestuur in 2017 zijn vastgesteld. Het deelgebied Dwarsdiep met daarin de KRW maatregel "beekherstel Dwarsdiep" blijft in 2018 nog in de planfase in verband met omgevingsparticipatie die nog moet worden afgerond.

Realisatie 2018

Het deelgebied Dwarsdiep is in 2018 in de planfase gebleven. Voor waterbergingsgebied 'De Dijken/ Bakkerom' zijn de voorbereidingen gestart. Met de natuurvriendelijke inrichting hiervan wordt de gehele NVO-opgave voor het waterlichaam Matslootgebied ingevuld. Hiervoor is 100% subsidie (POP3) toegekend.

Maatregel 2018

In het KRW maatregelenprogramma 2016-2021 staat een cluster aan maatregelen genoemd ten behoeve van de waterkwaliteitsverbetering van het Paterswoldsemeer. De afstemming met de vele stakeholders en organisaties in dit gebied over de uit te voeren maatregelen vraagt veel tijd.

In 2018 worden nadere plannen uitgewerkt om te komen tot een betere afstemming.

Eén van de maatregelen die in 2018 uitgewerkt wordt is de verwijdering van nutriëntenrijk baggerslib van de waterbodem.

Voor dit project wordt 100% subsidie aangevraagd (POP3 Europese subsidie).

Na planuitwerking zal de uitvoering naar verwachting ook in 2018 starten. Daarnaast wordt in 2018 de moeraszone aan de rand van het Paterswoldsemeer (oostzijde) aangelegd. Het deelplan nabij het Hampshire- hotel start in 2018 en loopt door tot in 2019. Als laatste wordt in 2018 een extra afvoeroute van het Paterswoldsemeer richting het omgelegde Eelderdiep gerealiseerd. De route wordt tevens vispasseerbaar.

Realisatie 2018

Na toekenning van de 100% Europese subsidie (POP3) is in 2018 de voorbereiding gestart van het maatregelencluster 'Kwaliteitsverbetering Paterswoldsemeer' (KRW006). Dit omvat acht maatregelen: vispasseerbaar maken kunstwerken; afkoppelen polderwater; verwijderen opwervende nutriëntrijke sliblaag; beperken effecten recreatie; beperken inlaat gebiedsvreemd water; inrichten moeraszone; instellen dynamisch peilbeheer; verbeteren waterafvoer. In 2019 gaat de uitvoering van start.

Maatregel 2018

Meegewerkt wordt aan de uitwerking van de beekdalenvisie van de Provincie Drenthe. In deze visie worden beken robuust en klimaatbestendig gemaakt.

Realisatie 2018

De helft van het budget is ingezet voor sensor-onderzoek in het kader van het DAW-project 'Duurzaam Agrarisch Waterbeheer Boermarken Zeijen' langs de Grote Masloot. We onderzoeken of we in 2019 samen met de provincie een pilot-project kunnen starten en of er binnen de KRW en het DAW koppelkansen liggen.

Maatregel 2018

In 2018 begint, na een heroverweging, de voorbereiding (definitiefase) van het vervangen van de RWZI's Zuidelijk Westerkwartier (Marum, Gaarkeuken, Zuidhorn). Dit zal een positief effect hebben op de waterkwaliteit (KRW-doelstellingen).

Realisatie 2018

In 2018 is het krediet voor het niet-KRW deel van dit project verleend, waarna het project van start is gegaan. In 2021 zal duidelijk worden in hoeverre extra aanpassingen in het kader van de KRW nog noodzakelijk zijn.

Maatregel 2018

Het beekherstel van het Oostervoortsediep (fase 3) wordt in 2018 uitgevoerd en in 2019 afgerond.

Realisatie 2018

Gerealiseerd.

Maatregel 2018

In 2018 worden drie vismigratieknelpunten aangepakt. Dit betreffen de vismigratieknelpunten in de KRW-waterlichamen 'Lauwersmeer' en 'Maren Reitdiep'. De gemalen Nieuwe Robbengat, De Delthe en Sichterman hebben van de tien reeds onderzochte locaties de hoogste prioriteit. In 2018 zal de voorbereiding plaatsvinden, de uitvoering loopt door tot 2019.

Realisatie 2018

Bij het Waddenfonds is subsidie aangevraagd voor het oplossen van tien knelpunten in bovengenoemde waterlichamen. Na herprioritering van de knelpunten wordt in 2019 gestart met de uitvoering.

Rechtmatigheid

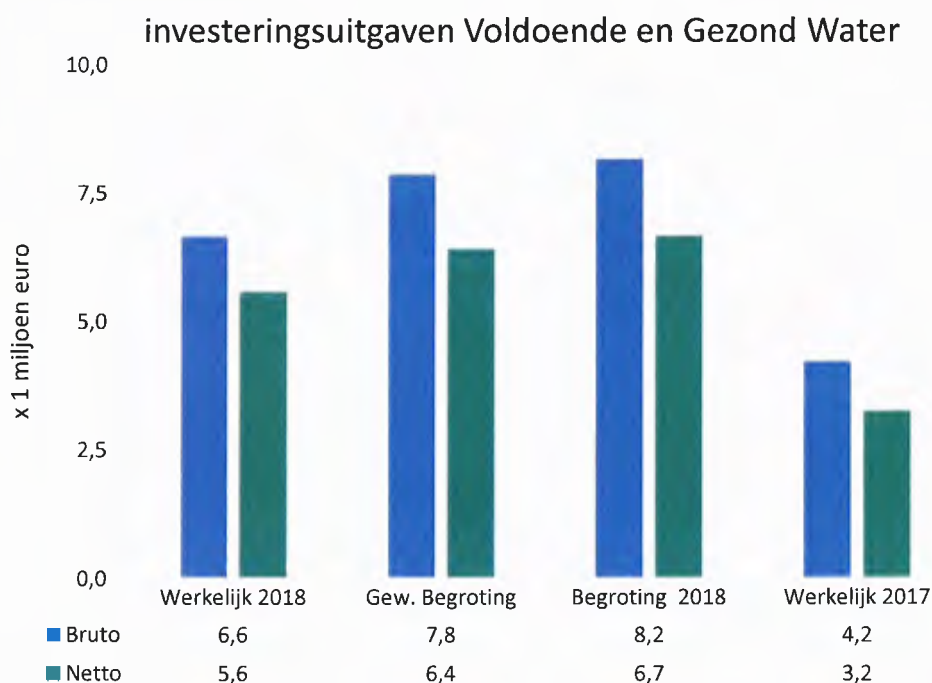
In het kader van de toetsing op rechtmatigheid wordt primair gekeken naar de onder-overschrijding op de saldokosten (netto). Een eventuele overschrijding op de lasten mag worden gecompenseerd door een hogere bate (omzet). Ten opzichte van de 3e kwartaalrapportage laten de lasten een onderschrijding zien van € 334.000. De netto lasten komen € 34.000 gunstiger uit.

Netto lasten

De netto lasten komen nagenoeg uit op het niveau van de gewijzigde begroting.

Onderliggend is er sprake van een voordeel op goederen en diensten (€ 0,2 miljoen), met name als gevolg van lagere energie- en onderhoudskosten. Tevens is er sprake van een voordeel op de personeelslasten (€ 0,1 miljoen).

De baten vallen lager uit (€ 0,3 miljoen), als gevolg van een lagere opbrengst voor de bodemdalingsgemalen en een lagere doorbelasting van eigen personeel en rente aan de investeringsprojecten. Conform besluitvorming in de 3e kwartaalrapportage heeft een onttrekking plaatsgevonden aan de bestemmingsreserve onderhoud baggeren (€ 82.000), enerzijds wegens baggerwerkzaamheden in de gemeente Appingedam (€ 50.000) en anderzijds wegens het baggeren van de haven en vaargeul van Noordpolderzijl (€ 32.000).

Toelichting afwijking ten opzichte van gewijzigde begroting 2018

De bruto investeringsuitgaven zijn 1,2 miljoen lager dan verwacht, doordat de uitgaven voor het project Gebiedsinrichting Zuidelijk Westerkwartier lager zijn dan gepland voor 2018. De uitgaven worden verwacht in 2019. De netto investeringsuitgaven zijn hierdoor ook lager.

2.6 PROGRAMMA 3 GEZUIVERD WATER

THEMA INZAMELING EN TRANSPORT

Doel

Zorgvuldig en efficiënt transport van afvalwater door middel van goed onderhouden rioolgemaal en (pers)leidingen.

Wat hebben we bereikt in 2018?

Zorgvuldig en efficiënt transport van afvalwater door middel van goed onderhouden rioolgemaal en (pers)leidingen. Waarbij we in de planperiode nieuwe afnameverplichtingen met 3 gemeentes hebben afgesproken op basis van een OAS studie. In 2018 is door de nieuw aangestelde leidingbeheerder een plan van aanpak geschreven voor het inrichten van leidingenbeheer, tevens is geïnventariseerd wat onze 10 meest risicovolle persleidingen zijn. Daarnaast is er met het team assetmanagement een meerjarig onderhoudsprogramma opgesteld voor de renovatie van rioolgemaal.

Maatregel 2018

Er wordt uitvoering gegeven aan het meerjarig onderhoudsplan rioolgemaal en rioolpersleidingen.

Realisatie 2018

Het regulier preventief en correctief onderhoud is uitgevoerd. Daarnaast is er met het team assetmanagement een meerjarig onderhoudsprogramma opgesteld voor de renovatie van rioolgemaal. In 2018 is een start gemaakt met de voorbereidingen van acht rioolgemaal voor 2019.

Maatregel 2018

In 2018 en 2019 vindt nazorg plaats aan de in 2014 gerealiseerde persleiding Uithuizen-Uithuizermeeden in verband met inklinking door bodemroering.

Realisatie 2018

In 2018 zijn twee claims afgedaan in het kader van nazorg.

Maatregel 2018

Renovatie en/of vervangen van delen van een aantal persleidingen en onderzoek naar alternatieven voor de persleiding Groningen-Garmerwolde.

Realisatie 2018

Er is in 2018 geïnventariseerd wat onze 10 meest risicovolle persleidingen zijn. Deze worden in 2019 uitgewerkt in een meerjarig onderhoudsprogramma. Daarnaast is er een calamiteitenplan opgesteld voor de HOWA leiding samen met Friesland Campina. Ook zijn de voorbesprekingen gestart met de gemeente Groningen om te onderzoeken welke alternatieven voor de persleiding Groningen-Garmerwolde mogelijk zijn.

Maatregel 2018

In 2016 is ingestemd met de renovatie van negen rioolgemaal. Deze zijn eind 2017 opgeleverd. Voor de komende 3 jaar wordt het onderhoud van deze gemaal door de aannemer uitgevoerd conform contract.

Realisatie 2018

In 2018 is de onderhoudsfase door de aannemer uitgevoerd conform budget en contract.

Maatregel 2018

Het aanbrengen van debietmeters voor het optimaal en efficiënt kunnen beheren van het afvalwatertransport. Hiermee is in 2016 gestart. Afronding vindt in 2018 plaats.

Realisatie 2018

De debietmeters zijn in 2018 geplaatst, conform planning en budget. Nazorgfase vindt in 2019 plaats.

Maatregel 2018

In 2018 starten we met de voorbereiding voor de renovatie van zes rioolgemaal.

Realisatie 2018

In de voorbereidingen van het project in 2018 zijn nog 2 gemalen aangemerkt om te renoveren. Dit zijn kleine aanpassingen en passen binnen de projectkosten.

Maatregel 2018

North Water B.V. is voornemens een waterfabriek op de locatie Garmerwolde te bouwen voor waterlevering aan de industrie in het Eemshavengebied. Er wordt hierbij nadrukkelijk gekeken naar het inzetten van effluent van de RWZI Garmerwolde. In 2018 starten we met de voorbereiding voor het aanleggen van een persleiding vanaf het nieuwe rioolgemaal Eemshaven naar het rioolgemaal Losdorp. Op deze manier liften we mee, om werk met werk te maken. Door de aanleg van de retour persleiding is het niet meer nodig om afvalwater uit de Eemshaven per as af te voeren. Het is nog onzeker in hoeverre North Water B.V. zijn plannen in 2018 gaat realiseren.

Realisatie 2018

In 2018 zijn de voorbereidingen gestart voor het aanleggen van een persleiding vanaf het nieuwe rioolgemaal Eemshaven naar het rioolgemaal Losdorp. Dit doen we samen met North Water B.V.. Zij zijn gestart met de voorbereidingen voor het bouwen van een industriële waterzuivering (IWZ) op de RWZI Garmerwolde en het aanleggen van een waterleiding.

THEMA WATERZUIVEREN

Doel

Het zuiveren van het aangeleverde afvalwater van huishoudens en bedrijven, waarbij de waterkwaliteit van het effluent voldoet aan de landelijke normering en waarbij het bereiken van de ecologische doelen voor het ontvangen watersysteem niet in de weg staat.

Wat hebben we bereikt in 2018?

In 2018 hebben we onze zuiveringen verder geoptimaliseerd en hebben we voldaan aan onze zuiveringsresultaten (effluenteisen). In 2018 hebben we samen met de STOWA onderzocht, welke maatregelen we kunnen treffen voor de terugdringing van medicijnresten en 'opkomende stoffen' in afvalwater (binnen Delta-aanpak). Het vergt in ieder geval extra monitoring voor de waterkwaliteit. Landelijk zijn hierover bestuurlijke afspraken gemaakt tussen de Unie en het Ministerie van I&W. Bij Noorderzijlvest zijn 3 hotspots onderkend te weten de RWZI's te Marum, Uithuizermeeden en Garmerwolde. We kijken op basis van het lopende monitoringsprogramma naar koppelkansen om deze hotspots aan te pakken.

Maatregel 2018

In 2018 vindt groot onderhoud plaats aan de twee bergbezinktanks op de RWZI Garmerwolde. Tevens wordt gestart met het inventariseren en het treffen van maatregelen om aan de wet bodembescherming (met betrekking tot chemicaliëntanks op alle zuiveringen) te voldoen.

Realisatie 2018

In 2018 zijn de voorbereidingen gestart voor groot onderhoud aan de bergbezinktanks op de RWZI Garmerwolde. Uitvoering vindt echter plaats in 2019.

In 2017 is de RWZI Hoogkerk buiten werking gesteld. In 2018 wordt deze geamoveerd.

Realisatie 2018

In 2018 is de aanbesteding geweest en is gestart met het amoveren van RWZI Hoogkerk. In 2019 zal dat worden afgerond. Dit alles conform budget, de planning heeft een aantal maanden vertraging opgelopen.

Maatregel 2018

In 2018 wordt de vervanging van de procesautomatisering van een drietal rioolwaterzuiveringsinstallaties afgerond.

Realisatie 2018

In 2018 is de procesautomatisering vervangen van drie RWZI's.

Maatregel 2018

Voortzetting implementatie assetmanagement, waardoor er een goed functionerend onderhoudsbeheerssysteem is van onze RWZI's en rioolgemaal.

Realisatie 2018

In 2018 hebben we voor onze assets een meerjarige onderhoudsprogramma opgesteld. Door telkens per assetcategorie de juiste vertaling te maken van strategische doelen naar operationele activiteiten, kunnen onderhoudsuitgaven en investeringen steeds effectiever gedaan worden. Daarnaast is er gestart met het vervangen van het onderhoudsbeheerssysteem. Het nieuwe onderhoudsbeheerssysteem ondersteunt de verdere ontwikkeling van assetmanagement. Onder andere de meerjarenonderhouds- en investeringsprogrammering wordt in dit nieuwe systeem opgesteld en beheerd.

Maatregel 2018

Voor een optimaal en efficiënt beheer van onze zuiveringen wordt gestreefd naar de inrichting van een zogenaamde Centrale Regiekamer. In 2018 continueren we de implementatie van deze nieuwe werkwijze.

Realisatie 2018

In 2018 is het uitvoeringsplan Centrale Regiekamer opgesteld, er is bij meerdere waterschappen gekeken hoe zij dat hebben geïmplementeerd. Voor Noorderzijlvest is gekozen om te spreken van een centrale informatie kamer waar alle informatie beschikbaar is om te kunnen sturen. Medio 2019 wordt de ruimte ingericht.

Maatregel 2018

De (technische) ontwikkelingen op het gebied van waterzuiveren zijn groot. Door deze ontwikkelingen bekijken we in 2018 opnieuw welke keuze wij moeten gaan maken omtrent de toekomstige afvalwaterzuivering in het Westerkwartier. Besluitvorming hierover vindt in 2018 plaats.

Realisatie 2018

In 2018 heeft besluitvorming in het AB plaatsgevonden voor het project nieuwbouw RWZI Westerkwartier door het vaststellen van oriëntatiefase. In 2019 zal de voorbereidingsfase worden uitgevoerd.

Maatregel 2018

Een aantal installatie onderdelen van de voormalige RWZI Eemshaven wordt in 2018 geamoveerd, zodat we ruimte creëren voor het bouwen van een nieuw rioolgemaal voor het transport van afvalwater van de Eemshaven naar Losdorp.

Realisatie 2018

In 2018 is de sloop aanbesteed en is gestart met het slopen, afronding zal in 2019 plaatsvinden.

Maatregel 2018

Voor een zestal RWZI's worden de energie aansluitingen en de E-installaties aangepast, conform de nieuwe eisen van de energieleverancier (verbetering arbeidsfactor).

Realisatie 2018

Dit project is komen te vervallen. In overleg met de netbeheerder is overeengekomen dat het niet meer noodzakelijk is onze energieaansluitpunten naar de netwerkbeheerder op een zestal zuiveringen aan te passen.

THEMA SLIBVERWERKEN

Doel

Het zo duurzaam en efficiënt mogelijk verwerken van het slib dat bij de zuivering van het afvalwater vrijkomt, waarbij zo mogelijk het rioolslib als grondstof weer hergebruikt wordt.

Wat hebben we bereikt in 2018?

Om het Slib dat bij de zuivering van het afvalwater vrijkomt zo duurzaam en efficiënt mogelijk te verwerken, waarbij zo mogelijk het rioolslib als grondstof weer hergebruikt wordt, geven we invulling aan onze slibstrategie. In 2018 hebben we samen met de ongebonden waterschappen een gezamenlijke slibstrategie bepaald. Vanuit deze vastgestelde strategie zijn we gestart om het slib van de

waterschappen Noorderzijlvest, H&A's en WDOD in 2019 gezamenlijk aan te besteden. Uitgangspunt is hierbij om te kijken naar de energieroute (slib als bio-brandstof voor energiecentrales). Daarnaast zijn we in 2018 gestart de mogelijkheden voor hergebruik van rioolslib als grondstof te verkennen.

Maatregel 2018

Herijking en vaststellen van het scenario hoe de slibeindverwerking voor de lange termijn wordt uitgevoerd, waarna gestart kan worden met voorbereiding en uitvoering van het gekozen scenario.

Realisatie 2018

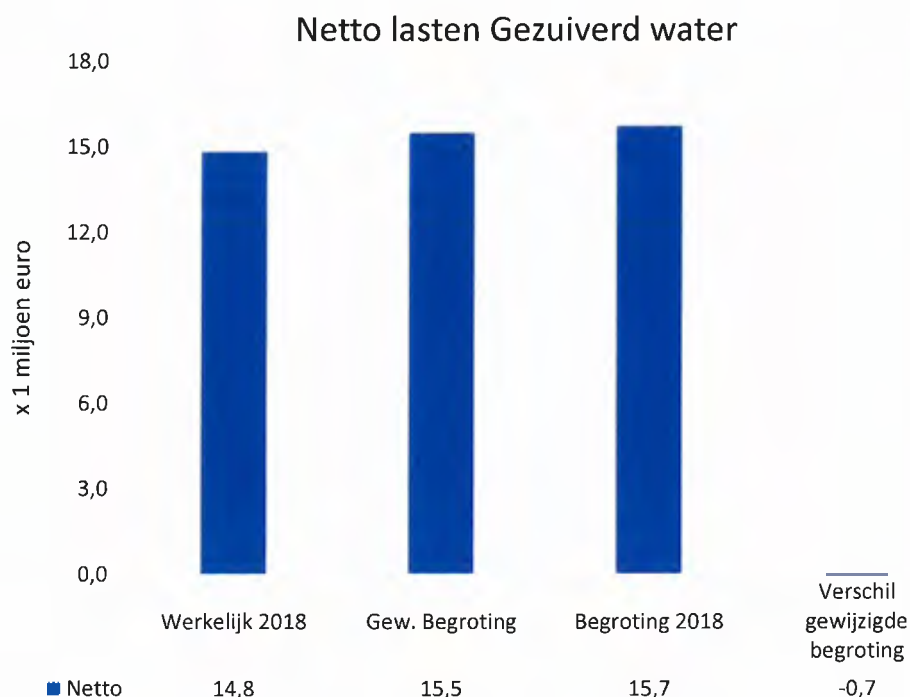
In 2018 is de slibstrategie herijkt en gepresenteerd aan het AB. Samen met de ongebonden waterschappen gaan we de komende jaren invulling geven aan de slibstrategie door eerst te kijken naar de energieroute (slib als bio-brandstof voor energiecentrales). Medio 2019 zal een aanbesteding worden gestart voor de eindverwerking van het slib de waterschappen Noorderzijlvest en H&A's. Er zijn gesprekken gestart met het Waterschap WDOD om gezamenlijk op te trekken.

Maatregel 2018

Realisatie van aanpassing van het slibontwateringsproces op de RWZI Garmerwolde door middel van de vervanging van de huidige kamerfilterpersen door membraanfilterpersen. Afronding is voorzien in 2019.

Realisatie 2018

In 2018 zijn de voorbereidingen door de aannemer (engineering en verder ontwerp) uitgevoerd. De eerste persen zijn afgeleverd door de fabrikant en de eerste is ingebouwd. In 2019 zal dit verder worden uitgevoerd.

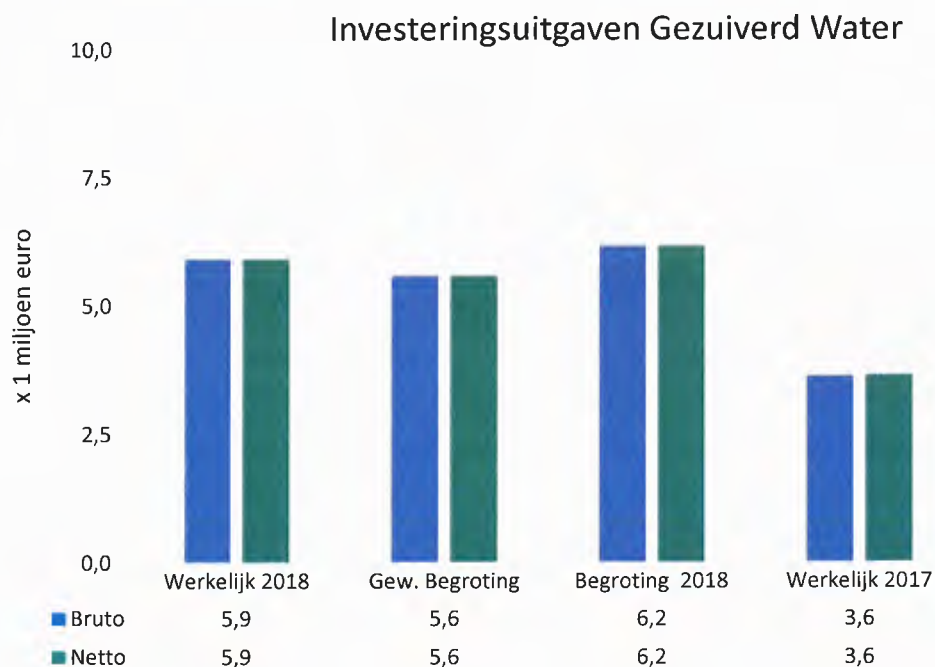
Rechtmatigheid

In het kader van de toetsing op rechtmatigheid wordt primair gekeken naar de onder-overschrijding op de saldokosten (netto). Een eventuele overschrijding op de lasten mag worden gecompenseerd door een hogere bate (omzet). Ten opzichte van de 3^e kwartaalrapportage laten de lasten een onderschrijding zien van € 479.000. De netto lasten komen € 662.000 gunstiger uit.

Netto lasten

De netto lasten komen € 0,7 miljoen lager uit ten opzichte van de gewijzigde begroting. De rentekosten vallen hoger uit (€ -0,1 miljoen). Op de goederen en diensten is per saldo sprake van een voordeel (€ 0,6 miljoen). Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een voordeel op de energiekosten, chemicaliën en onderhoudskosten (€ 1,1 miljoen). Anderzijds is sprake van een overschrijding op de afzet van slib, kosten afvoer afval en een schadepost als gevolg van een calamiteit (€ -0,5 miljoen).

De baten vallen per saldo hoger uit (€ 0,2 miljoen). Dit is enerzijds het gevolg van een lagere bijdrage in de gemeenschappelijke regeling, anderzijds is er sprake van een teruggave BTW op de niet waterschapseigen taken.

Toelichting afwijking ten opzichte van de gewijzigde begroting 2018

De bruto investeringsuitgaven zijn € 0,3 miljoen hoger dan de gewijzigde begroting, hetgeen met name wordt verklaard door het feit dat een tweede membraamfilter pers is geleverd in het project vervanging kamerfilterpersenfilterpomp. De vervanging van deze pers was niet voorzien in 2018, maar gepland voor 2019.

2.7 PROGRAMMA 4 WATER EN MAATSCHAPPIJ

THEMA VAARWEGEN EN RECREATIE

Doel

Instandhouden van toegankelijke en veilige vaarwegen.

Het beheer en onderhoud van bruggen is een oneigenlijke waterschapstaak. Inzet is om bruggen in goede overdraagbare staat te brengen en over te dragen aan de wegbeheerder.

Instandhouden van watergerelateerde cultuurhistorische objecten.

Wat hebben we bereikt in 2018?

Belangrijke mijlpaal binnen het thema is de vaststelling van de programmering van de bruggen. Daarnaast is verder gegaan met de vervanging van bruggen.

Maatregel 2018

Het efficiënt beheren en onderhouden van onze vaarwegen inclusief de bediening van de in deze vaarwegen gelegen bruggen.

Realisatie 2018

In 2018 heeft een overschrijding op de post bediening en toezicht bruggen plaatsgevonden, omdat deze werkzaamheden niet intern konden worden opgevangen. Om de taak toch uit te kunnen voeren zijn hiervoor extern personen ingehuurd. Verder is extra geld uitgegeven aan bebording (aslastbeperkingen) bij bruggen die n.a.v. recent constructieve onderzoeken niet meer aan de aslast bleken te voldoen. Tevens zijn noodherstelmaatregelen aan diverse bruggen uitgevoerd, waaronder Zuidema's klap en Hellenstertil.

Daarnaast zouden drie bruggen aan de gemeente Loppersum worden overgedragen. Het is niet gelukt dit in 2018 af te ronden, vanwege het niet tijdig ontvangen van toestemming van de provincie Groningen.

Maatregel 2018

Onderzoek vindt plaats naar de technische constructie van 38 bruggen.

Realisatie 2018

In 2018 is door een ingenieurbureau onderzoek gedaan naar 38 bruggen. Dit bureau heeft deze bruggen onder andere getest op betonrot, op betonkernen en er zijn visuele checks uitgevoerd bij de bruggen. Hieruit bleek dat een deel van de bruggen niet in veilige staat verkeert. Op basis van dit rapport en de rapporten van de onderzoeken sinds 2012 is een meerjarenoverzicht gemaakt met de kosten voor de komende jaren.

Maatregel 2018

Naar aanleiding van de uitkomsten van het technisch onderzoek van bruggen wordt in 2018 een plan van aanpak c.q. meerjarenplan onderhoud bruggen opgesteld, waarbij gekeken wordt naar een mogelijke overdracht van de bruggen aan de wegbeheerder.

Realisatie 2018

Gelijktijdig met het jaarplan 2019 is de bruggenprogrammering gepresenteerd. Deze programmering voorziet in de aanpak van de bruggen om deze in 2028 weer in veilige staat te hebben. In deze programmering wordt tevens gerefereerd aan de overdracht van bruggen naar de gemeenten en de mogelijkheid van subsidie voor onze cultuurhistorische bruggen. De overdracht zal, zoals verwoord in de programmering, maatwerk zijn.

Maatregel 2018

In 2018 wordt een drietal bruggen gerenoveerd c.q. vervangen: Kruisstedeklap (Usquert), Zuidema's klap (Niekerk) en Trijntje Hartmantil (Zeerijp). Na oplevering vindt, zover mogelijk, overdracht plaats aan de wegbeheerder.

Realisatie 2018

De restauratie van de Kruisteedeklap is in 2018 voorbereid en in oktober aanbesteed. De oplevering van deze brug vindt plaats in maart 2019. De Zuidema's klap en Trijntje Hartmantil zijn in voorbereiding. In 2019 volgt de uitvoering en oplevering van deze bruggen.

Zo veel mogelijk zal de overdracht van bruggen aan de wegbeheerder plaatsvinden. Naast deze bruggen is in 2018 tevens de Juistertil gerenoveerd. Deze brug is gereed en gesprekken over overdracht aan de wegbeheerder gaan begin 2019 plaatsvinden.

Maatregel 2018

Maatregel Het efficiënt beheren van onze cultuurhistorische objecten, waaronder onze waarhuizen en sluizen.

Realisatie 2018

Voor sluizen is sober en doelmatig onderhoud uitgevoerd. Er zal een plan voor de cultuurhistorische bestemming komen op de waarhuizen Schouwerzijl en Schaphalsterzijl. Het pand Brittil is verkocht.

Maatregel 2018

Nieuw protocol voor aardbevingen.

Realisatie 2018

Er is in maart 2019 een protocol vastgesteld om na aardbevingen in ons beheergebied de benodigde inspecties uit te voeren

THEMA BESTUUR

Doel

Een professioneel bestuur, dat op transparante wijze tot besluitvorming komt, zijn besluiten helder bekend maakt aan de omgeving, bekend is in het beheergebied en bij de stakeholders en op zowel regionaal als landelijk niveau de belangen van Noorderzijlvest effectief vertegenwoordigt.

Wat hebben we bereikt in 2018?

Met onze belangrijkste externe partners (gemeenten, provincies, terrein beherende organisaties, standsorganisaties etc.) is periodiek bestuurlijk overleg gevoerd. Het dagelijks bestuur hanteert een (grotendeels) uniforme agenda voor de bestuurlijke overleggen met alle gemeenten in ons beheergebied. Naast lopende zaken staan ook belangrijke onderwerpen als duurzaamheid, klimaatadaptatie en Omgevingswet integraal op de agenda. De ambities van het waterschap krijgen hiermee een plek in het overleg.

Maatregel 2018

In 2018 wordt gestart met de voorbereidingen voor de bestuursverkiezingen in 2019.

Er is een plan van aanpak opgesteld voor de voorbereiding en uitvoering van de

Realisatie 2018

bestuursverkiezingen. De uitvoering ligt op schema. Het plan is toegelicht in een info-AB en ter kennisneming aangeboden in de september vergadering van het algemeen bestuur. Waterschap Noorderzijlvest organiseerde in het voorjaar van 2018 een gratis introductiecursus voor mensen die interesse hebben in een bestuurlijke functie bij het waterschap. Naast thema's als de positie van het waterschap in het publieke bestel en de rol van het algemeen bestuur zijn excursies georganiseerd naar de Waterwolf en de rioolwaterzuivering in Garmerwolde.

Als eerste inhoudelijke introductie voor nieuwe bestuursleden is een overdrachtsdocument opgesteld. Dit document schetst de thema's die nu spelen, kwesties die doorwerken naar de nieuwe bestuursperiode en nieuwe ontwikkelingen waar het nieuwe bestuur zich in de bestuursperiode vanaf maart 2019 over zal buigen. Daarnaast geeft het inzicht in de financiële positie van het waterschap. Dit overdrachtsdocument is in een info-AB in december gepresenteerd.

Maatregel 2018

Visie en strategie ontwikkelen met het algemeen bestuur (nieuwe ontwikkelingen, onder andere klimaat).

Realisatie 2018

In mei is in een info-AB de visie en programmering van 'klimaatadaptatie: hittestress en hoosbuien' geschetst. In diezelfde vergadering heeft de dijkgraaf middels een presentatie 'Noorderzijlvest: positie in perspectief' een interactieve discussie geïnitieerd met het algemeen bestuur over het toekomstperspectief van ons waterschap.

Maatregel 2018

Organiseren themadagen dagelijks bestuur en bespreking werkwijze en samenwerking met het algemeen bestuur.

Realisatie 2018

Het dagelijks bestuur heeft in 2018 middels een tweetal themadagen aandacht besteed aan de eigen werkwijze en samenwerking met het algemeen bestuur. Met de fractievoorzitters uit het algemeen bestuur zijn suggesties voor interactievere werkvormen en een betere voorbereiding van de informatieve AB vergaderingen besproken.

Maatregel 2018

In 2018 wordt in een plan van aanpak aangegeven op welke wijze we de gebiedsparticipatie willen bevorderen: hoe geven we bestuurlijk en ambtelijk gericht vorm aan het betrekken van burgers en andere organisaties bij het voorbereiden en uitvoeren van onze plannen en projecten.

Realisatie 2018

Met behulp van een Leidraad Participatie is in kaart gebracht hoe het waterschap vorm geeft en vorm kan gaan geven aan participatietrajecten. De huidige projecten die zich bij uitstek lenen voor gecontinueerde inzet op participatie of mogelijk zelfs hoger op de participatieladder zijn te plaatsen, zijn bijvoorbeeld: Zuidelijk Westerkwartier, Paterswoldsemeer, DAW-projecten en klimaatadaptatie.

Maatregel 2018

Het onderwerp governance/integriteit is in 2017 niet behandeld in het algemeen bestuur, dit geschiedt - in afstemming met de fractievoorzitters - in 2018.

Realisatie 2018

In november is onder leiding van een externe spreker aandacht besteed aan het thema governance en verbonden partijen. Dit heeft geleid tot een (beleids-)nota verbonden partijen die in 2019 aan het algemeen bestuur ter vaststelling wordt aangeboden. Met de fractievoorzitters is afgesproken om na de verkiezingen met het algemeen bestuur aandacht te schenken aan integriteit.

THEMA COMMUNICATIE

Doel

Onze omgeving weet aantoonbaar beter wie wij zijn en wat wij doen.

Wat hebben we bereikt in 2018?

De belangrijkste resultaten uit het uitgevoerde onderzoek naar reputatie en dienstverlening:

- **Waterbewustzijn:** het waterbewustzijn onder alle doelgroepen is erg hoog (83% - 99%). Men realiseert zich dat leven met water kansen en bedreigingen met zich mee brengt en dat er investeringen nodig zijn om droge voeten te houden en te genieten van voldoende en schoon water. Wat het waterschap daarvoor doet en welke resultaten we op het gebied van waterbeheer boeken is echter minder bekend (38%-51%).
- **Reputatie:** men geeft aan te weten wat Noorderzijvest doet, waarbij wij het meest bekend zijn onder agrariërs (85%) en bedrijven (82%). De ruime meerderheid van de respondenten vindt ons deskundig en professioneel.
- **Klantwaardering:** niet iedereen heeft rechtstreeks met ons te maken, maar het grootste deel van de mensen die dit wel hebben is tevreden tot zeer tevreden over hoe ze iets hebben kunnen regelen. Het doel in het waterbeheerprogramma is om een rapportcijfer 7 voor onze dienstverlening te krijgen. Van inwoners en agrariërs krijgen we dit net niet: 6,9 resp. 6,5. Bedrijven en mede overheden (ambtelijk) geven ons een 7,5 resp. 7,6. Bestuurders geven ons als rapportcijfer net iets hoger dan een 7: medeoverheden 7,4 en samenwerkingspartners 7,0.

Maatregel 2018

Vanuit de corporate story worden in 2018 aan de hand van speerpunten verschillende deelverhalen uitgewerkt. Deze worden vertaald naar verschillende middelen en thematische campagnes, waarbij online en offline media integraal worden ingezet.

Realisatie 2018

In 2018 is in dit kader met name aandacht gegeven aan het thema klimaatadaptatie.

Uitgangspunten voor communicatie zijn: informeren (kennis), wat houdt klimaatverandering in, wat zijn de gevolgen en wat betekent dat voor ons werk? Wat doen wij als waterschap en wat kunnen inwoners en organisaties zelf doen (gedragsverandering).

Maatregel 2018

Aan de hand van de uitkomsten van het in 2017 uitgevoerde onderzoek 'reputatie en dienstverlening' stellen we een actieplan op om de zichtbaarheid en het beeld van het waterschap te verbeteren.

Realisatie 2018

In 2018 is er een vervolg gegeven aan het onderzoek reputatie en dienstverlening, waarbij medewerkers persoonlijk in gesprek zijn gegaan met respondenten. Het algemeen bestuur heeft in juni en juli kennis genomen van de uitkomsten en aanbevelingen van dit onderzoek. De interviews in het kwalitatieve onderzoek bevestigen in grote lijnen het kwantitatieve onderzoek. Ze geven daarnaast kleur aan de cijfers en leveren bruikbare adviezen op. De aanbevelingen worden opgepakt. Dit onderzoek was een nulmeting, het onderzoek wordt in 2020 herhaald.

Maatregel 2018

We geven in 2018 invulling aan de Week van Ons Water (voorjaar en najaar).

Realisatie 2018

In het najaar is tijdens de Week van Ons Water een open dag in het bezoekerscentrum van Delfzijl georganiseerd. RTV Noord en Dagblad van het Noorden waren daarbij aanwezig. De open dag kon rekenen op zo'n 150 bezoekers. Daarnaast organiseerden we samen met gemeente Groningen de dag van het Riool, waarbij we het rioolgemaal Damsterdiep openden en de bezoekers ontvingen op RWZI Garmerwolde.

Maatregel 2018

Bewezen onderdelen uit het educatiebeleid, zoals de Geoweek en het Jeugdwatercongres, worden ook in 2018 uitgevoerd.

Realisatie 2018

In 2018 heeft Noorderzijlvest wederom deelgenomen aan de Geoweek en het Jeugdwatercongres. Daarnaast is er een lespakket over water en klimaat ontwikkeld en zijn diverse ondersteunende middelen aangeschaft, zoals een klimaattafel en het spel Hozen & Lozen.

Maatregel 2018

In 2018 vindt de werving, selectie en begeleiding van een nieuwe jeugdwaterbestuurder plaats.

Realisatie 2018

In 2018 meldden zich, na een op scholen gevoerde werving, drie kandidaten voor de functie van jeugdwaterbestuurder. Uiteindelijk is gekozen voor de 14 jarige Sanne Koning. Sanne heeft zich gepresenteerd aan het algemeen bestuur en daar verteld wat haar drijft en wat ze gaat doen als jeugdbestuurder van het waterschap.

Maatregel 2018

In aanloop naar de waterschapsverkiezingen in 2019, bereiden we ook de communicatie hierover in 2018 voor.

Realisatie 2018

In 2018 is het communicatieplan voor de verkiezingen opgesteld, zijn enkele middelen uitgewerkt, zoals het boekje 'Luu van Noorderzijlvest' en is op landelijk niveau meegewerkt aan de selectie en opdrachtverlening aan het communicatiebureau dat de landelijke campagne ontwikkelt.

THEMA INTERNATIONALE SAMENWERKING

Doel

Vergroten en ook delen van kennis op water huishoudkundig gebied in relatie tot maatschappelijke en economische ontwikkelingen, ook op mondiaal gebied.

Wat hebben we bereikt in 2018?

In het jaar 2018 hebben zes verkenningssmissies plaatsgevonden in het kader van de Blue Deal, een partnerschap tussen de Nederlandse waterschappen, het Ministerie van Buitenlandse Zaken en het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Samen met andere waterschappen zijn op basis van de verkenningssmissies projectvoorstellen ontwikkeld met als doel langdurige partnerschappen (2018-2030) aan te gaan met lokale waterbeheerorganisaties en duurzame kennisuitwisseling op het gebied van schoon, veilig en voldoende water te waarborgen.

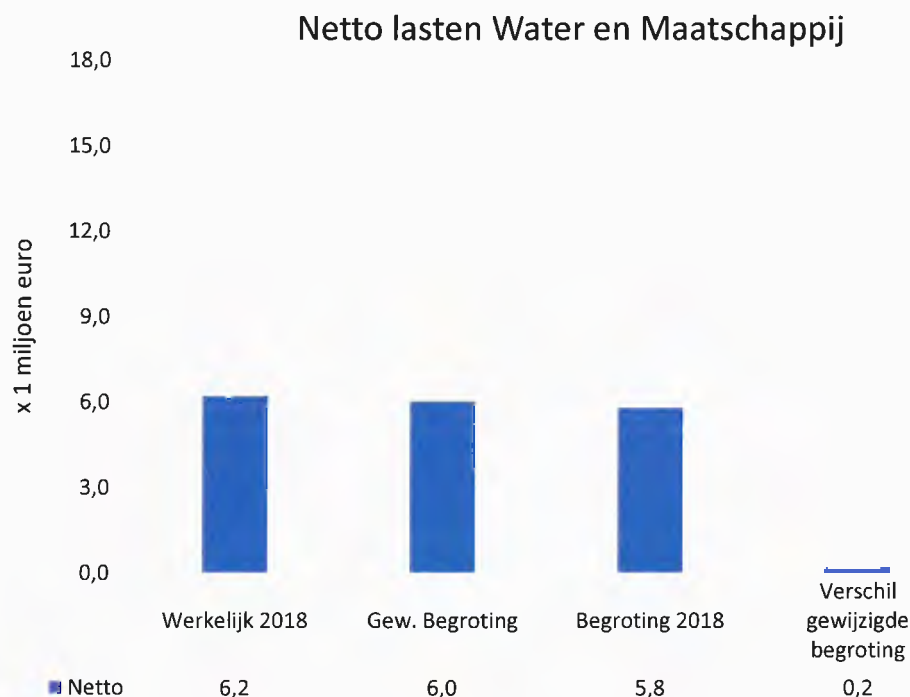
Maatregel 2018

Continuering van vraag gestuurde projecten internationale samenwerking (beleidsperiode 2016- 2021). In 2018 wordt samen met andere waterschappen, regionale overheden en partners gekeken naar mogelijke internationale samenwerkingsmogelijkheden waar gebruik wordt gemaakt van elkaars kennis, kunde en netwerk. Op basis van binnengekomen verzoeken om kennisuitwisseling met ons waterschap, worden verkennende missies uitgevoerd met als doel langdurige partnerschappen op te bouwen en financiering van onze inzet te waarborgen. Afhankelijk van de externe financieringsmogelijkheden worden in 2018 de projecten bepaald en uitgevoerd.

Realisatie 2018

Eind 2018 heeft Noorderzijlvest vier projectvoorstellen ingediend waarbij andere waterschappen de coördinerende rol vervullen en Noorderzijlvest inzet van medewerkers levert. Deze projectvoorstellen hebben betrekking op Colombia, Ethiopië, Roemenië en Westelijke Afrika (Burkina Faso, Ghana, Mali).

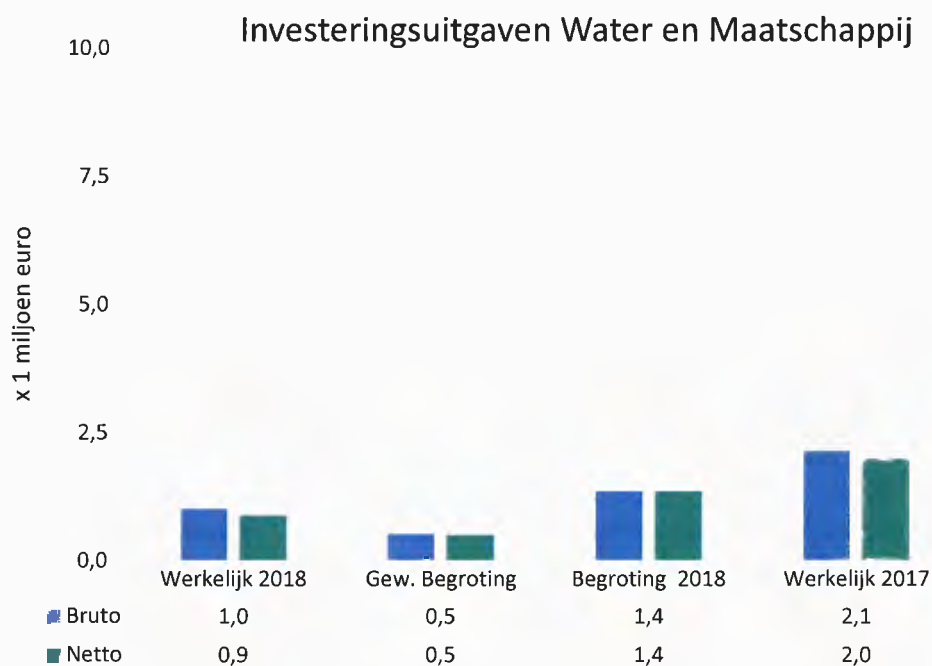
Rechtmatigheid

In het kader van de toetsing op rechtmatigheid wordt primair gekeken naar de onder-overschrijding op de saldokosten (netto). Een eventuele overschrijding op de lasten mag worden gecompenseerd door een hogere bate (omzet). Ten opzichte van de 3e kwartaalrapportage laten de lasten per saldo een overschrijding zien van € 37.000. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een overschrijding op de post inleen van personeel in verband met invoering omgevingswet (€ 52.000). De post technische advisering peilbesluiten is eveneens overschreden (€ 120.000). De oorzaak hiervan is dat het budget in de 3e kwartaalrapportage per abuis naar beneden was bijgesteld. De baten komen per saldo lager uit (€ 88.000). Dit wordt veroorzaakt door een lagere opbrengst van derden € 102.000. Er is minder bij de commissie Bodemdaling in rekening gebracht voor werkzaamheden peilbesluiten dan verwacht. De uitgevoerde werkzaamheden peilbesluiten waren echter niet gerelateerd aan bodemdaling. De netto lasten komen € 179.000 boven de gewijzigde begroting uit.

Netto lasten

De netto lasten komen afgerond € 0,2 miljoen hoger uit ten opzichte van de gewijzigde begroting.

In de 3e kwartaalrapportage is een inschatting gemaakt van de noodzakelijke toevoegingen en onttrekkingen aan de voorzieningen. Per ultimo boekjaar is er per saldo € 14.000 meer toegevoegd aan de voorzieningen. De onttrekkingen kwamen per saldo € 12.000 lager uit.

Toelichting afwijking ten opzichte van de gewijzigde begroting 2018

De bruto investeringsuitgaven zijn € 0,5 miljoen hoger dan verwacht. Hogere investeringsuitgaven dan geprognosticeerd, dit is ontstaan met betrekking tot het project renovatie Juistertil en de kosten inzake de Omgevingswet.

2.8 PROGRAMMA 5: BEDRIJFSVOERING

THEMA ORGANISATIE

Doel

Een flexibele en efficiënte organisatie, waarbij de medewerkers omgevingsbewust, kostenbewust en resultaatgericht werken.

Wat hebben we bereikt in 2018?

De medewerkers binnen onze organisatie hebben in 2018 met veel enthousiasme uitvoering gegeven aan onze werkzaamheden. Dit hebben zij gedaan binnen de bestaande kaders. Zij hebben gebruik gemaakt van elkaars kennis en kunde en zijn bewust en gericht bezig geweest met hun eigen ontwikkeling en daarmee de ontwikkeling van de organisatie. Efficiënt, praktisch en doelmatig zijn de

uitgangspunten bij de vele dagelijkse werkzaamheden die worden uitgevoerd door medewerkers. Focussen en anticiperen op ontwikkelingen binnen het eigen werkveld zijn eerder gemeengoed geworden dan uitzonderingen.

Maatregel 2018

In 2018 zal het verder vormgeven van onze organisatie worden voortgezet. Dit door het verder doorvertalen van de in de voorgaande jaren ingezette ontwikkelingen. Het gaat hier over het bereiken van de juiste balans tussen medewerkers en de realisatie van onze doelen. Het inzetten van de juiste mensen en middelen. Dit doen wij onder meer door het gebruik maken van Strategische Personeelsplanning.

Realisatie 2018

Het management en teamleiders, het zogenaamde MT plus, zijn in 2018 samen nadrukkelijk opgetrokken op het terrein van sturen en beheersen van de organisatie. De in 2017 in gang gezette (ontwikkel)trajecten zijn samengebracht. De verantwoordelijkheid voor het aansturen van onze organisatie vraagt gezamenlijke inzichten en inzet ten aanzien van onze taken en doelen. Dit is en blijft een continu proces.

Maatregel 2018

Ontplooiingsmogelijkheden voor individuele medewerkers zullen in 2018 ook steeds meer worden vormgegeven en gestimuleerd door samen te werken met collega waterschappen.

Realisatie 2018

Op basis van samenwerking met collega waterschappen op onder meer het gebied van een gezamenlijk personeel informatiesysteem en de voorbereiding op nieuwe wet- en regelgeving, hebben medewerkers kennis opgedaan en verbreed. Als klein waterschap hebben wij door het actief stimuleren van ontwikkeling en ontplooiing in verhouding veel individuele medewerkers de mogelijkheid geboden om binnen de sector nieuwe ervaring op te doen door middel van o.a. detachering bij het Waterschapshuis, Rijkswaterstaat en HWBP. In de loop van 2018 zijn vier medewerkers gedetacheerd.

Maatregel 2018

De inspanning om samen continu te werken aan een flexibele, daadkrachtige en wendbare organisatie zal ook in 2018 met vol enthousiasme gedaan worden.

Realisatie 2018

Het tijdig zien en benutten van individuele kwaliteiten en vaardigheden van onze medewerkers en hen in te zetten op projecten en uitdagende klussen draagt bij aan daadkracht en flexibiliteit. Het bieden van stageplaatsen en/of afstudeerplaatsen zorgt daarbij voor nieuwe inzichten en enthousiasme en geeft een impuls aan het denken over en uitvoeren van werkzaamheden. In 2018 zijn er 25 stageplaatsen ingevuld. Daarnaast bieden wij 4 traineeplaatsen van 2 jaar aan.

Maatregel 2018

De fysieke inrichting van werkplekken in relatie tot vitaliteit en duurzame inzetbaarheid van medewerkers wordt in 2018 geoptimaliseerd.

Realisatie 2018

Op het gebied van duurzame inzetbaarheid zijn in 2018 ook weer de nodige maatregelen getroffen ten aanzien van de werkplekken. Op basis van medische indicatie/noodzaak zijn fysieke werkplekken voorzien van zogenaamde zit-sta bureaus. Uitgangspunt is en blijft dat een goede werk(plek)omgeving bijdraagt aan vitaliteit en inzetbaarheid.

Maatregel 2018

In 2018 zal het bedrijfsrestaurant opnieuw worden ingericht. Naast de hoofdfunctie van de ruimte wordt ook gekeken naar de functionaliteit als het gaat om het creëren van ruimte voor overleg en het gebruik als flexibele werkplek.

Realisatie 2018

De herinrichting van het bedrijfsrestaurant is gerealiseerd. De verwachte uitgangspunten dat er een ruimte is ingericht welke voor meer doeleinden gebruikt wordt zijn waargemaakt. Het is een ruimte welke vanaf het moment van oplevering de gewenste functionaliteit heeft gekregen waar veelvuldig gebruik van wordt gemaakt.

THEMA ONDERSTEUNING

Doel

Gestroomlijnde informatieprocessen dragen bij aan het optimaal en efficiënt functioneren van ons waterschap.

Wat hebben we bereikt in 2018?

De basis van de te nemen maatregelen staan in ons Informatie Beleidsplan. Midden 2018 hebben we dit plan geactualiseerd voor de periode 2018 – 2021. We hebben op basis van dit plan verder gewerkt aan de basis op orde te krijgen, daarin zijn essentiële stappen gezet. De Europese aanbesteding van een nieuwe Onderhoudsbeheersysteem is succesvol verlopen in 2018. De invoering hiervan zal in het voorjaar van 2019 afgerond worden. Ook de ontwikkellijnen Digitale Dienstverlening en Sturen & Beheersen zijn verder gebracht. Tegelijkertijd blijkt uit de sectorscan Waterschappen dat we een behoorlijke uitdaging hebben om op digitaliseringsgebied bij te blijven.

Maatregel 2018

Om te kunnen voldoen aan de toenemende vraag naar integrale sturing door middel van informatie uit verschillende processen en applicaties, ontwikkelen we in 2018 een toekomstbestendige en flexibele middleware architectuur.

Realisatie 2018

We hebben een middleware architectuur vast kunnen stellen. We beschikken nu over een service bus waarmee we beter en gecontroleerd applicaties aan elkaar kunnen koppelen. Ook zijn we daarmee in staat om de digitale dienstverlening te verbeteren zoals toegang via Digid.

Maatregel 2018

We gaan verder met de ontwikkellijn Sturen en Beheersen. We willen vanuit de informatievoorziening tijdig en de juiste sturingsinformatie beschikbaar hebben ten behoeve van de primaire processen. Hiervoor is het nodig een samenhangend (op strategisch, tactisch en operationeel niveau) stelsel van prestatie-indicatoren te ontwikkelen.

Realisatie 2018

Voor deze ontwikkellijn is een projectplan geschreven en goedgekeurd. Er is een projectleider ingehuurd die vanaf het najaar 2018 gestart is met de voorbereiding van de aanbesteding van een nieuw business intelligentie systeem. Daarmee moeten de genoemde ambities gerealiseerd kunnen worden. Naar verwachting is de aanbesteding en invoering van het nieuwe systeem eind 2019 gerealiseerd.

Maatregel 2018

De procesgegevens van de afvalwaterzuiveringen willen we meer gestructureerd vastleggen en kunnen gebruiken om mee te sturen. Daarvoor zal een database voorziening worden gebouwd. Het ondersteunt het waterschap in het beheren van afvalwaterzuiveringsprocessen en zorgt voor een uniforme standaard voor meetgegevens en rapportages. Dit draagt bij aan diverse ontwikkelingen bij het proces rond de afvalwaterketen, zoals de invoering van een centrale regiekamer, assetmanagement en zuiveringsinformatie (Z-Info).

Realisatie 2018

Deze ambitie is niet uitgevoerd in 2018, maar wordt in 2019 uitgevoerd. Het begrote budget van € 50.000 is door middel van een begrotingswijziging overgeheveld naar het project Sturen en Beheersen.

Maatregel 2018

DAMO systeem is het nieuwe gestandaardiseerde datamodel voor de watersysteemgegevens van de waterschappen. Het maakt het mogelijk om de gegevens van de waterschappen uniform op te slaan. Bij de invoering van dit landelijk vastgestelde model zijn aanpassingen nodig in de databases en koppelingen naar applicaties. Deze aanpassingen worden in 2018 doorgevoerd.

Realisatie 2018

Dit jaar is veel tijd en energie gestoken in het omzetten van het datamodel. Door personele wijzigingen in het team is het project in het najaar op pauze gezet. In 2019 wordt er weer mee doorgegaan en verwachten we naar een afronding toe te kunnen werken.

THEMA RECHTMATIGHEID/DOELMATIGHEID

Doel

Rechtmatig, doelmatig en doeltreffend handelen van de organisatie.

Wat hebben we bereikt in 2018?

De processen zijn op orde en waar nodig worden en zijn verbeteringen in 2018 doorgevoerd. In 2018 is de Planning & Control cyclus herzien en geoptimaliseerd. Een kaderbrief is geïntroduceerd, kwartaalverslagen zijn opgesteld en het jaarplan inclusief een meerjarenraming, is opgesteld. Deze nieuwe P&C producten zijn in het tweede halfjaar 2018 opgesteld. In 2019 wordt met deze optimalisatie doorgegaan en na 1 jaar P&C nieuwe opzet, zal dit worden geëvalueerd.

Maatregel 2018

De verantwoording over de kwaliteit van de bedrijfsvoering vindt plaats bij de vaststelling van de jaarrapportage. Nieuwe elementen zoals een 'in control statement' over bijvoorbeeld de zorgplicht keringen en informatiebeveiliging worden hieraan toegevoegd.

Realisatie 2018

De kwaliteit van de bedrijfsvoering is intern getoetst door het uitvoeren van Verbijzonderde interne controles en audits. In 2018 o.a. gekeken naar de registratie van (on)roerende zaken en de verzekering hiervan. Over een 'in control statement' is contact geweest met andere waterschappen. Verdere uitwerking vindt nog plaats.

Maatregel 2018

Financieel rechtmatig handelen is binnen de processen op orde; door uitvoering van verbijzonderde interne controles wordt dit jaarlijks beoordeeld.

Realisatie 2018

Financieel rechtmatig handelen is op twee momenten in het jaar beoordeeld door het uitvoeren van een verbijzonderde interne controle. Bij de afsluitende controle over het jaar 2017 zijn twee fouten geconstateerd. Het totaal hiervan viel binnen de marge van 1% van de exploitatierekening. Er is daarom wel een goedkeurende verklaring op de jaarrekening 2017 van de accountant ontvangen. Bij de 1^e controle over 2018 zijn geen fouten geconstateerd.

Maatregel 2018

Naar aanleiding van de accountantscontrole 2017 wordt de Kadernota Interne Controle aangepast. De nota zal ter informatie worden voorgelegd aan het algemeen bestuur).

Realisatie 2018

In september 2018 is de nieuwe Kadernota Interne Controle door het dagelijks bestuur vastgesteld. De nota is besproken met de Audit committee. Op slechts drie kleinere punten is de nota aangepast.

Maatregel 2018

Doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek worden door c.q. namens het dagelijks bestuur uitgevoerd. Het algemeen bestuur wordt over de planning en over de uitkomsten geïnformeerd.

Realisatie 2018

In het kader van de doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken is eind 2018 een onderzoek uitgevoerd naar de samenhang/samenwerking tussen de twee primaire processen. De conclusie is dat de raakvlakken tussen de twee processen bekend zijn en dat er zoveel als mogelijk c.q. steeds beter wordt samengewerkt. De samenwerking vraagt in de komende jaren aandacht omdat het waterkwaliteits- en kwantiteitsvraagstuk belangrijker wordt, denk aan de klimaatadaptatie. Voor de doelmatigheid en doeltreffendheid van de samenwerking zijn meerdere voorbeelden genoemd. Het is echter niet aantoonbaar gemaakt wat dit concreet oplevert.

Maatregel 2018

Per 1 januari 2018 treedt de nieuwe gemeenschappelijke regeling Noordelijk Belastingkantoor in werking. In 2017 is aandacht besteed aan de opzet en inrichting hiervan. In 2018 zal de werking worden getoetst aan de opzet.

Realisatie 2018

De nieuwe gemeenschappelijke regeling Noordelijk Belastingkantoor is per 1 januari 2018 van start gegaan. Gedurende het jaar is de implementatie van de nieuwe samenwerking gevolgd. De implementatie vraagt meer tijd dan verwacht.

THEMA FINANCIEEL BELEID

Doel

Een actueel financieel beleid dat recht doet aan de maatschappelijke ontwikkelingen en aan de daaruit voortvloeiende besluiten van het algemeen bestuur.

Wat hebben we bereikt in 2018?

De ontwikkelingen rond het nieuwe belastingstelsel zijn intensief gevolgd en besproken met het AB. Daarnaast hebben de omgevingswet en de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) ook veel aandacht gevestigd in 2018.

Maatregel 2018

De voorbereiding op een nieuwe kostentoedeling op basis van de huidige landelijke systematiek wordt in 2018 verder uitgevoerd. De uitkomsten en adviezen van de Commissie Aanpassing Belastingstelsel Waterschappen worden geanalyseerd en vertaald naar de mogelijke effecten op de kostentoedeling binnen Noorderzijlvest op de langere termijn.

Realisatie 2018

In 2018 is een nieuwe kostentoedeling 2019 – 2023, geldig vanaf 2019, voor de watersysteemheffing vastgesteld door het AB. De landelijke besluitvorming inzake het nieuwe belastingstelsel is uitgesteld naar 2019.

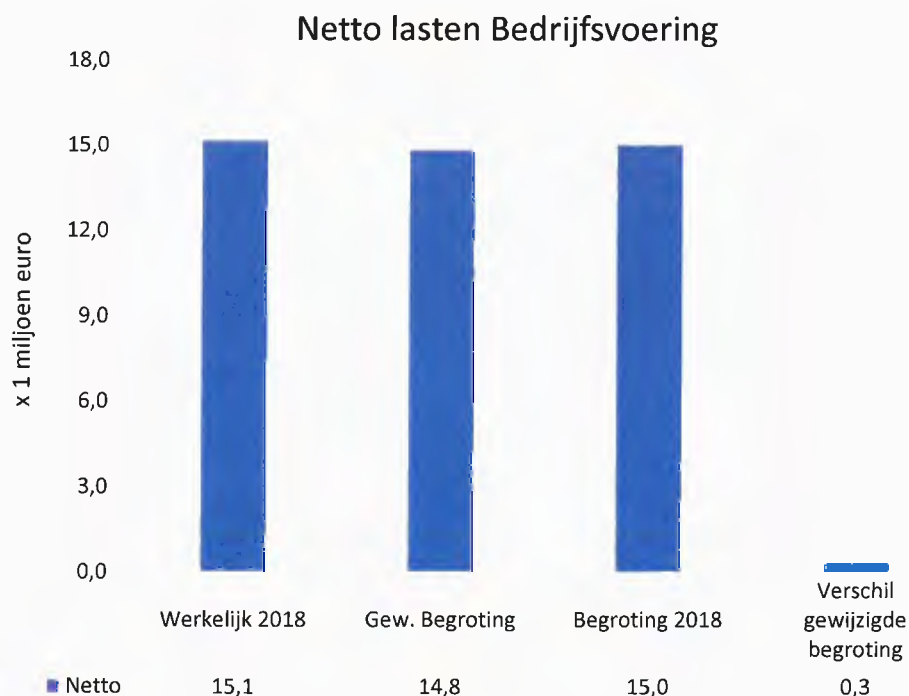
Maatregel 2018

In mei 2016 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in werking getreden. Van organisaties wordt verwacht dat zij voor juni 2018 hun bedrijfsvoering met de AVG in overeenstemming brengen. Noorderzijlvest heeft in dit kader reeds een privacyreglement vastgesteld en een medewerker aangewezen als functionaris gegevensbescherming. De verdere uitvoering van het plan van aanpak in 2018 leidt tot de borging van deze privacywetgeving in de werkwijze voor eind mei 2018.

Realisatie 2018

Er zijn meerdere interne voorlichtingsbijeenkomsten gehouden, er is een functionaris gegevensbescherming aangewezen en de basis is gelegd om te voldoen aan de AVG. Of de basis inderdaad op orde is, is eind 2018 getoetst door een externe partij. Het rapport is in februari 2019 gereed gekomen en geeft input voor de verbeterpunten in 2019. Er zijn twee meldingen van datalekken gedaan. Na onderzoek is geconstateerd dat er daadwerkelijk sprake was van een datalek maar dat de impact gering was (niet gevoelige persoonsinformatie en zeer beperkte groep heeft toegang gehad gedurende een korte periode). Voor 1 geval is een melding gedaan bij de Autoriteit Persoonsgegevens.

In 2018 hebben zich geen grote incidenten voorgedaan rondom de informatiebeveiliging. Aanvallen van buiten zijn er altijd en worden door de genomen technische en organisatorische maatregelen succesvol afgevangen. Medewerkers zijn zich steeds meer bewust dat informatiebeveiliging noodzakelijk is en aandacht moet hebben. Meldingen van mogelijke beveiligingslekken hebben zich wel voorgedaan. Uiteindelijk was er geen sprake van het lekken van gegevens of andere nadelige gevolgen. Landelijk is aandacht gevraagd voor de beveiliging van de procesautomatisering (beveiliging PLC's). Dit heeft een vervolg in 2019. Aan het begin van 2018 is een Uitvoeringsplan informatiebeveiliging 2018-2020 vastgesteld. De basis hiervoor was o.a. de in 2017 uitgevoerde zelftoets en de uitkomsten van de landelijke audit van eind 2017. Maandelijks is de uitvoering gevolgd en een aantal punten loopt door naar 2019.

Rechtmatigheid

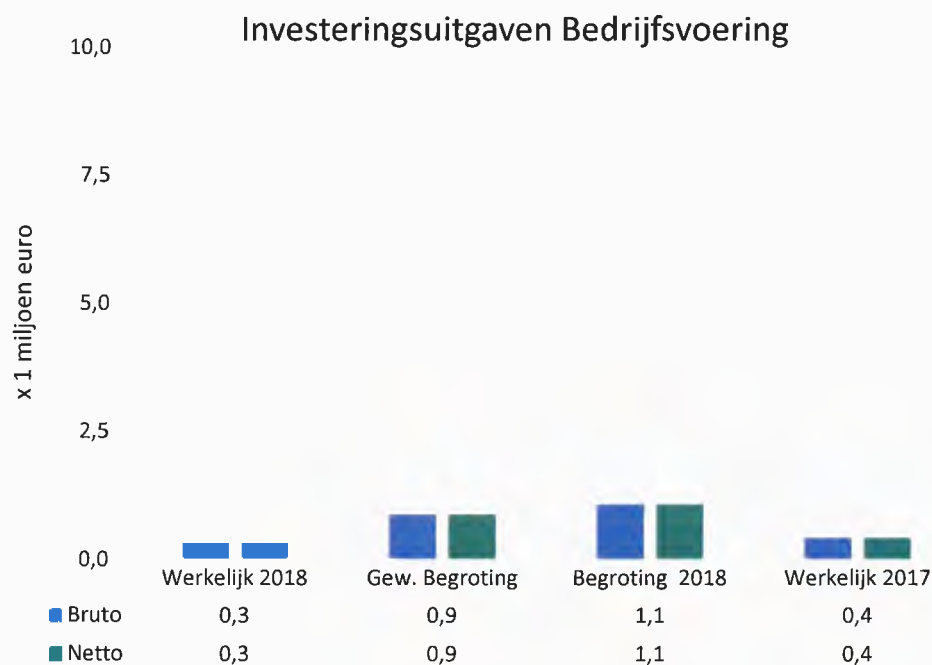
In het kader van de toetsing op rechtmatigheid wordt primair gekeken naar de onder-overschrijding op de saldokosten (netto). Een eventuele overschrijding op de lasten mag worden gecompenseerd door een hogere bate (omzet). Ten opzichte van de 3e kwartaalrapportage laten de lasten een overschrijding zien van € 328.000. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een vergoeding voor overname personeel (€ 168.000).

Anderzijds is er sprake van een overschrijding op automatiseringskosten, met name in verband met de overgang naar Windows 10 (€ 145.000). De kosten hiervan vielen hoger uit dan verwacht. Resteert een overschrijding van € 15.000 voor overige kosten. Per saldo laat dit programma een overschrijding zien van € 332.000.

Netto lasten

De netto lasten komen € 0,3 miljoen hoger uit dan de gewijzigde begroting.

In de 3e kwartaalrapportage is een inschatting gemaakt van de noodzakelijke toevoegingen en onttrekkingen aan de voorzieningen. Per ultimo boekjaar is er per saldo € 64.000 minder toegevoegd aan de voorzieningen. De onttrekkingen kwamen per saldo € 28.000 hoger uit.

Toelichting afwijking ten opzichte van de gewijzigde begroting 2018

De bruto investeringsuitgaven zijn € 0,6 miljoen lager dan verwacht. De investeringsuitgaven voor de projecten data model en implementatie onderhoudsbeheerssysteem zijn aanmerkelijk lager dan geprognosticeerd voor 2018.

MUSKUSRATTENBEHEER

3. KERNCIJFERS EN VERPLICHTE PARAGRAFEN

3.1 KERNCIJFERS

Nr.	Item	eenheid	2017	2018
1	Balanstotaal	€ miljoen	235,9	290,8
2	Eigen Vermogen	€ miljoen	16,8	17,7
3	Weerstandsvermogen watersysteem	€ miljoen	1,0	-0,5
4	Weerstandsvermogen zuivering	€ miljoen	7,6	7,4
5	Langlopende schulden	€ miljoen	173,9	193,9
6	Tarief watersysteem ingezetenen	€	62,36	65,61
7	Tarief verontreinigingsheffing	€	63,11	62,48
8	Waterschapsbelastingen	€ miljoen	59,4	61,7
9	Overige baten	€ miljoen	17,0	16,1
10	Totaal lasten	€ miljoen	77,0	76,2
11	Resultaat	€ miljoen	-0,6	1,6
12	Personeelskosten	€ miljoen	22,3	23,9
13	Goederen en Diensten	€ miljoen	31,8	30,1
14	Kapitaallasten	€ miljoen	21,5	22,0
15	Toev. voorzieningen/reserves	€ miljoen	1,4	0,2
16	Totaal lasten	€ miljoen	77,0	76,2
17	Bruto Investeringsuitgaven	€ miljoen	45,6	88,2
18	Bijdragen derden	€ miljoen	27,3	62,3
19	Netto investeringsuitgaven	€ miljoen	18,3	25,9
20	Aantal FTE's payroll	FTE	277,8	282,9
21	Ziekteverzuim	%	4,7	5,7

Netto lasten 2018 (€ * 1000)

	Jaarrekening 2018	Gewijzigde begroting	Begroting 2018
Totaal Noorderzijlvest			
Personeelskosten	23.952	23.756	21.592
Goederen en diensten	30.100	30.876	29.291
Rente/afschrijvingen	21.953	21.824	25.342
Toev. Voorz/onvoorzien	166	152	-
Totaal lasten	76.171	76.608	76.234
Totaal Baten	15.039	15.236	14.351
Netto lasten	61.132	61.372	61.883

Netto investeringsuitgaven 2018 (€ * 1000)

	Jaarrekening 2018	Gewijzigde begroting	Begroting 2018
Totaal Noorderzijlvest			
Bruto investeringsuitgaven	88.188	115.373	72.049
Bijdragen derden	62.200	76.931	31.965
Bijdrage reserveringen	60	0	0
Totaal lasten	25.928	38.442	40.084

Netto lasten per programma 2018 (€ * 1000)

	Jaarrekening 2018	Gewijzigde begroting	Begroting 2018
Waterveiligheid			
Personeelskosten	3.595	3.523	3.264
Goederen en diensten	1.067	1.139	1.030
Rente/afschrijvingen	4.344	4.387	5.126
Totaal lasten	9.007	9.050	9.421
Totaal baten	1.698	1.685	1.435
Netto lasten	7.309	7.365	7.986
Voldoende en gezond water			
Personeelskosten	5.667	5.822	5.509
Goederen en diensten	7.201	7.429	7.169
Rente/afschrijvingen	6.042	5.991	6.132
Totaal lasten	18.910	19.242	18.810
Totaal baten	1.129	1.428	1.395
Bijdrage reserve	122	122	40
Netto lasten	17.658	17.692	17.375
Gezuiverd water			
Personeelskosten	3.677	3.613	3.585
Goederen en diensten	12.754	13.416	13.078
Rente/afschrijvingen	9.216	9.098	9.369
Toev.voorzieningen	-	-	-
Totaal lasten	25.647	26.127	26.033
Totaal baten	10.830	10.648	10.309
Netto lasten	14.817	15.479	15.724
Water en Maatschappij			
Personeelskosten	3.826	3.757	1.825
Goederen en diensten	1.751	1.752	1.156
Rente/afschrijvingen	1.236	1.228	3.546
Toev.voorzieningen	166	152	-
Totaal lasten	6.979	6.889	6.527
Totaal baten	767	856	716
Netto lasten	6.211	6.033	5.811
Bedrijfsvoering			
Personeelskosten	7.187	7.041	7.409
Goederen en diensten	7.327	7.140	6.857
Rente/afschrijvingen	1.115	1.120	1.168
Toev.voorzieningen	-	-	10
Totaal lasten	15.629	15.301	15.444
Totaal baten	492	497	456
Netto lasten	15.137	14.805	14.988

Netto investeringsuitgaven per programma 2018 (€ * 1000)

	Jaarrekening 2018	Gewijzigde begroting	Begroting 2018
Waterveiligheid			
Bruto investeringsuitgaven	74.317	100.544	55.283
Bijdragen derden	61.054	75.468	30.450
Bijdrage reservering	0	0	0
Netto investeringsuitgaven	13.263	25.076	24.833
Voldoende en gezond water			
Bruto investeringsuitgaven	6.639	7.847	8.171
Bijdragen derden	1.047	1.447	1.515
Bijdrage reservering	23	0	0
Netto investeringsuitgaven	5.569	6.400	6.656
Gezuiverd water			
Bruto investeringsuitgaven	5.900	5.573	6.154
Bijdragen derden	0	0	0
Bijdrage reservering	0	0	0
Netto investeringsuitgaven	5.900	5.573	6.154
Water en Maatschappij			
Bruto investeringsuitgaven	1.022	525	1.363
Bijdragen derden	99	16	0
Bijdrage reservering	37	0	0
Netto investeringsuitgaven	886	509	1.363
Bedrijfsvoering			
Bruto investeringsuitgaven	310	884	1.078
Bijdragen derden	0	0	0
Bijdrage reservering	0	0	0
Netto investeringsuitgaven	310	884	1.078

3.2 ONTWIKKELINGEN SINDS HET VORIGE BEGROTINGSJAAR

Beleidsmatig is er geen sprake van een koerswijziging ten opzichte van voorgaande jaren. De doelen uit het Waterbeheerplan zijn leidend geweest.

Energieneutraliteit

In de Investeringsagenda is voorgesteld om investeringen van derden op waterschapsterreinen mee te tellen voor de doelstelling van energieneutraliteit van waterschappen in 2025. Dit is ook het voorstel voor het Klimaatakkoord.

Waterschap Noorderzijlvest dient zijn invulling voor energieneutraliteit vast te stellen. Dit geschiedt aan de hand van een drietal scenario's:

- 100% duurzame energieopwekking door (en voor) derden
- 50% zelf duurzame energie opwekken en 50% door (en voor) derden
- 100% zelf duurzame energie opwekken

Er is nog geen besluit genomen over welk scenario het waterschap Noorderzijlvest kiest. Wel zijn de scenario's nader uitgewerkt tot de opgaven en investeringen voor het waterschap. Hierbij is de doelstelling uit het duurzaamheidsbeleid van het waterschap van 40% eigen duurzame opwekking in 2020 meegenomen. De uitwerking wordt voorafgegaan door een beschrijving van de rol van het waterschap t.a.v. de scenario's en een afwegingskader per scenario. Dit afwegingskader brengt de voor- en nadelen van de drie scenario's in beeld.

3.3 INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

De volgende incidentele baten en lasten zijn verantwoord in de jaarrekening 2018 (per saldo een nadeel van € 73.000).

Baten en lasten voorgaande jaren (per saldo een nadeel van € -30.000):

- Vennootschapsbelasting over de jaren 2016 en 2017 (€ -60.000)
- Een afrekening van de Stichting IJkdijk in het kader van een project van het Hoogwaterbeschermingsplan (HWBP) (€ -30.000)
- Een afrekening gemeenschappelijke regeling met Hunze en Aa's (€ -183.000)
- Een afrekening wegens teruglevering energie middels WKK en zonnepanelen (€ 42.000)
- Een afrekening Regulerende Energiebelasting REB op de zuiveringen (€ 201.000)
- Incidentele baten en lasten (per saldo een nadeel van € -43.000)
- Een schadepost (calamiteit) op het transportstelsel Onderdendam en Garmerwolde (€-40.000)
- Een schadepost (calamiteit) op de RWZI Zuidhorn (€ -245.000)
- Vergoeding overname personeel €-308.000)
- Een voordeel op de projectbegroting inzake overgang Hefpunt naar Noordelijk Belastingkantoor (€ 170.000)
- Vrijval van de voorziening in verband met belastingheffing op Wegen (€ 420.000).

3.4 ONTTREKKINGEN AAN RESERVES EN VOORZIENINGEN

Naast de algemene reserves en bestemmingsreserves voor tariefegalisatie heeft het waterschap een aantal overige bestemmingsreserves. Uit deze algemene en bestemmingsreserves is in 2018 in totaliteit € 746.000 onttrokken.

Per ultimo 2018 heeft het waterschap een voorziening voor arbeidsgerelateerde verplichtingen: pensioen en wachtgeld bestuur, voormalig personeel, ww-rechten voormalig personeel, rechten jubileum uitkering 24 en 40 jaar. In 2018 is in totaal € 825.000 aan de voorzieningen onttrokken.

In de jaarrekening wordt het verloop van de reserves en voorzieningen nader toegelicht.

3.5 WATERSCHAPSBELASTING

Tarieven

Heffing / Categorie	Heffingseenheid	2018	2017	% Mutatie
Watersysteemheffing				
Omslag gebouwd - buitendijks	in % WOZ-waarde	0,0152	0,0147	3,4
Omslag gebouwd - binnendijks	in % WOZ-waarde	0,0608	0,0588	3,4
Omslag ongebouwd - buitendijks	in € per ha	15,65	14,57	7,4
Omslag ongebouwd - binnendijks	in € per ha	62,61	58,27	7,4
Omslag ongebouwd – wegen	in € per ha	125,22	116,54	7,4
Omslag natuur	in € per ha	3,36	3,05	10,2
Ingezetenenomslag	in € per woonruimte	65,61	62,36	5,2
Verontreinigingsheffing				
Verontreinigingsheffing woningen	in € per v.e.	62,48	63,11	-1,0
Verontreinigingsheffing bedrijven	in € per v.e.	62,48	63,11	-1,0
Zuiveringsheffing				
Zuiveringsheffing woningen	in € per v.e.	62,48	63,11	-1,0
Zuiveringsheffing bedrijven	in € per v.e.	62,48	63,11	-1,0

Netto Belastingopbrengsten

Waterschapsbelasting (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2018	Gewijzigde begroting	Begroting 2018	Jaarrekening 2017
Categorie				
Omslag gebouwd - buitendijks	53	104	101	88
Omslag gebouwd - binnendijks	20.760	20.290	20.482	19.127
Omslag ongebouwd - buitendijks	6	10	6	4
Omslag ongebouwd - binnendijks	6.102	6.028	6.116	5.668
Omslag ongebouwd – wegen*	1.019	640	639	175
Omslag natuur	72	70	71	65
Ingezetenenomslag	9.143	9.203	9.024	8.641
Verontreinigingsheffing woningen	202	200	200	197
Verontreinigingsheffing bedrijven	129	127	125	146
Zuiveringsheffing woningen	20.240	20.273	20.312	20.665
Zuiveringsheffing bedrijven	5.030	4.967	4.809	4.973
Totaal belastingopbrengst	62.756	61.912	61.885	59.749

* Dit is inclusief de vrijval op de voorziening wegen

Ten opzichte van de begroting is er een voordelig resultaat van € 0,9 miljoen.

1. Belastingopbrengsten uit voorgaande jaren (€ 0,3 miljoen voordelig resultaat). Ten opzichte van de begroting wordt per ultimo boekjaar een voordelig resultaat zichtbaar van € 0,3 miljoen. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van een hogere opbrengst voor de categorie gebouwd binnendijks als gevolg van een hogere WOZ waarde dan geraamd.
2. Belastingopbrengsten 2018 (€ 0,6 miljoen voordelig resultaat), hetgeen verklaard wordt doordat:
 - de opbrengst voor watersysteem binnendijks hoger is (€ 0,1 miljoen). De uiteindelijke WOZ-waarde is hoger uitgekomen dan de raming van de Waarderingskamer.
 - voor de zuiveringsheffing bedrijven een extra opbrengst is verantwoord (€ 0,1 miljoen), hetgeen hoofdzakelijk wordt veroorzaakt doordat een relatief groot bedrijf met ingang van 2018 na onderzoek een meetbedrijf is geworden in plaats van een tabelbedrijf. Het gevolg hiervan is een toename van 1.450 vervuilingseenheden.
 - een voordeel van € 0,4 miljoen is verantwoord als gevolg van het laten vrijvallen van de voorziening voor tariefdifferentiatie wegen. Dit in verband met de uitspraak van de Hoge Raad op 9 november 2018.

De bruto belastingopbrengsten zijn in het Jaarplan 2018 begroot op € 63,7 miljoen.

Rekening houdend met mogelijke kwijtschelding en oninbaarheid (€ 2,4 miljoen) en een onttrekking aan de algemene reserve zuiveren (€ 0,6 miljoen), bedragen de (verwachte) netto belastingopbrengsten ca. € 61,9 miljoen.

Kwijtschelding en oninbare bedragen

Op grond van de Invorderingswet kan aan belastingplichtigen, die niet in staat zijn anders dan met buitengewoon bezwaar hun belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. Hiertoe heeft het algemeen bestuur besloten, net als de meeste andere waterschappen. De norm is gesteld op 100%.

Dit houdt in dat in de regel kwijtschelding wordt verleend aan belastingplichtigen met een inkomen op of onder het bijstandsniveau.

Kwijtschelding beperkt zich tot de verontreinigingsheffing, de zuiveringsheffing en de watersysteemheffing ingezetenen. Voor de watersysteemheffing gebouwd, ongebouwd en natuurterreinen is geen kwijtschelding mogelijk omdat het bezit van woningen, gebouwen, ongebouwd en natuurterreinen vermogen veronderstelt.

Het aantal toe te kennen/reeds toegekende verzoeken ten opzichte van 2017 is nog enigszins gestegen. Bij de afhandeling van de verzoeken wordt in de meeste gevallen samengewerkt met de Groninger gemeenten. Door de verlate conversie en ingebruikname van de belastingapplicatie zijn nog niet alle aanslagen opgelegd. Als gevolg hiervan is er een inschatting gemaakt van de nog te verlenen kwijtschelding.

Ten opzichte van de begroting is het bedrag voor kwijtschelding ca. € 0,1 miljoen nadelig uitgevallen. Ten opzichte van de begroting is het bedrag voor oninbare bedragen nagenoeg € 0,2 miljoen voordeliger uitgevallen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de dwanginvordering achterloopt op de planning bij het Noordelijk Belastingkantoor. Jaarlijks wordt per ultimo boekjaar de voorziening voor dubieuze belastingopbrengsten op het gewenste niveau gebracht. Dit heeft geleid tot een dotatie aan deze voorziening van ruim € 0,2 miljoen.

3.6 WEERSTANDSVERMOGEN

In september 2016 heeft het algemeen bestuur het beleid met betrekking tot het weerstandsvermogen, het risicomanagement, de reserves en de voorzieningen vastgesteld. Het beleid omvat een beschrijving van de risicomethodiek, de wijze waarop het weerstandsvermogen om de risico's te kunnen afdekken wordt bepaald en beleid over de vorming en besteding van de reserves en voorzieningen. In het beleid is vastgelegd dat de algemene reserve wordt gezien als bron voor de weerstandscapaciteit. De ruimte in het verhogen van belastingtarieven wordt niet aangemerkt als bron voor de weerstandscapaciteit.

Voor het bepalen van de omvang van het weerstandsvermogen is het van belang die risico's te benoemen die anderszins niet zijn te ondervangen, ofwel risico's die niet afgedekt kunnen worden door middel van verzekeringen (overdraagbare risico's aan derden), voorzieningen of onvoorzien. Jaarlijks vindt deze inventarisatie plaats bij zowel Perspectief/Kaderbrief als bij het Jaarplan. Bij het opstellen van het Jaarverslag worden nieuwe en bestaande financiële risico's beoordeeld. Dit betreft operationele risico's die voortkomen uit het handelen van het waterschap, uit claims en schades en waarvoor ultimo het jaar geen voorziening is getroffen omdat het onvoldoende zeker is dat het risico zich gaat voordoen.

In de risicoparagraaf in de bijlage zijn deze risico's opgenomen. In totaal betreft het een financieel risico van maximaal € 2,2 miljoen. Uitgaande van een risicobenadering (niet alle risico's doen zich gelijktijdig voor) is de inschatting dat de exploitatiekosten tussen € 0,2 – 0,6 miljoen bedragen. Deze komen nog ten laste van de algemene reserve (in de toekomst).

Algemene reserves / kostendrager (bedragen × € 1.000)	watersysteembeheer	Zuiveringsbeheer	Totaal
Stand per 1 januari 2018	2.515	6.776	9.291
Toevoeging / Onttrekking per 1 januari 2018	-1.437	859	-578
Aanwending algemene reserves 2018	-	-624	-624
Stand per 31 december 2018	1.078	7.011	8.089
Mutatie resultaat 2018	665	944	1.609
Stand per 31 december 2018 incl. resultaat 2018	1.743	7.955	9.698

Bij het Jaarplan 2019 is de gewenste minimale omvang van het weerstandsvermogen bepaald op € 2,8 miljoen voor beide taken gezamenlijk. Voor de taak watersysteem bedraagt de minimale omvang € 2,2 miljoen en voor de taak zuivering is dit € 0,6 miljoen.

Ultimo 2018, na verwerking van het resultaat 2018, is de werkelijke stand € 1,7 miljoen voor watersysteem en € 8,0 miljoen voor zuiveren. Het resultaat 2018 is opgenomen conform het voorstel bestemming resultaat 2018. Bestuurlijke besluitvorming over de bestemming vindt plaats bij de behandeling van het Jaarverslag 2018.

Kostendragers (bedragen × € 1.000)	Stand per 1 januari 2019	Benodigde weerstandsvermogen	Tekort (-) Overschot (+)
Watersysteembeheer	1.743	2.225	-482
Zuiveringsbeheer	7.955	549	7.406
Totaal kostendragers	9.698	2.774	6.924

Het tekort bij de taak watersysteembeheer zal worden weggewerkt door toekomstige positieve resultaten. Voor de taak zuiveringsbeheer is het beschikbare weerstandvermogen meer dan voldoende. In het beleid is vastgesteld dat het weerstandsvermogen mag variëren tussen de 0,8 en 1,2 maal de benodigde capaciteit. Afgezet tegen de minimum norm van 0,8 maal de benodigde capaciteit is voor watersysteem het weerstandsvermogen op peil. Voor zuiveren is er een vrije ruimte van € 7,5 miljoen.

Bestemming van het resultaat 2018

Het algemeen bestuur geeft een bestemming aan het resultaat 2018. In afwachting van de besluitvorming is het resultaat ad € 1.624.000 afzonderlijk op de balans opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen. Het waterschap heeft één bestemmingsreserve die op het noodzakelijke prijspeil worden gehouden door middel van het toevoegen van rente. Het betreft de reserve Gemaal De Slokkert.

Voorstel bestemming resultaat 2018 (bedragen × € 1.000)	Watersysteem beheer	Zuiverings- beheer	Totaal
Betreft:			
Rentetoevoeging bestemmingsreserve De Slokkert	15	-	15
Algemene reserve (per saldo)	665	944	1.609
Totaal	680	944	1.624

3.7 FINANCIERING

De paragraaf financiering is in samenhang met het treasurystatuut op basis van artikel 108 van de Waterschapswet een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee sturen, beheersen en controleren van de treasuryfunctie.

Ontwikkeling van de rente

De tarieven in de geld- en kapitaalmarkt bevinden zich nog steeds op een historisch laag niveau. In de begroting 2018 was rekening gehouden met 2% rente op het verwachte financieringstekort. Het daadwerkelijke rentepercentage bleek hieronder te liggen en bedroeg gemiddeld 1,3%. Daarnaast waren de tarieven op de geldmarkt (kort geld) nog steeds negatief in 2018.

Liquiditeit

Op basis van een geraamd financieringstekort eind 2018 en de voorgenomen investeringen 2018, was in het Jaarplan 2018 rekening gehouden met het aantrekken van nieuwe leningen ter hoogte van € 71,9 miljoen. Eind augustus 2018 is een nieuwe lening afgesloten met een hoofdsom van € 60 miljoen en een looptijd van 25 jaar tegen een rentepercentage van 1,287% . Daarnaast zijn er in 2018 elf (tijdelijke) kasgeldleningen afgesloten om de liquiditeitsbehoefte op peil te houden. Hierop is in totaal afgerond circa € 54.000 aan rente ontvangen.

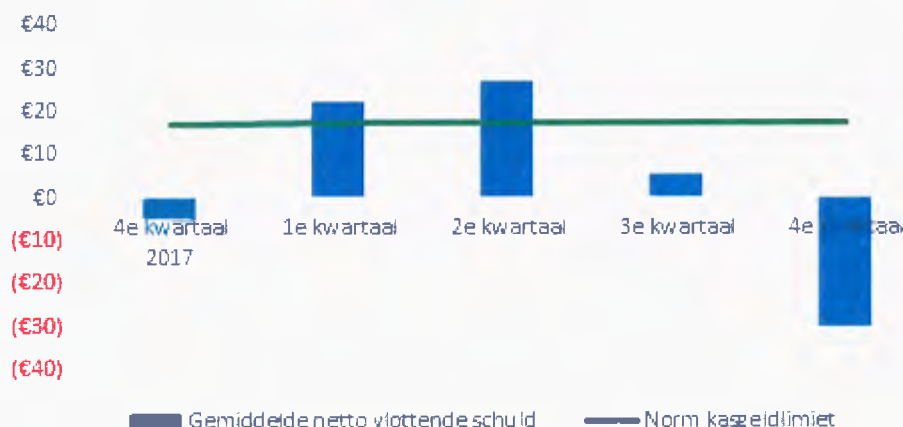
Kasgeldlimiet

Volgens de wet FIDO mag maximaal 23% van de begroting met kortlopende geldleningen en of via krediet in rekening courant worden gefinancierd. De kasgeldlimiet beperkt het renterisico op de korte financiering. De voor 2018 vastgestelde kasgeldlimiet bedroeg € 17,5 miljoen. In 2018 is, gezien de lage rentestand, binnen de wettelijke kaders zoveel mogelijk met kort geld gefinancierd.

Dit betekent dat, voor de duur van maximaal twee kwartalen achtereenvolgend, de kasgeldlimiet mag worden overschreden. In de eerste twee kwartalen van 2018 is de kasgeldlimiet overschreden. Door het afsluiten van een langlopende lening eind augustus 2018 was er vanaf het derde kwartaal geen sprake meer van een overschrijding van de kasgeldlimiet. Eind 2018 is er nog een significant bedrag aan subsidie ontvangen van het HWBP, hetgeen was voorzien als ontvangst in het boekjaar 2019. Dit veroorzaakt het overschot aan middelen zoals blijkt uit de volgende grafiek.

Ontwikkeling vlottende schuld 2018

(bedrag in miljoenen euro's)

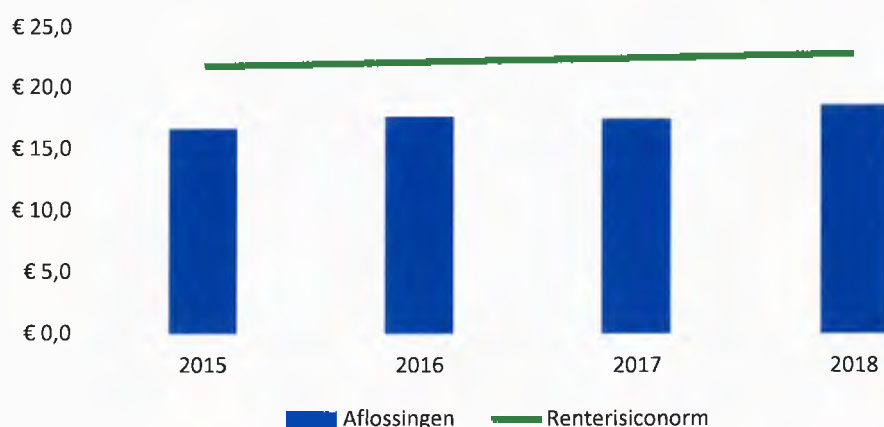

Renterisiconorm

De renterisiconorm geeft de beperking weer voor de lange schuldpositie en heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. De norm voor de waterschappen is 30% van het begrotingstotaal, oftewel voor 2018 een renterisiconorm van € 22,9 miljoen. De herfinancieringsbehoefte, de aflossing op bestaande vaste geldleningen, bedroeg € 18,7 miljoen. Hiermee bleef het waterschap binnen de renterisiconorm in 2018.

Ontwikkeling aflossingen 2015-2018

(bedrag in miljoenen euro's)

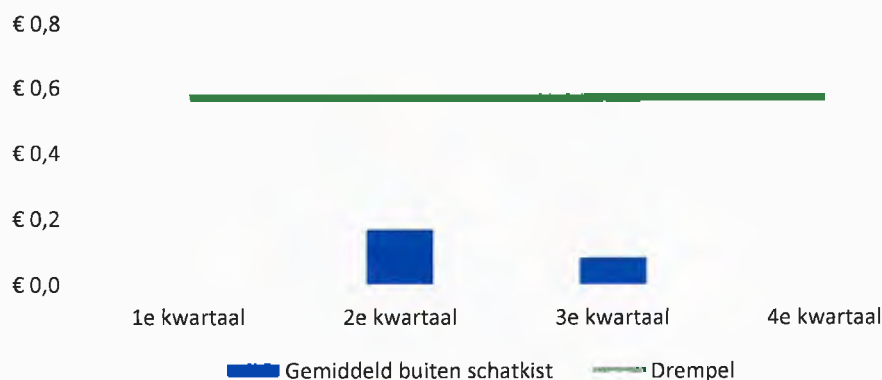

Schatkistbankieren

Decentrale overheden moeten overtollige middelen, boven een vastgestelde drempel, afstorten bij het ministerie van Financiën. Het toetsen of de regeling op de juiste wijze wordt uitgevoerd, vindt plaats op kwartaalbasis. In 2018 is de drempel van 0,75% van de begroting niet overschreden.

Ontwikkeling schatkistbankieren 2018

(bedrag in miljoenen euro's)

3.8 VERBONDEN PARTIJEN

Waterschap Hunze en Aa's

Tussen Waterschap Hunze en Aa's en Waterschap Noorderzijlvest wordt samengewerkt ten aanzien van een aantal benoemde activiteiten op het terrein van de afvalwaterinzameling, afval- waterzuivering, ontwateren en verwerking van slib, laboratoriumwerkzaamheden, het sluiten van (dijk)coupures en de beheerkosten van het fonds oude leidingen. Hiertoe is een gemeenschappelijke regeling aangegaan. Het aandeel van het waterschap Noorderzijlvest bedraagt 57%.

Noordelijk Belastingkantoor

Met ingang van 2018 heft en int het Noordelijk Belastingkantoor de waterschapsbelastingen voor de waterschappen Wetterskip Fryslân, Hunze & Aa's en Noorderzijlvest. Daarnaast heft het Noordelijk Belastingkantoor de gemeentelijke belastingen voor meerdere gemeenten in Noord Nederland. Het is een gemeenschappelijke regeling in de vorm van een Bedrijfsvoeringsorganisatie welke is aangegaan door de drie waterschappen en de gemeente Groningen. Het aandeel in de exploitatiekosten bedraagt 13,5%. Door de oprichting van het Noordelijk Belastingkantoor is de belastingsamenwerking Hefpunt in november 2018 opgeheven.

Het Waterschapshuis

Het Waterschapshuis is opgericht om, vooral op het gebied van Informatie- en Communicatie-technologie, producten te ontwikkelen die voorzien in een brede gezamenlijke behoefte, waarmee samenwerking wordt beoogd tussen waterschappen en andere overheden. Hiertoe is een gemeenschappelijke regeling aangegaan. Binnen Het Waterschapshuis zijn twee afzonderlijke onderdelen opgezet waarin de collectieve en facultatieve taken zijn ondergebracht. Tussen deze onderdelen is een strikt financiële scheiding aangebracht, zodat waterschappen die niet aan facultatieve taken deelnemen hierover geen financieel risico lopen. Alle waterschappen die deelnemen aan het Waterschapshuis zijn als eigenaar verantwoordelijk voor de instandhouding van het Waterschapshuis. Alleen de waterschappen die ook deelnemen aan een bepaald programma of project dragen als opdrachtgever de kosten en risico's van dat programma of project.

De Nederlandse Waterschapsbank N.V.

Hoofddoelstelling van de Nederlandse Waterschapsbank N.V. is het zo goed en goedkoop mogelijk financieren van de Nederlandse publieke sector. De bank streeft niet naar maximale winst, maar naar een bij het karakter van de bank passend optimaal resultaat. Het waterschap Noorderzijlvest is eigenaar van ruim 2% van de aandelen.

N.V. Groninger Monumenten Fonds

De N.V. Groninger Monumenten Fonds is in 2003 door acht partijen opgericht met als doelstelling een wezenlijke bijdrage te leveren aan het in standhouden en beheren van een deel van het cultureel erfgoed in de provincie Groningen. Het waterschap is eigenaar van ruim 9% van de aandelen.

Samenwerking in de waterketen

In 2011 hebben dertig gemeenten, waterschappen en waterbedrijven in de regio Groningen- Drenthe afspraken gemaakt over samenwerken in de waterketen. Doel is de riolering, waterzuivering en drinkwatervoorziening beter op elkaar af te stemmen en taken in gezamenlijkheid uit te voeren.

In 2014 is een besluit genomen over deelname aan het regionaal opgestelde samenwerkingsovereenkomst Waterketen Groningen / Noord-Drenthe. In deze overeenkomst zijn afspraken gemaakt over projecten die op regionale schaal belegd en uitgevoerd moeten worden en wat de rol van de deelnemende partners, waaronder ons waterschap, hierin is. Naast deze afspraken zijn er waterakkoorden vastgesteld met vijf samenwerkingsclusters. In deze clusters werken gemeenten, waterschap(pen) en drinkwaterbedrijven samen in projecten die aantoonbaar scoren op drie doelen, namelijk: kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid. In de jaren tot 2020 vindt gefaseerde uitvoering van alle afspraken plaats die zowel op regionaal niveau als in de clusters zijn gemaakt. De uitvoering van alle projecten op regionaal niveau is belegd bij een aangestelde waterregisseur.

Overige samenwerkingsverbanden

Daarnaast zijn nog enkele samenwerkingsverbanden aangegaan met andere overheden. Een voorbeeld is die voor de aanleg, het beheer, onderhoud en instandhouding van systemen voor de Individuele Behandeling van Afvalwater (IBA's). Verder kan genoemd worden de beheerovereenkomst met betrekking tot zuiveringstechnische werken tussen het Waterschap Noorderzijlvest en Wetterskip Fryslân en Waterschap Drents Overijsselse Delta. Sinds het jaar 2000 zijn afspraken gemaakt over het beheer en de verdeling van kosten. Tenslotte neemt Noorderzijlvest deel in de Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA) en in de Unie van Waterschappen.

3.9 BEDRIJFSVOERING

Bezetting

Onderdeel	werkelijke bezetting 2018	Formatie 2018	werkelijke bezetting 2017	Formatie 2017
MT	7,0	8,0	8,0	8,0
Bestuur en Organisatie	71,6	72,5	73,1	72,5
Waterveiligheid, Voldoende en gezond water	147,6	131,7	141,9	129,8
Gezuiverd Water	56,7	55,5	54,8	54,5
Totaal Noorderzijlvest	282,9	267,7	277,8	264,8

Het aantal FTE's op de payroll van Noorderzijlvest is in 2018 toegenomen met 5,1 FTE. Ten opzichte van de formatie van 267,7 FTE is de werkelijke bezetting 282,9 FTE ultimo 31 december 2018. In het jaarplan 2018 was gerekend met gemiddeld 288 FTE.

Ziekteverzuim

Jaar	Ziekteverzuim
2018	5,7%
2017	4,7%
2016	4,4%
2015	3,0 %
2014	3,9%
2013	3,7%

Het ziekteverzuimpercentage is over 2018 uitgekomen op 5,7% (exclusief zwangerschap en inclusief langdurig verzuim). Dit is hoger dan in de voorgaande jaren. De oorzaken voor het hogere percentage zijn divers van aard. De hardnekkige griep epidemie van begin 2018 heeft zijn weerslag gehad op dit cijfer. Ook hebben we helaas te maken met een toenemend aantal langdurig zieke collega's.

3.10 EMU SALDO

Het EMU saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven van de overheid (inclusief decentrale overheden). De landen die meedoen aan de Economische en Monetaire Unie (EMU) hebben afspraken gemaakt over het op orde houden van de overheidsfinanciën. Eén van deze afspraken heeft betrekking op het begrotingstekort van landen, oftewel het EMU-tekort dat maximaal 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) mag bedragen.

Voor decentrale overheden bedroeg de EMU-ruimte 0,3% van het BBP, waarbij geen verdere onderverdeling is gemaakt naar provincies, gemeenten en waterschappen. Daardoor kan geen referentiewaarde per waterschap worden vastgesteld.

De opbouw van het EMU-saldo

EMU-saldo (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2018	Begroting 2018	Jaarrekening 2017
1. EMU-exploitatiesaldo	878	-624	-945
2. Invloed van investeringen			
Bruto investeringsuitgaven	-90.249	-73.685	-47.266
Investeringssubsidies en bijdragen	62.200	31.965	27.297
Verkoop van materiële en immateriële activa	-	-	-
Afschrijvingen	17.397	18.235	17.134
	-9.774	-23.485	-2.835
3. Invloed voorzieningen			
Toevoegingen aan de voorzieningen t.l.v. exploitatie	166	83	787
Onttrekkingen aan de voorzieningen t.b.v. exploitatie	-	-	-
Onttrekkingen rechtstreeks uit voorzieningen	-825	-302	-381
Externe vermeerderingen	-	-	-
	-659	-219	406
4. Deelnemingen en aandelen			
Boekwinst	-	-	-348
Boekverlies	-	-	-
	-	-	-348
Totaal EMU-saldo	-10.433	-24.328	-3.722

In de Jaarrekening bedraagt het EMU-saldo € 10,4 miljoen negatief, in de begroting was - € 24,3 miljoen opgenomen.

Het verschil van € 13,9 miljoen is als volgt te verklaren:

- Een positief EMU-exploitatiesaldo (+ € 1,5 miljoen)
- Hogere investeringssubsidies en bijdragen (+ € 30,2 miljoen)
- Hogere investeringen (- € 16,6 miljoen)
- Lagere afschrijvingen dan geraamd (- € 0,8 miljoen)
- Hogere onttrekkingen aan de voorzieningen dan geraamd (- € 0,4 miljoen)

Op grond van de Wet HOF behoort tot het EMU-saldo van een waterschap ook zijn aandeel in de EMU-saldi van de gemeenschappelijke regelingen, waarin wordt deelgenomen. Dat betekent dat in principe in de jaarrekening 2018 in het gerealiseerde EMU-saldo ook het aandeel van de gerealiseerde EMU-saldi van gemeenschappelijke regelingen zouden moeten worden opgenomen. Dit is in deze jaarrekening niet meegenomen, omdat de vaststelling van de jaarrekeningen van de gemeenschappelijke regelingen, te weten Noordelijk Belastingkantoor en het Waterschapshuis, nog niet heeft plaats gevonden.

GEMAAL NOORDPOLDERZIJL

4. JAARREKENING

4.1 BALANS

Activa (bedragen x € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Vaste activa		
Immateriële vaste activa (1)	16.747	15.906
Materiële vaste activa (2)	190.802	181.067
Financiële vaste activa (3)	264	264
	207.813	197.237
Vlottende activa		
Liquide middelen (4)	51.767	5.732
Kortlopende vorderingen (5)	20.175	18.725
Overlopende activa (6)	11.100	14.167
	83.042	38.624
Totaal activa	290.855	235.861

Passiva (bedragen x € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Eigen vermogen (7)		
Algemene reserve	8.089	9.291
Overige bestemmingsreserve	7.914	8.019
Nog te bestemmen resultaat	1.624	-562
	17.627	16.748
Voorzieningen (8)	3.797	4.456
Vaste schulden (9)	193.993	155.126
Kortlopende schulden		
Netto vlottende schulden (10)	41.239	32.025
Overlopende passiva (11)	21.449	12.581
Schulden aan bankiers (12)	12.750	14.925
	75.438	59.531
Totaal passiva	290.855	235.861

4.2 WAARDERINGSGRONDSLAGEN

Grondslagen van waardering en bepaling van het resultaat

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de Regeling Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (RBVW) en het Waterschapsbesluit (hoofdstuk 4).

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Algemeen

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het waterschap zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard gaat met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Voor zover niet anders vermeld worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Vergelijkende cijfers

Het kortlopende deel van de vaste schulden is opgenomen onder de netto vlottende schulden. Over beide boekjaren is de presentatie gecorrigeerd. Dit heeft geen invloed op het resultaat.

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met lineair berekende afschrijvingen. Onder immateriële vaste activa zijn activa opgenomen die niet stoffelijk van aard zijn. Het betreft met name de uitgaven in verband met onderzoek en ontwikkeling, bijdragen aan activa in eigendom van openbare lichamen, bijdrage aan activa in eigendom van overheden en overig.

De afschrijvingstermijnen van de immateriële vaste activa zijn als volgt:

Activasoort	Afschrijvingstermijnen
Onderzoek en ontwikkeling	5 jaar
Bijdrage aan activa in eigendom van openbare lichamen	5 jaar
Bijdrage aan activa in eigendommen van overheden *)	5 jaar
Overige	facultatief

*) Op basis van een onderbouwde redenering kan worden afgeweken van de aangegeven afschrijvingstermijn.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijging- of vervaardigingsprijs verminderd met ontvangen subsidies, bijdragen van derden en bijdragen uit reserves en/of voorzieningen en onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen, gebaseerd op de economische levensduur en rekening houdend met eventuele restwaarde. Afschrijvingen vinden lineair plaats vanaf het moment van ingebruikname. De afschrijvingstermijnen zijn vastgelegd in het door het algemeen bestuur vastgestelde financieel beleid. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere 'vermindering' van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.

De afschrijvingstermijnen van de materiële vaste activa zijn als volgt:

Activasoort	Afschrijvingstermijnen
Gronden en terreinen	facultatief
Vervoermiddelen en Werktuigen	7 jaar
Overige materiële vaste activa *)	facultatief
Bedrijfsgebouwen	40 jaar
Primaire waterkeringen	35 jaar
Watergangen en kunstwerken	25 jaar
Gemalen watersysteembeheer	30 jaar
Zuiveringstechnische werken – slibverwerkingsinstallaties	30 jaar
Zuiveringstechnische werken – transportsysteem	30 jaar
Zuiveringstechnische werken – zuiveringsinstallaties	30 jaar
Vaarwegen, bruggen en havens	25 jaar
Oevers en kaden	25 jaar

Vaste activa in onderhanden werk

De onderhanden werken (investerings die nog niet zijn afgerond en waarop nog niet wordt afgeschreven) worden gewaardeerd tegen de aanschaf- of vervaardigingsprijs verminderd met ontvangen subsidies.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de kost- of verkrijgingsprijs of tegen de marktwaarde als deze (duurzaam) lager is dan de kost- of verkrijgingsprijs. Duurzame waardeverminderingen op balansdatum moeten onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking worden genomen. De afboeking wordt ongedaan gemaakt zodra de oorzaken van de waardevermindering niet meer bestaan. Voor bestaande risico's van toekomstige waardeverminderingen vormt het waterschap voorzieningen. Dergelijke voorzieningen moeten als een aftrekpost op het betreffende actief worden verwerkt. Een individuele beoordeling van de financiële vaste activa bepaalt deze voorziening.

Kortlopende vorderingen, overlopende activa

Kortlopende vorderingen en overlopende activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Op vorderingen wordt, indien noodzakelijk, een voorziening wegens oninbaarheid in mindering gebracht.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen is opgesplitst in algemene reserves en bestemmingsreserves en wordt gewaardeerd tegen nominale waarde. De algemene reserve is het deel van het vermogen dat dient als buffer om algemene risico's op te vangen. De bestemmingsreserves zijn dat deel van het eigen vermogen dat is gereserveerd voor (de dekking van) specifieke uitgaven.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen contante waarde en worden gevormd wegens:

- a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- b. op de balansdatum aanwezige risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, indien het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Langlopende schulden

Hier worden de leningen opgenomen met een looptijd langer dan één jaar. De langlopende schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Vlottende passiva

Onder deze post zijn de bedragen opgenomen die binnen één jaar verschuldigd zijn. De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Ontwikkelingen na balansdatum

Na het afsluiten van het boekjaar 2018 deden zich geen ontwikkelingen voor die de hoogte en de samenstelling van de balans per balansdatum aanzienlijk beïnvloeden.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

Verantwoording van opbrengsten en kosten vindt plaats op het tijdstip waarop de desbetreffende leveringen plaatsvinden of diensten worden verricht. (Voorzienbare) verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden en overigens wordt voldaan aan de voorwaarden voor het opnemen van voorzieningen.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

- De kosten worden in aanmerking genomen als deze voorzienbaar zijn.
- De opbrengsten worden verantwoord zodra deze zijn gerealiseerd.

4.3 TOELICHTING OP DE BALANS

1.) Immateriële vaste activa

Immateriële vaste Activa (bedragen × € 1.000)	Boekwaarde 01-01-2018	Onderhanden werk	Investing 2018	Afschrijving 2018	Bijdragen 2018	Boekwaarde 31-12-2018
Werken in exploitatie						
Onderzoek en ontwikkeling	1.773	428	-	493	-	1.708
Bijdrage aan activa in eigendom van openbare lichamen	1.933	-	-	587	-	1.346
Geactiveerde bijdragen aan het rijk	9.437	3.325	-	2.827	-	9.935
Overige immateriële vaste activa	1.634	-	-	502	-	1.131
Totaal werken in exploitatie	14.777	3.753	-	4.409	-	14.120
Onderhanden werken						
Onderzoek en ontwikkeling	128	-428	931	-	15	647
Bijdrage aan activa in eigendom van openbare lichamen	-	-	18	-	-	18
Geactiveerde bijdragen aan het rijk	-	-3.325	3.325	-	-	-
Overige immateriële vaste activa	1.001	-	1.113	-	-151	1.962
Totaal onderhanden werken	1.129	-3.753	5.387	-	-136	2.627
Totaal immateriële vaste activa	15.906	-	5.387	4.409	-136	16.747

2.) Materiële vaste activa

Materiële vaste activa (bedragen × € 1.000)	Boekwaarde 01-01-2018	Onderhanden werk	(des)Investing 2018	Afschrijving 2018	Bijdragen 2018	Boekwaarde 31-12-2018
Werken in exploitatie						
Gronden en terreinen	1.905	-	-	-	-	1.905
Vervoermiddelen en werktuigen	2.660	369	-15	482	-	2.532
Overige materiële vaste activa *)	1.334	270	-	375	-	1.229
Bedrijfsgebouwen	5.148	-	-	304	-	4.844
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	148.474	6.329	-	11.827	-	142.977
Totaal werken in exploitatie	159.522	6.968	-15	12.988	-	153.487
Onderhanden werken						
Gronden en terreinen	-	-	-	-	-	-
Vervoermiddelen en werktuigen	-	-369	369	-	-	-
Overige materiële vaste activa *)	122	-270	224	-	-	75
Bedrijfsgebouwen	-	-	-	-	-	-
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	21.423	-6.329	84.270	-	-62.125	37.240
Totaal onderhanden werken	21.545	-6.968	84.863	-	-62.125	37.315
Totaal materiële vaste activa	181.067	-	82.786	12.988	-62.125	190.802

*)Op basis van een onderbouwde redenering kan worden afgeweken van de aangegeven afschrijvingstermijn.

Voor een verdere uitsplitsing van de activa soorten verwijzen we naar staat A in de bijlagen.

3.) Financiële vaste activa

Onder deze post is het aandelenbezit in de Nederlandse Waterschapsbank N.V. en de N.V. Groninger Monumenten Fonds opgenomen.

Financiële vaste activa (bedragen × € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Kapitaalverstrekingen aan:		
Nederlandse Waterschapsbank N.V.		
1.107 aandelen A à € 115,- nominaal en volgestort	127	127
170 aandelen B à € 460,- nominaal, waarop 25% gestort	20	20
Agio bij aankoop aandelen	7	7
N.V. Groninger Monumenten Fonds		
110 aandelen à € 1.000,- nominaal en volgestort	110	110
Totaal kapitaalverstrekingen	264	264
Totaal geldleningen	-	-
Totaal financiële vaste activa	264	264

4.) Liquide middelen

Liquide middelen (bedragen × € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Kasmiddelen en cheques	1	1
Positieve rekening-courantverhouding met 's Rijk schatkist	46.000	-
Overige bank- en girotegoeden	5.766	5.730
Totaal liquide middelen	51.767	5.732

Met ingang van 1-1-2014 is het schatkistbankieren ingevoerd. Er is een drempel van 0,75% van het begrotingstotaal van toepassing. Voor 2018 is dit ca. € 572.000 gemiddeld gerekend over een kwartaal. Voor zover van toepassing wordt dagelijks het (positieve) saldo van de rekening-courant van het waterschap overgeboekt naar een NWB-bank rekening van het Ministerie van Financiën. Het saldo van de NWB-rekening-courant 'Schatkistbankieren' bedroeg per ultimo boekjaar € 46 miljoen. Dit betreft vooruit ontvangen subsidies op de projecten die in uitvoering zijn op de primaire en regionale keringen.

5.) Kortlopende vorderingen

Kortlopende vorderingen (bedragen × € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Vorderingen op belastingdebiteuren		
Debiteuren belastingen	14.884	11.424
af: voorziening oninbaar	-521	-400
Totaal vorderingen op belastingdebiteuren	14.363	11.023
Overige vorderingen		
Vorderingen als gevolg van subsidies en bijdragen	977	1.025
Overige vorderingen	4.878	6.720
af: voorziening oninbaar debiteuren overig	-43	-43
Totaal overige vorderingen	5.812	7.702
Totaal kortlopende vorderingen	20.175	18.725

Het te vorderen bedrag Debiteuren belastingen per 31 december 2018 en de opbouw van de voorziening is als volgt:

Debiteuren belastingen (bedragen × € 1.000)	Vordering	Voorziening
Vordering en voorziening ultimo		
Debiteuren voorgaande jaren	2.492	144
Debiteuren 2018	12.392	377
Totaal vordering en voorziening per 31 december 2018	14.884	521

6.) Overlopende activa

Overlopende activa (bedragen × € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Vooruitbetaalde kosten van verzekeringspremies en onderhoudscontracten	194	22
Nog op te leggen aanslagen	2.470	1.053
Nog te ontvangen subsidies en bijdragen:	-	-
De Europese unie	603	311
Het Rijk	5.406	2.589
Provincies	-	579
Overige openbare lichamen	194	1.892
Overige overlopende activa	2.233	7.721
Totaal overlopende activa	11.100	14.167

Verloop overzicht nog te ontvangen subsidies en bijdragen (bedragen × € 1.000):

Ontvangen voorschotbedragen	De Europese Unie	Het Rijk	Provincies	Overige Openbare	Totaal
Stand 1 januari	-	2.589	579	1.892	5.371
Toevoegingen	292	5.634	-	509	6.435
De ontvangen bedragen	-	-2.817	-579	-2.207	-5.603
Stand 31 december	603	5.406	-	194	6.203

7.) Eigen vermogen

Eigen vermogen (bedragen × € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Het eigen vermogen bestaat uit:		
Algemene reserves (7.1)	8.089	9.291
Overige bestemmingsreserves (7.2)	7.914	8.019
Nog te bestemmen resultaat	1.624	-562
Totaal eigen vermogen	17.627	16.748

Het nog te bestemmen resultaat 2017 is als volgt bestemd en verwerkt:

Algemene reserves – Watersysteem	-1.437
Algemene reserves – Zuiveren	859
Overige bestemmingsreserves	16
Totaal bestemming exploitatieresultaat 2017	-562

Het exploitatieresultaat 2017 bedroeg € 562.000 negatief. Bij vaststelling door het algemeen bestuur is een bedrag van € 1.437.000 afgeboekt op de algemene reserve Watersysteem en is een bedrag van € 859.000 toegevoegd aan de algemene reserve Zuiveren. Aan de bestemmingsreserves is een bedrag van € 16.000 toegevoegd. De bespaarde rente op het eigen vermogen wordt ten gunste gebracht van de exploitatie.

7.1) Algemene reserve

De samenstelling van de algemene reserve (bedragen × € 1.000)	31-12-2018	01-01-2018	01-01-2017
Watersysteembeheer	1.078	2.515	959
Zuiveringsbeheer	7.011	6.776	5.794
Totaal algemene reserves	8.089	9.291	6.752

Het verloop van de algemene reserve (bedragen × € 1.000)	Watersysteembeheer	Zuiveringsbeheer	Totaal
Stand per 1 januari 2018	2.515	6.776	9.291
Exploitatieresultaat 2017	-1.437	859	-578
Toevoegingen 2018	-	-	-
Vermindering 2018	-	-624	-624
Stand per 31 december 2018	1.078	7.011	8.089

7.2) Overige bestemmingsreserve

Samenstelling van de bestemmingsreserve (bedragen × € 1.000)	31 december 2018	1 januari 2018	januari 2017
watersysteembeheer			
1. Projecten integraal waterbeheer	287	287	287
- . Baggeren overdiepte Hoendiep	-	-	163
2. De Slokkert	55	279	301
3. Onderhoud kunstwerken	26	26	26
4. Gemaal De Lieuw/Eemshaven	145	145	145
5. Onderhoudsbaggeren in stedelijk gebied	119	201	201
6. Waterberging Electraboezem	60	0	60
7. FES waterbodemsanering	1.134	1.134	1.134
- . Muskusrattenbestrijding	-	-	24
Totaal watersysteembeheer	2.027	2.133	2.342
Zuiveringsbeheer			
1. Vervroegde afschrijving activa zuiveren	30	30	30
2. Onderhoud kunstwerken	96	96	96
3. Reserve Beheer oude leidingen	5.739	5.739	5.106
Totaal zuiveringsbeheer	5.865	5.865	5.865
Algemeen			
1. Aankleding waterschapshuis	22	22	22
Totaal algemeen	22	22	22
Totaal bestemmingsreserves	7.914	8.019	7.597

Verloop van de bestemmingsreserves (bedragen × € 1.000)	Watersysteembeheer	Zuiveringsbeheer	Algemeen	Totaal
Stand per 1 januari 2018	2.133	5.865	22	8.019
Resultaatbestemming 2017	16	-	-	16
Toevoegingen 2018	-	-	-	-
Onttrekkingen 2018	-122	-	-	-22
Stand per 31 december 2018	2.027	5.865	22	7.914

Hierna wordt per bestemmingsreserve een toelichting gegeven waarvoor deze is gevormd.

Watersysteembeheer

1. Projecten integraal waterbeheer

Deze reserve wordt aangewend voor projecten in het kader van het onderzoek verbetering vispassages zeegemalen. In het kader van dit onderzoek is in 2009 een bedrag van € 29.000 onttrokken. In 2010 zijn twee projecten gestart, waarvan de kosten (deels) ten laste zijn gebracht van deze reserve. In 2011 is een bedrag van € 42.000 onttrokken voor genoemd onderzoek. In 2013 is voor het vispasseerbaar maken van enkele boezemgemalen € 91.000 onttrokken. Overig onderzoek en hieruit voortvloeiende maatregelen zullen in de komende jaren plaats vinden. Hiervoor staat ultimo 2018 een bedrag van € 287.000 gereserveerd.

2. De Slokkert

Deze reserve wordt de komende jaren aangewend voor de exploitatiekosten van het desbetreffende gemaal. Conform begroting is in het boekjaar € 40.000 ten laste van deze reserve gebracht. Vanuit de resultaatbestemming 2017 is rente toegevoegd. Gezien het specifieke karakter van deze bestemming blijft deze reserve gehandhaafd. Per ultimo 2018 is het saldo van deze reserve € 255.000.

3. Onderhoud kunstwerken

Voor de revisie van kwantiteitsgemalen is op deze reserve in 2011 € 47.000 onttrokken. Voor preventief onderhoud aan de Waterwolf is in 2012 € 59.000 onttrokken. In 2013 is hiervoor nog een bedrag van € 23.000 aan deze reserve onttrokken en ten gunste van de exploitatie gebracht. Conform besluitvorming is deze reserve tot een bedrag van € 120.000 geormerkt der dekking van kosten CE- markering. In dit kader is in 2013 € 88.000 onttrokken ten behoeve van het project asset beheer. In 2015 is, ter dekking van kosten CE-markering, conform besluitvorming € 7.000 onttrokken. Per ultimo 2018 is het saldo van deze reserve € 26.000.

4. Gemaal De Lieuw/Eemshaven

Bij resultaatbestemming 2008 is deze reserve ontstaan uit een schade-uitkering als gevolg van een calamiteit aan het gemaal De Lieuw. Tot op heden hebben hierop geen mutaties plaatsgevonden. Het herstel is uitgesteld omdat er sprake is van verplaatsing van het gemaal. Het gemaal De Lieuw is in 2016 verkocht. De reserve zal worden aangewend voor de aanleg van een vervangend gemaal in de Eemshaven. Per ultimo 2018 is het saldo van deze reserve € 145.000.

5. Onderhoudsbaggeren in stedelijk gebied

Deze reserve is ontstaan uit een (restant) bijdrage over verschillende baggerprojecten binnen stedelijk gebied, waarvoor in het kader van de Subbied-regeling een bijdrage was aangevraagd.

Op deze regeling is in totaal ruim € 1 miljoen ontvangen. Het restant ad € 297.000 is in 2010 ondergebracht in deze bestemmingsreserve en is bedoeld voor extra baggerwerk.

Een deel van deze gelden, ad € 160.000, is in 2010 door het algemeen bestuur geormerkt voor het jaarlijks terugkerend (onderhouds)baggeren van de haven en de vaargeul van Noordpolderzijl.

Gedurende 5 jaar wordt hiervoor € 32.000 onttrokken. Dit heeft tot nog toe plaatsgevonden in de jaren 2011, 2012 en 2013. In 2018 heeft een onttrekking van € 32.000 plaatsgevonden voor baggeren Noordpolderzijl. Tevens is € 50.000 onttrokken voor baggerwerk in Appingedam.

Per ultimo 2018 is het saldo van deze reserve € 119.000.

6. Waterberging Electraboezem

Bij resultaatbestemming 2012 is deze reserve ontstaan uit de ontvangst van een afkoopsom met de afspraak dat dit bedrag zal worden ingezet op waterberging Electraboezem.

Per ultimo 2018 is het saldo van deze reserve € 60.000.

7. FES waterbodemsanering

Deze reserve is voortgekomen uit de sanering van de voormalige persleiding Groningen – Delfzijl. Het ministerie van VROM heeft aan dit project bijgedragen in de vorm van het beschikbaar stellen van subsidie (FES-gelden). Als voorwaarde voor het niet terug hoeven te betalen van de niet gebruikte FES-gelden is gesteld dat de vrijvallende middelen ingezet moeten worden voor bodemsaneringsprojecten. Bij algemeen bestuursbesluit is besloten om deze gelden te bestemmen voor de toekomstige waterbodemsanering van het Winsumerdiep en/of het Damsterdiep. In 2013 is bestuurlijk besloten een bedrag van € 1,1 miljoen te oormerken voor baggerwerkzaamheden ten behoeve van de realisatie van het Dijkpark Garmerwolde. Dit project loopt door naar 2019. Per ultimo 2018 is het saldo van deze reserve € 1,1 miljoen.

Zuiveringsbeheer

1. Vervroegde afschrijving activa zuiveren

In 2018 hebben hierop geen mutaties plaatsgevonden. De activa voor deze reserve dient nog te worden benoemd. Per ultimo 2018 is het saldo van deze reserve € 30.000.

2. Onderhoud kunstwerken

Deze reserve dient met name ter dekking van de kosten voor CE-markering (€ 124.000). In 2012 is een bedrag van € 50.000 ten laste gebracht van dit project. Het restant ad € 74.000 is geoormerkt voor de kosten van CE-markering. Het resterende bedrag blijft beschikbaar voor overig (preventief) onderhoud. Per ultimo 2018 is het saldo van deze reserve € 96.000.

3. Beheer oude leidingen

Deze reserve is door de Provincie Groningen (dienst Zuiveringsbeheer Provincie Groningen) gevormd voor het opruimen van buiten gebruik gestelde leidingen binnen de provincie.

De waterschappen Noorderzijvest en Hunze en Aa's hebben de reserve in gemeenschappelijk beheer waarbij het dagelijkse beheer wordt uitgeoefend door het waterschap Noorderzijvest. In de "Gemeenschappelijke regeling samenwerking" zijn de afspraken betreffende het beheer en de bestemming van de reserve vastgelegd.

De waterschappen gaan er voorsnag vanuit dat de reserve na veertig jaar zal worden aangewend voor de amovering van de leidingen en dat de reserve dan van voldoende omvang is. Voortijdige onttrekkingen aan het fonds zullen het beoogde rendement negatief beïnvloeden. Er worden geen eigen middelen van de waterschappen toegevoegd.

De gevormde bestemmingsreserve kan niet zondermeer worden verdeeld over de beide waterschappen omdat de betreffende afzonderlijke persleidingen niet toe te rekenen zijn aan één van de beide waterschappen ten gevolge van grensoverschrijdend gebruik in het verleden.

Vanaf 1 juli 2002 waren de gelden van dit fonds belegd. In juni 2017 is vanwege afnemende omvang van de beleggingen door de fondsbeheerder besloten over te gaan tot liquidatie en worden de gelden van het fonds oude leidingen in rekening-courant gehouden. Over 2018 heeft dit geen rendement opgeleverd. In 2019 wordt een voorstel voorgelegd om de gelden intern te gebruiken als financieringsbron, tegen betaling van markttrente. Per ultimo 2018 is het saldo van deze reserve € 5.739.000.

Algemeen

1. Aankleding Waterschapshuis

In 2018 heeft hierop geen mutatie plaatsgevonden. Per ultimo 2018 bedraagt het saldo € 22.000.

2. Nog te bestemmen resultaat € 1.624.000

In afwachting van de besluitvorming is het resultaat ad € 1.624.000 (positief) afzonderlijk op de balans opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen.

8.) Voorzieningen

Samenstelling van de voorzieningen (bedragen × € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Claims openbare lichamen (8.1)		
1. Voorziening (afbakening/definitie) wegen	-	420
Totaal	-	-420
Arbeidsgerelateerde verplichtingen (8.2)		
1. Pensioen (en wachtgeld) bestuur	2.277	2.400
2. Voorziening personeel	96	53
3. WW rechten voormalig personeel	988	1.194
4. Rechten uitkering jubileum 25 en 40 jaar	436	389
Totaal	3.797	4.036
Totaal voorzieningen	3.797	4.456
Verloop van de voorzieningen		
Stand per 1 januari 2018	4.456	
Toevoegingen ten laste van de exploitatie	166	
Onttrekkingen ten laste van de voorziening	-825	
Stand per 31 december 2018	3.797	

8.1) Claims openbare lichamen

Op 12 december 2017 heeft de belastingkamer van het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden de uitspraak inzake het geschil tussen belastingkantoor GBLT, optredend namens Waterschap Zuiderzeeland en Gedeputeerde Staten van Flevoland, van de Rechtbank Overijssel van 28 december 2016 bevestigd. Kern van de uitspraak is dat de afbakening wegen te ruim is genomen (onverhard is deels meegenomen). Op basis van deze uitspraak is in de jaarrekening 2017 een voorziening opgenomen van € 0,42 miljoen. Het belastingkantoor GBLT is tegen deze uitspraak in cassatie gaan bij de Hoge Raad. De Hoge Raad heeft op 9 november 2018 een uitspraak gedaan waarin, als afbakening, alleen het verharde deel van de berm aangeslagen mag worden. Hiermee zijn de waterschappen dus in het ongelijk gesteld. Op dit moment loopt er bij Noorderzijlvest nog een beroep bij de Rechtbank Noord-Nederland van één gemeente, wat een uitbetaling van € 40.000 als gevolg heeft. Dit bedrag is onder de netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar, gepresenteerd. Dit leidt per ultimo 2018 tot een vrijval van de voorziening ad. € 420.000.

8.2) Arbeidsgerelateerde verplichtingen

1. Pensioen- en (wachtgeld)voorzieningen bestuur

De voorziening heeft betrekking op het voormalig en huidig bestuur van het waterschap c.q. de rechtsvoorgangers. In 2010 is voor het eerst de pensioenverplichting van de zittende bestuursleden opgenomen. De actuariële berekening van de contante waarde van de toekomstige pensioenverplichtingen wordt jaarlijks door een extern deskundige uitgevoerd.

De uitgaven voor pensioenen (en wachtgeld) voor bestuurders bedroegen in 2018 € 85.000. Per ultimo 2018 leiden de berekeningen tot een vrijval van € 38.000 op de voorziening van het dagelijkse bestuur.

2. Voorziening personeel

De voorziening heeft betrekking op (voormalig) personeel van het waterschap.

Aan (wachtgelden) voormalig personeel werd in 2018 € 33.000 betaald. Het verhogen van de AOW-leeftijd en de hieraan gerelateerde pensioenleeftijd leidt per ultimo 2018 tot een dotatie van € 76.000.

3. WW.-rechten voormalig personeel

De voorziening heeft betrekking op toekomstige lasten van voormalig personeel in het kader van de werkloosheidswet. Deze voorziening is nieuw gevormd in 2014.

Aan ww.-uitkeringen voormalig personeel werd € 202.000 betaald.

Per ultimo boekjaar heeft een vrijval plaatsgevonden ter hoogte van € 4.000.

4. Rechten uitkering jubileum 25- en 40 jaar

De voorziening heeft betrekking op toekomstige lasten van huidig personeel in het kader van het recht op een jubileumuitkering bij 25- en/of 40 jaar overheidsdienst. Deze voorziening is nieuw gevormd in 2014.

Aan jubileumuitkeringen werd in 2018 € 43.000 betaald.

Per ultimo boekjaar heeft een dotatie plaatsgevonden ter hoogte van € 90.000.

9.) **Vaste schulden**

Saldo van de vaste schulden (bedragen × € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Onderhandse leningen binnenlandse banken	193.963	155.096
Waarborgsommen	30	30
Totaal vaste schulden	193.993	155.126

Verloopoverzicht onderhandse leningen: (bedragen × € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Stand per 1 januari	173.862	151.396
Opgenomen leningen	60.000	40.000
Aflossing leningen	-18.736	-17.536
Ontvangen waarborgsommen	2	2
Totaal	215.128	173.862
 Aflossingsverplichting volgend boekjaar	 -21.135	 -18.736
 Stand per 31 december > 1 jaar	 193.993	 155.126

Aflossing vindt plaats op lineaire basis. Uitzondering hierop vormt een lening ad. € 33 miljoen. Hierop wordt in 2025 voor het eerst afgelost. De rentelast over de vaste schulden ultimo 2018 bedraagt € 4.481.732 (2017: € 4.317.379).

10.) Netto vlottende schulden

Netto vlottende schulden (bedragen × € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Aflossingsverplichting vaste schulden	21.135	18.736
Schulden aan leveranciers	8.299	6.763
Schulden in verband met te betalen belastingen, sociale- en pensioenpremies	1.274	1.317
Overige netto vlottende schulden	10.531	5.209
Totaal netto vlottende schulden	41.239	32.025

De overige netto vlottende schulden ad. € 10 miljoen betreffen goederen en diensten die zijn geleverd in 2018, maar waarvoor in 2018 nog geen factuur voor is ontvangen.

11.) Overlopende passiva

Overlopende passiva (bedragen × € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Reservering verlofdagen	938	909
Transitorische rente	1.969	1.967
Vooruit ontvangen bedragen:		
Het Rijk	18.520	9.232
Provincies	7	27
Overige openbare lichamen	15	446
Totaal overlopende passiva	21.449	12.581

De opgenomen post overige vooruit ontvangen bedragen komt ten bate van het volgende begrotingsjaar. Het betreft voornamelijk vooruit ontvangen subsidie Hoogwaterbeschermingsprogramma voor project Dijkversterking Eemshaven-Delfzijl.

Verloopoverzicht vooruit ontvangen bedragen (bedragen × € 1.000):

Vooruit ontvangen voorschotbedragen	De Europese Unie	Het Rijk	Provincies	Overige Openbare lichamen	Totaal
Stand 1 januari	-	9.232	235	238	9.705
Toevoegingen	-	10.000	7	-	10.007
De vrijgevalen bedragen	-	-712	-235	-223	-1.170
Stand 31 december	-	18.520	7	15	18.542

12.) Schulden aan bankiers

Schulden aan bankiers (bedragen × € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Nederlandse Waterschapsbank (rekening-courant)	12.750	9.925
Kasgeldleningen	-	5.000
Totaal schulden aan bankiers	12.750	14.925

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Investeringsverplichtingen

Betrekking hebbend op de materiële vaste activa zijn per ultimo 2018 investeringsverplichtingen aangegaan tot een bedrag van € 54,1 miljoen.

Leaseverplichting

Ultimo 2018 is de totale operationele leaseverplichting € 1.097.688 voor 47 bedrijfswagens. Voor 2019 is de verplichting ca. € 0,4 miljoen. Voor de bedrijfswagens zijn meerjarige full operational leaseovereenkomsten afgesloten.

- 42 wagens hebben een looptijd van 6 jaar,
- 3 wagens een looptijd van 7 jaar en
- 2 wagens met een looptijd van 5 jaar.

Huurverplichtingen

Per 1 januari 2019 is er een huurovereenkomst afgesloten voor een kantoorruimte aan de Eenrummermaar 2, te Groningen. De huurverplichting voor 2019 betreft € 88.126. Deze overeenkomst heeft een looptijd tot en met 31 december 2020 (2 jaar).

Kredietfaciliteit

Voor het begrotingsjaar 2018 heeft het waterschap een kredietfaciliteit bij de Nederlandse Waterschapsbank ter hoogte van maximaal € 17,5 miljoen.

Voor de rekening 'Schatkistbankieren' bij de Nederlandse Waterschapsbank is de intradaglimiet vastgesteld op € 5,0 miljoen.

Garantstelling Unie van Waterschappen

In 2015 heeft het waterschap een garantstelling afgegeven aan de Unie van Waterschappen voor het doorlopend krediet ad. € 2,0 miljoen. Het aandeel van Noorderzijlvest bedraagt 3,0% (verhouding in aandeel contributie).

Borgstelling Unie van Waterschappen

In 2017 heeft het waterschap een borgstelling afgegeven aan de Unie van Waterschappen voor de lening ad € 6.013.000. De totale borgstelling wordt verdeeld in de verhouding die ook geldt voor de verdeling van de Uniecontributie. Op basis van de verdeling van de Uniecontributie in 2018 bedraagt het maximale bedrag voor Waterschap Noorderzijlvest € 134.690 (2,24%).

4.4 EXPLOITATIEREKENING

Exploitatierekening naar kosten en opbrengsten

Lasten- en batensoorten (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2018	Gewijzigde begroting	Begroting 2018	Jaarrekening 2017
Lasten				
Rente	4.556	4.426	4.716	4.411
Afschrijvingen	17.397	17.397	18.235	17.134
Subtotaal kapitaallasten	21.953	21.824	22.951	21.544
Salarissen huidig personeel en bestuurders	16.970	16.825	16.659	15.513
Uitkeringen aan voormalig personeel en bestuurders	233	260	218	256
Sociale lasten	4.103	4.057	4.175	3.849
Overige personeelslasten	1.221	1.126	1.561	1.233
Personeel van derden	1.425	1.489	700	1.399
Subtotaal personeelslasten	23.952	23.757	23.314	22.250
Gebruiks- en verbruiksgoederen	5.229	5.502	4.858	4.884
Energiekosten	2.846	3.246	3.346	3.527
Huren, pachten en rechten	668	717	685	530
Verzekeringen	400	348	291	296
Belastingen	161	189	163	158
Onderhoud door derden	7.622	8.152	7.645	7.923
Diensten door derden en bijdragen aan derden	13.174	12.721	12.971	14.459
Subtotaal goederen en diensten	30.100	30.875	29.960	31.777
Toevoegingen aan voorzieningen	166	152	-	787
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	632
Onvoorzien	-	-	10	-
Afschrijving van boekverliezen	-	-	-	-
Aandeel en doorberekende kosten	-	-	-	-
Voordelig resultaat	1.624	541	-	-
Totaal lasten	77.796	77.149	76.235	76.990
Baten				
Rentebaten	118	115	115	138
Dividenden	0	-	-	632
Baten in verband met salarissen en sociale lasten	849	752	944	1.011
Opbrengst werken voor derden en eigendommen	11.151	11.339	10.931	11.960
Waterschapsbelastingen	61.712	61.288	61.261	59.390
Bijdragen van derden	224	228	203	215
Onttrekkingen aan voorzieningen	825	487	402	381
Onttrekkingen aan reserves	746	746	664	1.015
Doorberekeningen aan investeringen	2.171	2.194	1.716	1.685
Nadelig resultaat	0	0	0	-562
Totaal baten	77.796	77.149	76.235	76.990

Exploitatierkening naar programma

TOTAAL RESULTAAT PER PROGRAMMA'S (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2018	Gewijzigde begroting	Begroting 2018
Waterveiligheid	7.309	7.365	7.986
Voldoende en gezond water	17.658	17.692	17.375
Gezuiverd Water	14.817	15.479	15.724
Water en maatschappij	6.211	6.033	5.811
Bedrijfsvoering	15.137	14.803	14.989
Totaal resultaat voor belasting	61.132	61.372	61.885
Belastingopbrengsten	-61.712	-61.288	-61.261
Onttrekking voorzieningen	-420	-	-
Bijdrage algemene reserve	-624	-624	-624
Resultaat	-1.624	-541	-

Exploitatierkening naar kostendrager

WATERSYSTEEMBEHEER (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2018	Gewijzigde begroting	Begroting 2018
Netto lasten	36.590	36.543	36.835
Bedrag voor onvoorzien	-	-	5
Algemene opbrengsten (dividend, rente)	-42	-36	-36
Totaal netto lasten	36.548	36.507	36.804
Belastingopbrengsten	37.970	37.349	37.621
Kwijtscheldingen	-887	-677	-857
Afkoop incassorisico / invorderingsrente	23	-	-
Netto belastingopbrengst	37.106	36.672	36.764
Resultaat voor bestemming	558	165	-40
Toevoeging aan bestemmingsreserves	-	-	-
Toevoeging aan algemene reserves	-	-	-
Bijdrage uit bestemmingsreserves	122	122	40
Bijdrage uit algemene reserves	-	-	-
Nog te bestemmen resultaat	680	287	-

De taak Watersysteembeheer sluit met een positief saldo van € 680.000 tegen een verwacht positief resultaat bij de 3e kwartaalrapportage van € 287.000. De belastingopbrengsten zijn ultimo 2018 € 0,4 miljoen hoger uitgevallen dan de gewijzigde begroting.

Exploitatierekening naar kostendrager

ZUIVERINGSBEHEER (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2018	Gewijzigde begroting	Begroting 2018
Netto lasten	24.402	25.065	25.195
Bedrag voor onvoorzien	-	-	5
Algemene opbrengsten (dividend, rente)	-76	-79	-79
Totaal netto lasten	24.326	24.986	25.121
Belastingopbrengsten	26.151	26.303	26.090
Kwijtscheldingen	-1.519	-1.687	-1593
Afkoop incassorisico / invorderingsrente	-14	-	-
Netto belastingopbrengst	24.646	24.616	24.497
Resultaat voor bestemming	320	-370	-624
Toevoeging aan bestemmingsreserves	-	-	-
Toevoeging aan algemene reserves	-	-	-
Bijdrage uit bestemmingsreserves	-	-	-
Bijdrage uit algemene reserves	624	624	624
Nog te bestemmen resultaat	944	254	-

De taak Zuiveringsbeheer sluit met een positief saldo van € 944.000 tegen een verwacht positief resultaat bij de 3^e kwartaalrapportage van € 254.000.

Het uiteindelijke resultaat voor bestemming bedraagt € 320.000 positief in plaats van € 370.000 negatief. De netto lasten zijn voor zuiveringsbeheer lager uitgevallen dan de gewijzigde begroting, waarbij een onvoorzien voordeel is gerealiseerd op de energiekosten. Er is tevens rekening gehouden met een in het jaarplan opgenomen onttrekking aan de algemene reserve van € 624.000.

TOTAAL (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2018	Gewijzigde begroting	Begroting 2018
Totaal resultaat voor bestemming	878	-205	-664
Totaal bijdrage uit Algemene reserve	624	624	624
Totaal bijdrage uit bestemmingsreserve	122	122	40
Nog te bestemmen resultaat	1.624	541	-

Bestemming van het resultaat 2018

Het algemeen bestuur geeft een bestemming aan het resultaat 2018. In afwachting van de besluitvorming is het resultaat ad € 1.624.000 afzonderlijk op de balans opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen.

Het waterschap heeft één bestemmingsreserve die op het noodzakelijke prijspeil worden gehouden door middel van het toevoegen van rente. Het betreft de reserve Gemaal De Slokkert. Rentetoevoeging aan reserves vinden via de resultaatbestemming (indirect) plaats.

Voorstel bestemming resultaat 2018 (bedragen × € 1.000)	Watersysteem beheer	Zuiverings- beheer	Totaal
Betreft:			
Rentetoevoeging bestemmingsreserve De Slokkert	15	-	15
Algemene reserve (per saldo)	665	944	1.609
Totaal	680	944	1.624

4.5 TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING

TOELICHTING LASTEN

Kapitaallasten (N € 129.000)

Kapitaallasten (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2018	Gewijzigde begroting	Begroting 2018	Jaarrekening 2017
Lasten				
Rente	4.556	4.426	4.716	4.411
Afschrijving van activa	17.397	17.397	18.235	17.134
Totaal lasten	21.953	21.824	22.951	21.544

Dit betreft de aan de activa toegerekende omslagrente. Deze bestaat grotendeels uit externe rente (ca. € 4,4 miljoen) en heeft betrekking op aangegane langlopende geldleningen alsmede rente van in rekening-courant opgenomen gelden en kasgeldleningen. Het restbedrag (€ 0,1 miljoen) heeft betrekking op interne rente, zijnde de berekende rente over de eigen financieringsmiddelen.

De rentelasten over 2018 komen iets hoger uit dan in het najaar werd becijferd. In de begroting is, op basis van de in het verleden afgesloten geldleningen en gebruik makend van de eigen financieringsmiddelen, het rentepercentage (omslagpercentage) voor investeringen becijferd op 2,23. In de 3^e kwartaalrapportage is dit percentage bijgesteld naar 2,13. Het werkelijke percentage komt uit op 2,26. Oorzaak hiervan is dat de werkelijke bestedingen in 2018 lager zijn uitgevallen dan bij de 3^e kwartaalrapportage werd verwacht. De afschrijvingslasten komen uit op het niveau van de 3^e kwartaalrapportage.

Personeelslasten (N € 196.000)

Personeelslasten (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2018	Gewijzigde begroting	Begroting 2018	Jaarrekening 2017
Lasten				
Salariskosten en sociale lasten	21.073	20.881	20.834	19.362
Personeel van derden	1.425	1.489	700	1.399
Overige personeelslasten	1.454	1.386	1.780	1.489
Totaal lasten	23.952	23.756	23.314	22.250

Salarissen en sociale lasten

Deze post beslaat de salariskosten en sociale lasten van het personeel in loondienst alsmede de uitkeringen aan voormalig personeel en bestuur. De directe loonkosten zijn circa € 0,2 miljoen hoger. Dit wordt veroorzaakt door afkoop van enkele arbeidsovereenkomsten en een geringe overschrijding op de sociale lasten. Bij de 3^e kwartaalrapportage was hiervan nog geen sprake.

Personeel van derden

Deze post heeft betrekking op vervanging wegens langdurig zieken en vervanging wegens zwangerschap, inhuur van derden op vacatureruimte en inhuur van derden wegens extra werkzaamheden. De post valt voor wat betreft de vervanging wegens ziekte iets gunstiger uit dan geraamd bij de 3^e kwartaalrapportage.

Overige personeelslasten

Ten opzichte van de 3e kwartaalrapportage laat deze post een gering nadeel zien. Dit nadeel is ontstaan op de kosten externe werving- en selectiebureaus en representatiekosten personeel.

Gebruiks- en verbruiksgoederen (N€ 273.000)

Gebruiks- en verbruiksgoederen (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2018	Gewijzigde begroting	Begroting 2018	Jaarrekening 2017
Lasten				
Gebruiks- en verbruiksgoederen	5.229	5.202	4.858	4.884
Totaal lasten	5.229	5.202	4.858	4.884

In de 3e kwartaalrapportage zijn de lasten van de gebruiksgoederen met € 0,4 miljoen naar boven bijgesteld. Ultimo boekjaar is er een gering nadeel ten opzichte van de gewijzigde begroting te zien.

Energiekosten (V € 400.000)

Energiekosten (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2018	Gewijzigde begroting	Begroting 2018	Jaarrekening 2017
Lasten				
Energie en water	2.846	3.246	3.346	3.527
Totaal lasten	2.846	3.246	3.346	3.527

Ultimo boekjaar leveren deze kosten een voordeel op van ca. € 0,4 miljoen. Dit voordeel is het gevolg van een afrekening wegens terug levering energie middels WKK en zonnepanelen en een afrekening van Regulerende Energiebelasting (REB) op de zuiveringen.

Huren, pachten, rechten, verzekeringen en belastingen (V € 25.000)

Huren, pachten, rechten, verzekeringen en belastingen (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2018	Gewijzigde begroting	Begroting 2018	Jaarrekening 2017
Lasten				
Huren, pachten en rechten	668	771	685	530
Verzekeringen	400	348	291	296
Belastingen	161	189	163	158
Totaal lasten	1.229	1.254	1.139	984

Deze posten laten per saldo een voordeel zien van € 25.000.

De afrekeningen van de Bouw- en de WA-verzekering zijn hoger uitgevallen dan geraamd.

Onderhoud door derden (V € 530.000)

Onderhoud door derden (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2018	Gewijzigde begroting	Begroting 2018	Jaarrekening 2017
Lasten				
Onderhoud door derden	7.622	8.152	7.645	7.923
Totaal lasten	7.622	8.152	7.645	7.923

Bij de 3e kwartaalrapportage is deze post met € 0,5 miljoen naar boven bijgesteld. Einde boekjaar is er sprake van een voordeel ten opzichte van de 3e kwartaalrapportage van € 0,5 miljoen. Dit is op hoofdlijnen het gevolg van het uitstellen van onderhoudswerkzaamheden op de zuiveringen als gevolg van capaciteitsproblemen wegens ziekte van eigen personeel. Het aantrekken van de markt heeft eveneens geleid tot vertraging, dit geldt met name voor revisiewerkzaamheden op de RWZI Delfzijl.

Diensten en bijdragen derden (N € 453.000)

Diensten en bijdragen derden (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2018	Gewijzigde begroting	Begroting 2018	Jaarrekening 2017
Lasten				
Diensten en bijdragen derden	13.174	12.721	12.971	14.459
Totaal lasten	13.174	12.721	12.971	14.459

In de 3e kwartaalrapportage is de post overige diensten door derden / bijdragen aan derden met ruim € 0,2 miljoen naar beneden bijgesteld. Einde boekjaar wordt een nadeel zichtbaar van € 0,5 miljoen. Dit wordt op hoofdlijnen veroorzaakt door een overschrijding op de post slibverwerking door derden (€ -0,2 miljoen), technische en juridische advisering (€ -0,2 miljoen) en vergoedingen oogstderving en grondverwerking (€ -0,1 miljoen).

Toevoegingen aan voorzieningen (N € 14.000)

Toevoegingen aan voorzieningen (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2018	Gewijzigde begroting	Begroting 2018	Jaarrekening 2017
Lasten				
Toevoeging pensioen- en wachtgeld bestuur	-	105	-	148
Toevoeging voorziening personeel	76	2	-	2
Toevoeging voorziening W.W.-rechten voormalig personeel	-	-	-	180
Toevoeging voorziening uitkering jubileum huidig personeel 25 en 40 jaar	90	45	-	37
Toevoeging voorziening wegen	-	-	-	420
Totaal lasten	166	152		787

De toevoeging aan de voorziening personeel betreft een dotatie en brengt deze voorziening op het gewenste niveau. De toevoeging aan de voorziening uitkering jubileum huidig personeel 25 en 40 jaar betreft eveneens een dotatie en brengt deze voorziening op het gewenste niveau.

Toevoegingen aan reserves (N € 0)

Toevoeging aan reserves (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2018	Gewijzigde begroting	Begroting 2018	Jaarrekening 2017
Lasten				
Toevoeging Bestemmingsreserve Beheer Fonds Oude Leidingen	-	-	-	632
Totaal lasten	-	-	-	632

Er heeft in het boekjaar geen toevoeging aan reserves plaatsgevonden.

Boekverliezen en onvoorzien (N € 0)

Boekverliezen en onvoorzien (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2018	Gewijzigde begroting	Begroting 2018	Jaarrekening 2017
Lasten				
Onvoorzien	-	-	10	-
Totaal lasten	-	-	10	-

Aanwending uit de post onvoorzien heeft in 2018 niet plaatsgevonden.

TOELICHTING BATEN

Rentebaten (V € 3.000)

Rentebaten (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2018	Gewijzigde begroting	Begroting 2018	Jaarrekening 2017
Baten				
Rentebaten	118	115	115	138
Totaal baten	118	115	115	138

Dit betreft hoofdzakelijk interne rente, namelijk de berekende bespaarde rente over het eigen vermogen en de voorzieningen. Deze post komt iets hoger uit dan geraamd. De rente over het eigen vermogen wordt niet toegevoegd aan de reserves.

Personeelsbaten (V € 97.000)

Personeelsbaten (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2018	Gewijzigde begroting	Begroting 2018	Jaarrekening 2017
Baten				
Personeelsbaten	849	752	944	1.012
Totaal baten	849	752	944	1.012

De baten hebben betrekking op opbrengsten als gevolg van uitgeleend personeel en/of inzet op door derden gefinancierde projecten in 2018. De baten vallen ten opzichte van de 3e kwartaalrapportage ca. € 0,1 miljoen gunstiger uit. Dit is het gevolg van meer inzet van eigen personeel op (declarabele) investeringsprojecten.

Dividenden / boekwinsten (V € -)

Dividenden / Boekwinsten (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2018	Gewijzigde begroting	Begroting 2018	Jaarrekening 2017
Baten				
Dividenden / boekwinsten	-	-	-	632
Totaal baten	-	-	-	632

In 2018 heeft geen dividenduitkering plaatsgevonden.

Opbrengst werken voor derden en eigendommen (N € 188.000)

Opbrengst werken voor derden en eigendommen (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2018	Gewijzigde begroting	Begroting 2018	Jaarrekening 2017
Baten				
Opbrengst werken voor	10.925	11.125	10.882	11.748
Opbrengst eigendommen	227	214	49	212
Totaal baten	11.151	11.339	10.931	11.960

In de 3e kwartaalrapportage was dit budget naar boven bijgesteld met ca. € 0,3 miljoen.

Einde boekjaar is er een nadeel van 0,3 miljoen ten opzichte van de 3e kwartaalrapportage zichtbaar. Dit wordt enerzijds verklaard door een lager uitgevallen vergoeding voor technische werkzaamheden en exploitatiekosten van de NAM-gemalen (€ -0,3 miljoen) en een lagere afrekening gemeenschappelijke regeling (€ -0,1 miljoen). Anderzijds is er sprake van een teruggave BTW op de niet waterschapseigen taken (€ 0,2).

Waterschapsbelastingen (V € 424.000)

Waterschapsbelasting verdeeld naar kostendragers (bedragen × € 1.000) excl. vrijval voorziening wegen en onttrekking Alg. reserve	Jaarrekening 2018	Gewijzigde begroting	Begroting 2018	Jaarrekening 2017
Watersysteembeheer				
Omslagen en verontreinigingsheffing	37.930	37.349	37.620	581
Kwijtscheldingen	-783	-677	-856	-106
Oninbare baten	-104	-	-	-104
Invorderingsrente / Vervolgingskosten	23	-	-	23
Totaal watersysteembeheer	37.106	36.672	36.764	394
Zuiveringsbeheer				
Zuiveringsheffing	26.152	26.303	26.091	-151
Kwijtscheldingen	-1.392	-1.406	-1.373	14
Oninbare baten	-127	-281	-221	154
Invorderingsrente / Vervolgingskosten	13	-	-	13
Totaal Zuiveringsbeheer	24.646	24.616	24.497	30
Totaal opbrengsten waterschapsbelasting	61.752	61.288	61.261	424

Verschil waterschapsbelasting t.o.v. aangepaste begroting verdeeld naar 2018 en voorgaande jaren (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2018	2017 en vorige jaren	Totaal
-			
Omslag gebouwd – buitendijks	-24	-27	-51
Omslag gebouwd - binnendijks	275	276	551
Omslag ongebouwd - buitendijks	-4	0	-4
Omslag ongebouwd - binnendijks	89	8	97
Omslag ongebouwd - wegen	-1	-40	-41
Omslag natuur	2	0	2
Ingezetenenomslag	11	12	23
Verontreinigingsheffing woningen	-2	3	1
Verontreinigingsheffing bedrijven	-1	3	2
Zuiveringsheffing woningen	-49	2	-47
Zuiveringsheffing bedrijven	-26	-79	-105
Totaal baten	270	198	428
Kwijtscheldingen / oninbaar /afkoop	-4	-	-4
Totaal verschil t.o.v. begroting	266	158	424

Bij de 3e kwartaalrapportage zijn de belastingopbrengsten per saldo naar boven bijgesteld met € 27.000. Ten opzichte van deze rapportage laat het resultaat uiteindelijk een voordeel zien van € 424.000.

Per ultimo boekjaar wordt de voorziening voor dubieuze belastingdebiteuren opnieuw vastgesteld. Dit heeft geleid tot een dotatie van € 231.000. Er is een bedrag van € 127.000 ten laste gebracht van de opbrengst zuiveringsheffing en € 104.000 ten laste van omslag gebouwd en ongebouwd.

Bij de begroting 2018 was het bedrag voor kwijtschelding geraamd op € 2,2 miljoen. In het najaar was de verwachting dat dit bedrag zou dalen naar € 2,1 miljoen. Uiteindelijk is voor een bedrag van bijna € 2,2 miljoen kwijtgescholden. Dit is conform voorgaand jaar (2017: 2,2, 2016: 2,0, en 2015: € 2,0 miljoen).

Bij de begroting 2018 was rekening gehouden met een oninbaar bedrag van € 400.000. In het najaar was de verwachting dat dit bedrag zou dalen naar € 280.000. In 2018 kwam het bedrag van oninbaarheid uit op € 231.000. Dit is minder dan voorgaand jaar (2017: € 307.000). Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de dwanginvordering achterloopt op de planning bij het Noordelijk Belastingkantoor. De post oninbaar loopt via een voorziening op de balans. De benodigde stand per ultimo 2018 bedraagt € 521.000. Dit is 3,5% van de post belastingdebiteuren.

Bijdragen van derden (N € 4.000)

Bijdragen van derden (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2018	Gewijzigde begroting	Begroting 2018	Jaarrekening 2017
Baten				
Bijdragen van derden	224	228	203	215
Totaal baten	224	228	203	215

De bijdragen van derden komen nagenoeg op het niveau van de gewijzigde begroting uit.

Onttrekkingen aan voorzieningen (V € 337.000)

Onttrekking aan voorzieningen (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2018	Gewijzigde begroting	Vershil
Bestuur			
Uitkeringen pensioen / wachtgeld voormalig bestuur	85	100	-15
Vrijval voormalig bestuur	38	-	38
Personeel			
Onttrekking salaris voormalig personeel	33	32	1
Onttrekking rechten jubileum 25 en 40 jaar	43	115	-72
Vrijval WW-rechten voormalig personeel	3	-	3
Onttrekking WW-rechten voormalig personeel	202	240	-38
Vrijval tariefdifferentiatie wegen	420	-	420
Totaal onttrekking	824	487	337

De voorzieningen hebben betrekking op het voormalig en huidig bestuur van het waterschap c.q. de rechtsvoorgangers en personeel.

In 2018 is € 85.000 onttrokken voor pensioenen/wachtgeld (voormalig) bestuur. Na herberekening van de voorziening heeft per ultimo een vrijval plaatsgevonden van € 38.000. In 2018 is € 33.000 onttrokken aan de voorziening salaris voormalig personeel en is € 43.000 onttrokken wegens uitkering van jubileumrechten. Aan de voorziening WW-rechten is in 2018 € 202.000 onttrokken voor betaalde uitkeringen en heeft na herberekening per ultimo een vrijval van € 3.000 plaatsgevonden.

Daarnaast heeft een vrijval van de voorziening voor tariefdifferentiatie wegen plaatsgevonden van € 420.000.

Onttrekkingen aan reserves (€ -)

Onttrekking aan reserves (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2018	Gewijzigde begroting	Verschil
Onttrekkingen Algemene reserve			
Watersysteembeheer	-	-	-
Zuiveringsbeheer	624	624	-
Totaal onttrekkingen Algemene reserve	624	624	-
Onttrekkingen bestemmingsreserves Watersysteembeheer			
Projecten integraal waterbeheer	-	-	-
Waterberging Electraboezem	-	-	-
Baggeren overdiepte Hoendiep	-	-	-
Gemaal De Slokkert	40	40	-
Gemaal De Lieuw/Eemshaven	-	-	-
FES-gelden waterbodemsanering	-	-	-
Onderhoud kunstwerken	-	-	-
Muskusrattenbestrijding	-	-	-
Onderhoud baggeren in stedelijk gebied	82	82	-
Totaal onttrekkingen bestemmingsreserves Watersysteembeheer	122	122	-
Onttrekkingen bestemmingsreserves Zuiveringsbeheer			
Onderhoud kunstwerken	-	-	-
Beheer oude leidingen	-	-	-
Totaal onttrekkingen bestemmingsreserves Zuiveringsbeheer	-	-	-
Totaal Baten	746	746	-

Een nadere toelichting op de onttrekkingen aan de reserves:

1. Algemene reserves

Ter dekking van de saldokosten van de taak zuiveren is, conform Jaarplan 2018, aan de algemene reserve zuiveringsbeheer € 624.000 onttrokken.

2. Gemaal De Slokkert

Voor het gemaal De Slokkert wordt jaarlijks, conform Jaarplan 2018, een bedrag van € 40.000 aangewend voor de exploitatiekosten van dit gemaal.

3. Onderhoudsbaggeren in stedelijk gebied

Conform besluitvorming in de 3e kwartaalrapportage is € 50.000 aangewend voor baggerwerkzaamheden in de watergangen in de gemeente Appingedam en € 32.000 voor het baggeren van de haven Noordpolderzijl.

Doorberekeningen aan investeringen (N € 23.000)

Bijdragen van derden (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2018	Gewijzigde begroting	Begroting 2018	Jaarrekening 2017
Baten				
Doorberekeningen aan investeringen	2.171	2.194	1.716	1.685
Totaal baten	2.171	2.194	1.716	1.685

De doorberekeningen aan investeringen hebben betrekking op:

- verzekeringspremies ten behoeve van projecten (€ 109.000); dit is € 28.000 hoger ten opzichte van de begroting na wijziging;
- doorberekening van uren die besteed zijn aan de als vervaardigingsprojecten aangemerkte investeringen (€ 1.423.000). Dit is € 62.000 hoger als gevolg van meer inzet op technische vervaardigingsprojecten dan verwacht;
- doorberekening van de rente aan de als vervaardigingsprojecten aangemerkte investeringen. De toegerekende rente bedraagt € 638.000. Dit is € 114.000 lager dan geraamd, omdat het onderhanden werk in 2018 lager uitviel dan aanvankelijk werd verwacht.

In de door het algemeen bestuur in 2016 vastgestelde 'Nota financieel beleid 2016', als verdere uitwerking en detaillering van artikel 13 van de Verordening ex artikel 108 van de Waterschapswet, zijn de beleidsregels vastgelegd.

4.6 WET NORMERING TOPINKOMENS

Per 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op het Waterschap Noorderzijvest. Het voor Noorderzijvest toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2018 € 181.000.

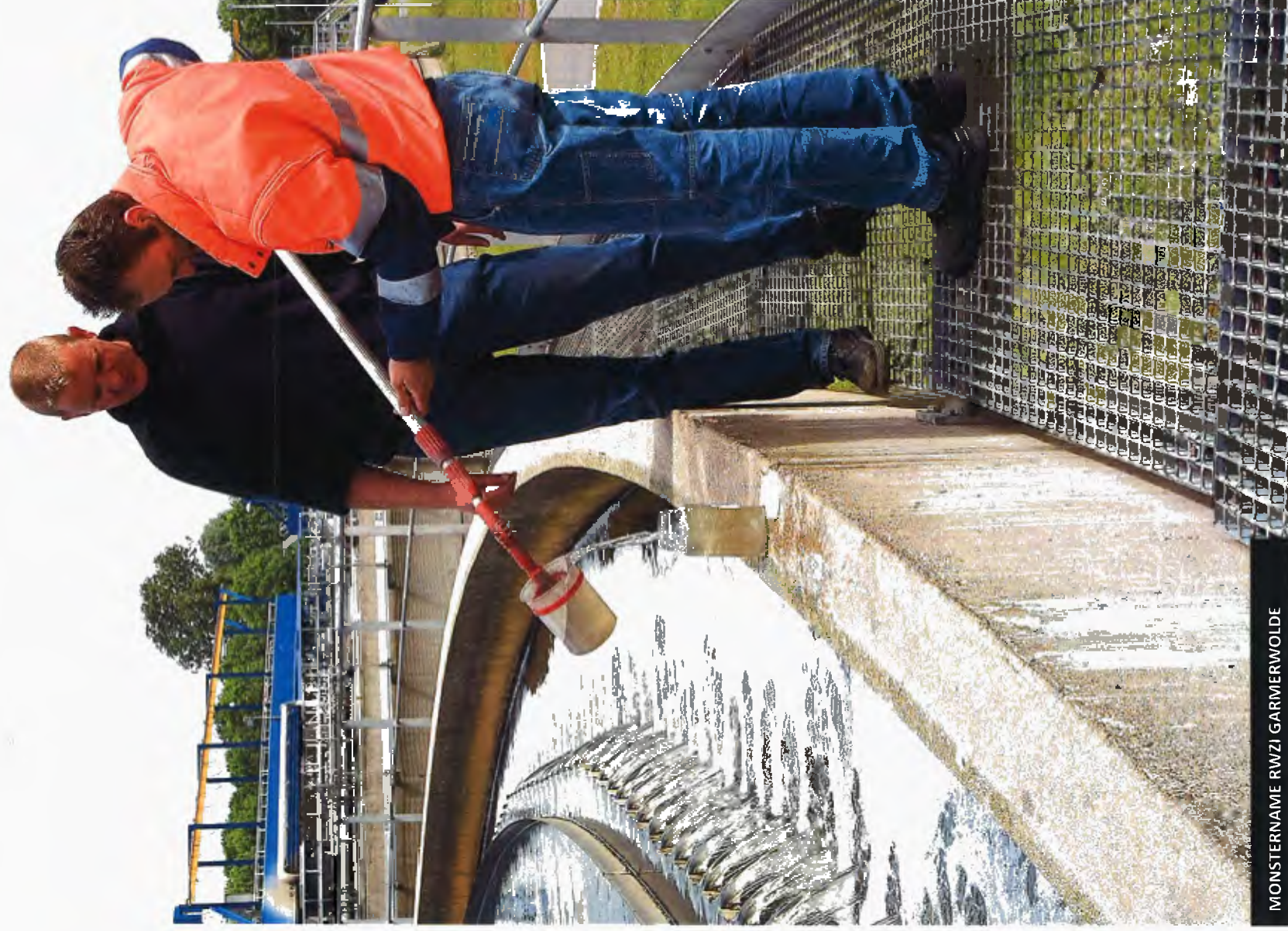
Voor waterschappen is als topfunctionaris de secretaris-directeur aangewezen. Onder de publicatie-eisen van de WNT vallen de gegevens zoals die in onderstaande tabel zijn opgenomen.

Functiegegevens 2018 (bedragen * 1€)		Brenkman Secretaris-directeur	
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01-01 - 14-10	-	
Deeltijdfactor in fte	1,0	-	
Dienstbetrekking	ja	-	
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	111.609	-	
Beloningen betaalbaar op termijn	11.817	-	
Subtotaal	123.426	-	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	149.129	-	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t	-	
Totaal bezoldiging 2018	123.426	-	
Redenen waarom overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t	n.v.t	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t	n.v.t	
Functiegegevens 2017 (bedragen * 1€)		Brenkman Secretaris-directeur	Tomson Algemene dienst
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01-01 - 31-12	01-01 - 31-12	
Deeltijdfactor 2017 in fte	1,0	1,0	
Dienstbetrekking	ja	ja	
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	127.390	125.305	
Beloningen betaalbaar op termijn	13.790	13.782	
Subtotaal	141.181	139.087	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	181.000	181.000	
Totaal bezoldiging 2017	141.181	139.087	

Externe inhuur, secretaris directeur ad - interim

Functiegegevens 2018 (bedragen * 1€)		van der Kuil Secretaris-directeur a.i.
Kalenderjaar		2018
Periode functievervulling in het kalenderjaar		01-10 - 31-12
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar		€ 182,-
Maxima op basis van de normbedragen per maand		75.900
Individueel toepasselijk max. gehele periode kalendermaand 1 t/m 12		72.072
Bezoldiging		
Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld)maximum uurtarief?		Ja
Bezoldiging in de betreffende periode		
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12		71.501
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag		-
Totale bezoldiging, exclusief BTW		71.501
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan:		n.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling		n.v.t.

Van niet-topfunctionarissen, met een bezoldiging of ontslagvergoeding boven de norm, is in 2018 geen sprake geweest.

MONSTERNAME RWZI GARMERWOLDE

5. VASTSTELLING JAARVERSLAG / CONTROLEVERKLARING ONAFHANKELIJK ACCOUNTANT

5.1 VASTSTELLING JAARVERSLAG

Gerealiseerd resultaat kostendragers (bedragen × € 1.000)		Jaarrekening 2018
Kostendragers		
Watersysteembeheer		680
Zuiveringsbeheer		944
Gerealiseerd resultaat 2018		1.624

Het jaarverslag 2018 is opgesteld door het dagelijks bestuur van het waterschap Noorderzijlvest en behandeld in de vergadering op 23 april 2019.

B. Middel
dijkgraaf

E. van der Kuil
secretaris-directeur a.i

Het jaarverslag 2018 is goedgekeurd door Astrium Accountants op 23 april 2019.

Vastgesteld door het algemeen bestuur van het Waterschap Noorderzijlvest op 29 mei 2019.

B. Middel
Dijkgraaf

E. van der Kuil
secretaris-directeur a.i

5.2 CONTROLEVERKLARING ONAFHANKELIJK ACCOUNTANT

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het algemeen bestuur van Waterschap Noorderzijlvest

A. Verklaring over de in het jaarrapport opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Waterschap Noorderzijlvest te Groningen gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva van Waterschap Noorderzijlvest op 31 december 2018 in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van het waterschap, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de exploitatierekening 2018;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde waarderingsgrondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol 2017 t/m 2020 dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 20 september 2017 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de voor het waterschap van toepassing zijnde vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met van hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met van hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van het waterschap, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur afwegen of de financiële positie voldoende is om het waterschap in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het waterschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van het waterschap, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van het waterschap. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

ZOETERMEER, 23 april 2019

Astrium Accountants B.V.

Was getekend,

Drs. R.A.D. Knoester RA

BIJLAGEN

STAAT VAN VASTE ACTIVA

Bijlage A

Omschrijving van de kapitaalluitgaven	STAND 01-01-2018			MUTATIES IN 2018							STAND 31-12-2018				kapitaallast en (afschrijving en rente)
	Aanschafprijs	Cumulatieve vermindering	Boekwaarde	Aanschafprijs			Verminderingen				Aanschafprijs	Cumulatieve vermindering	Boekwaarde	Rente	
				Overboek- ing OHW	Vermeer- deringen	Geactiveerde lasten	Verminder- ingen	Ontvangen subsidie	Bijdragen reserves	Afschrijving					
WERKEN IN EXPLOITATIE															
Immateriële activa															
Onderzoek en ontwikkeling	4.788.822	3.015.276	1.773.546	427.374						492.835	5.216.196	3.508.111	1.708.085	34.445	527.280
Overige	3.121.910	1.488.497	1.633.413							501.767	3.121.910	1.990.264	1.131.646	31.184	532.951
Bijdragen aan activa in eigendom van openbare lich-	10.205.883	8.272.592	1.933.292							586.622	10.205.883	8.859.214	1.346.670	36.991	623.613
Geactiveerde bijdragen aan het Rijk	17.192.159	7.755.436	9.436.722	3.325.433						2.828.274	20.517.592	10.583.710	9.933.881	180.954	3.009.228
Verkiezingen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal immateriële vaste activa	35.308.774	20.531.800	14.776.973	3.752.807	-	-	-	-	-	4.409.498	39.061.581	24.941.298	14.120.282	283.574	4.693.072
Materiële activa															
Gronden en terreinen	1.940.301	35.785	1.904.516	-						-	1.940.301	35.785	1.904.516	42.957	42.957
Vervoermiddelen en werktuigen	9.169.832	6.510.458	2.659.374	368.552			14.913			482.021	9.538.384	7.007.392	2.530.992	48.830	530.851
Overige materiële vaste activa	6.227.181	4.892.900	1.334.281	270.225						374.941	6.497.406	5.267.841	1.229.565	25.867	400.808
Bedrijfsgebouwen	13.396.394	8.248.171	5.148.223							303.752	13.396.394	8.551.923	4.844.471	112.690	416.442
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken:															
Waterkeringen	2.216.337	761.744	1.454.593							81.689	2.216.337	843.433	1.372.904	31.888	113.577
Watergangen en kunstwerken	102.272.662	53.391.706	48.880.956	2.786.698						3.228.882	105.059.360	56.620.588	48.438.772	1.066.124	4.295.006
Gemalen watersysteembeheer	20.051.783	8.018.916	12.032.866	472.925						988.105	20.524.708	9.007.021	11.517.686	260.265	1.248.370
Zuiveringstechnische werken - slibverwerkingsinst-	22.825.694	17.794.922	5.030.772							505.795	22.825.694	18.300.717	4.524.977	107.768	613.563
Zuiveringstechnische werken - transportsysteem	81.895.248	57.818.335	24.076.913	983.264						1.981.028	82.878.512	59.799.363	23.079.149	520.728	2.501.756
Zuiveringstechnische werken - zuiveringsinstallatie	126.073.988	76.818.535	49.255.453	1.757.374						4.676.323	127.831.362	81.494.858	46.336.504	1.058.248	5.734.571
Vaanwegen en havens	9.585.118	1.841.087	7.744.031	328.729						365.266	9.913.847	2.206.353	7.707.494	170.552	535.818
Totaal materiële vaste activa	395.654.538	236.132.559	159.521.979	6.967.767	-	-	14.913	-	-	12.987.802	402.622.305	249.135.274	153.487.031	3.445.917	16.433.719
Totaal werken in exploitatie	430.963.312	256.664.359	174.298.952	10.720.574	-	-	14.913	-	-	17.397.300	441.683.886	274.076.572	167.607.313	3.729.491	21.126.791
ONDERHANDEN WERKEN															
Immateriële activa															
Onderzoek en ontwikkeling	3.029.909	2.901.301	128.608	-427.374	931.049						3.533.584	2.886.520	647.064	13.568	13.568
Overige	1.057.482	57.085	1.000.387		1.112.093			98.602	-14.781	52.216	2.169.575	207.913	1.961.662	33.405	33.405
Bijdragen aan activa in eigendom van overheden	-	-	-		18.061						18.061	-	18.061	204	204
Geactiveerde bijdragen aan het Rijk	-	-	-	-3.325.433	3.325.433						-	-	-	37.504	37.504
Verkiezingen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal immateriële vaste activa	4.087.391	2.958.396	1.128.995	-3.752.807	5.386.636	-	-	98.602	37.435	-	5.721.220	3.094.433	2.626.787	84.681	84.681
Materiële activa															
Gronden en terreinen	37.620	37.620	-	-							37.620	37.620	-	-	-
Vervoermiddelen en werktuigen	-	-	-	-368.552	368.552						-	-	-	4.156	4.156
Overige materiële vaste activa	121.724	-	121.724	-270.225	223.500						74.999	-	74.999	5.266	5.266
Bedrijfsgebouwen	-	-	-	-	-						-	-	-	-	-
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken:															
Waterkeringen	78.034.837	60.879.768	17.155.069		70.526.498	1.022.599		61.077.510	23.110		149.583.934	121.980.388	27.603.546	500.081	500.081
Watergangen en kunstwerken	6.028.304	5.075.885	952.419	-2.786.698	3.734.113	371.997		559.924			7.347.716	5.635.809	1.711.907	60.837	60.837
Gemalen watersysteembeheer	6.562.982	6.241.836	321.146	-472.925	1.578.549	125.767		464.378			7.794.373	6.706.214	1.088.159	20.991	20.991
Zuiveringstechnische werken - slibverwerkingsinst-	964.836	-	964.836		4.066.996	157.624					5.209.456	-	5.209.456	68.856	68.856
Zuiveringstechnische werken - transportsysteem	521.731	-	521.731	-983.264	338.594	110.119					-12.820	-	-12.820	16.635	16.635
Zuiveringstechnische werken - zuiveringsinstallatie	1.979.229	471.007	1.508.222	-1.757.374	1.474.029	218.320					1.914.204	471.007	1.443.197	52.513	52.513
Vaanwegen en havens	-1	-	-1	-328.729	470.085	55.297					196.652	-	196.652	5.859	5.859
Totaal materiële vaste activa	94.251.262	72.706.116	21.545.146	-6.967.767	82.800.916	2.061.723	-	62.101.812	23.110	-	172.146.134	134.831.038	37.315.096	735.194	735.194
Totaal onderhanden werken	98.338.653	75.664.512	22.674.141	-10.720.574	88.187.552	2.061.723	-	62.200.414	60.545	-	177.867.354	137.925.471	39.941.883	819.875	819.875
TOTAAL GENERAAL ACTIVA	529.301.965	332.328.871	196.973.093	-	88.187.552	2.061.723	14.913	62.200.414	60.545	17.397.300	619.551.240	412.002.043	207.549.196	4.549.366	21.946.666

Bijlage A. Staat van vaste activa

STAAT VAN FINANCIËLE VASTE ACTIVA

Bijlage: B

Omschrijving	STAND 01-01-2018			MUTATIES IN 2018		STAND 31-12-2018			Rente
	Aanschafprijs	Vermindering en cumulatief	Boekwaarde	Vermeer- deringen	Vermindering en	Aanschafprijs	Vermindering en cumulatief	Boekwaarde	
Kapitaalverstrekkingen aan:									
Bedrijven									
Nederlandse Waterschapsbank N.V.	154.127	0	154.127	0	0	154.127	0	154.127	3.476
WKC Holding B.V.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N.V. Groninger Monumenten Fonds	110.000	0	110.000	0	0	110.000	0	110.000	2.481
Totaal kapitaalverstrekkingen	264.127	0	264.127	0	0	264.127	0	264.127	5.957
Leningen aan:									
Bedrijven									
Stichting Flood Control IJkdijk	0		0	0	0	0	0	0	0
Overigen									
Betaalde waarborgsommen	68	0	68	0	0	68	0	68	2
Totaal leningen	68	0	68	0	0	68	0	68	2
Totaal financiële vaste activa	264.195	0	264.195	0	0	264.195	0	264.195	5.959

Bijlage B. Staat van financiële activa

Bijlage C: Overzicht investeringskredieten per 31 december 2018

ONDERHANDELEN WERK 2018 EN OVERBOEKING NAAR 2019

Bijlage: C

Programma Omschrijving	Proj.nr	Project Omschrijving	Totaal kosten krediet 2018	Totaal subsidie krediet 2018	Bestede kosten t/m 2018 excl. uren en rente	Ontvangen subsidie, reserve, expl. t/m 2018	Ovb restant kosten krediet naar 2019	Ovb restant subsidie krediet naar 2019
Waterveiligheid en en Rampenbestrijding	453	Dijkpark Garmerwolde(453)	8.005.000	-	7.038.885	297.621	966.115	-297.621
	515	Bijdr. Hoogwaterbeschermingsprogramma	20.508.218	-	20.489.660	-	18.558	-
	587	RK.Damwanden trace Woltersum	17.252.914	14.834.000	15.355.539	15.338.389	1.897.375	-504.389
	618	RK. No regret maatregelen stad Groningen	-	-	-	-	-	-
	631	ZK Veldmetingen	9.535.000	9.535.000	1.310.292	1.310.292	8.224.708	8.224.708
	635	RK. Lauwersmeergebied Voorbereidingsf.	971.411	-	617.025	86.384	354.386	-86.384
	639	Toetsing primaire kering 2016-2023	2.350.000	-	1.281.452	-	1.068.548	-
	640	Update/ doorontw BOS Hoogwater	100.000	-	75.000	-	25.000	-
	642	ZK Verbet. Lauwersmeerdijk Vierhuizergat	4.849.765	4.332.119	1.562.291	1.406.062	3.287.474	2.926.057
	650	RK. POK RWK	-	-	11.261	-	-11.261	-
	668	RK.Eemskanaal 569.POK	-	-	-	-	-	-
	670	RK.Eemsk. Garmerwolde	-	-	-	-	-	-
	672	RK.Eemsk. Bloemhofbrg-Appingedm	21.616.505	17.635.889	13.759.606	11.354.995	7.856.899	6.280.894
	673	RK.Eemsk. Oude Eemskanaal	1.892.015	523.530	1.182.695	511.968	709.320	11.562
	674	RK.Eemskanaal 569.0	3.099.960	1.562.500	3.059.675	1.560.000	40.285	2.500
	675	RK.Eemskanaal 569.0.POK	-	-	-	-	-	-
	677	RK. Overige keringen 677.POK	-	-	-	-	-	-
	678	RK. Overige keringen 677	1.000.000	-	54.150	-	945.850	-
	679	RK. Overige keringen 677.VK	1.443.400	-	940.223	-	503.177	-
	680	RK.Damwanden Trace Woltersum 587.0	-	-	-	-	-	-
	681	RK.Damwanden Trace Woltersum 587.1	1.857.555	-	1.873.053	-	-15.498	-
	682	RK. Damwanden Trace Woltersum 587.2	3.314.540	-	65.122	-	3.249.418	-
	683	RK. Damwanden Trace Woltersum 587.VK	1.274.991	-	742.263	-	532.727	-
	686	RK. Hoogwaterveilighe opgave 618.1.1/2/3	2.221.667	-	772.398	-	1.449.269	-
	687	RK.Hoogwaterveilighe opg. 618.2.1 A	3.413.335	-	1.089.193	52.695	2.324.142	-52.695
	688	RK.Schipsloot 618.2.2	-	-	-	-	-	-
	689	RK. Sluis Dorkwerd 618.4	-	-	-	-	-	-
	691	RK. Robbengat-Camping	672.011	74.116	316.671	44.184	355.340	29.932
	692	RK. Zuideroog	2.669.634	653.154	148.271	20.692	2.521.363	632.462
	693	RK. Strandweg	5.989.067	1.033.646	257.217	132.696	5.731.850	900.950
	694	RK. Zoutkamp dorp	-	-	-	-	-	-
	696	RK. Eskes/Catspold&Kollumerd	2.272.059	278.157	85.288	11.905	2.186.771	266.252
	701	RK. 618.VK	1.035.000	-	1.073.918	39.717	-38.918	-39.717
	712	Implementeren netcentrisch werken	120.000	-	36.754	-	83.246	-
	714	RK. Reitdiep	2.957.403	362.988	205.478	28.676	2.751.925	334.312
	722	RK. Uitvoerings krediet reg ker Cluster 2	1.905.771	-	1	-	1.905.770	-
Waterveiligheid en Rampenbestrijding			265.543.014	182.230.117	168.728.226	121.909.932	96.814.788	60.320.185
Voldoende en Gezond Water	518	Aanleg NVO 60 km	3.050.000	1.000.000	2.243.700	956.782	806.300	43.218
	600	Uitbreiding capaciteit Schaphalsterzijl	3.115.000	-	301.768	-	2.813.232	-
	606	Uitv Deltaprogr Zoetwater	290.000	65.000	297.393	211.771	-7.393	-146.771
	623	Renovelek.install.Spijkerpompen.	4.146.250	-	356.293	-	3.789.957	-
	629	Vermindering emissie DAW	585.000	-	465.412	-	119.588	-
	636	4 KM NVO Reitdiep-Kommerzijl	250.000	-	240.200	-	9.800	-
	644	Vispasseerbaar maken Clev.sluisen	45.000	15.000	27.467	-	17.533	15.000
	645	Verv. kwantgml GWen Rottegat	1.263.000	-	149.123	-	1.113.877	-
	646	Uitvoeringsprogr. peilbesl BD gebied	135.000	123.060	145.310	-	-10.310	123.060
	648	Paterswoldsemeer Inr. Moeraszone	175.000	-	40.000	-	135.000	-
	649	Waterstructuurplan Westrand	170.000	20.000	35.695	17.848	134.305	2.153
	654	Onderhoud Cleveringsssluizen 2017-2020	3.200.000	1.600.000	1.699.806	817.315	1.500.194	782.685
	655	Invent. en insp. oeverb. sted. water NZV	-	-	-	-	-	-
	658	Uitbreiding gml HD Louwes	1.360.000	-	85.634	-	1.274.366	-
	662	Kennisontwikkeling watersysteem	290.000	-	181.652	-	108.348	-
	664	Voorb. Opt. Waterb. E- en P. maden	125.000	-	111.989	-	13.011	-
	667	KRW maatregelen Paterswoldsemeer	2.590.000	2.500.000	37.070	-	2.552.930	2.500.000
	697	Uitv. peilbesluiten 7 blokken Smilde	50.000	-	15.766	-	34.234	-
	703	Herinrichting Westeremdermaar	50.000	-	-	-	50.000	-
	705	Ontwikkeling Stedelijk Waterbeheer	50.000	-	50.730	-	-730	-
	706	Tractie	830.000	-	368.552	-	461.448	-
	715	EXPL. Gemaal Stadspark Groningen	-	-	-	-	-	-
	716	EXPL. Building with nature	200.000	100.000	46.219	46.219	153.781	53.781
	717	Vispassage gml Den Deel	130.000	130.000	62.460	-	67.540	130.000
	720	Start opl. vismigratie knelp.	31.500	-	1	-	31.499	-
	721	Natuurlijke inr Bovenl.Eelderder	300.000	-	1	-	299.999	-
Totaal Voldoende en Gezond Water			26.234.201	5.553.060	8.331.239	2.049.935	17.902.962	3.503.125

Programma Omschrijving	Proj.nr	Project Omschrijving	Totaal kosten krediet 2018	Totaal subsidie krediet 2018	Bestede kosten t/m 2018 excl. uren en rente	Ontvangen subsidie, reserve, expl. t/m 2018	Ovb restant kosten krediet naar 2019	Ovb restant subsidie krediet naar 2019
Gezuiverd Water	584	MJA 3 zuiv'Energie besp.maatregelen	1.600.000	-	1.211.011	-	388.989	-
	585	RWZI Westerkwartier	700.000	-	55.531	-	644.469	-
	612	CE AWK binnen NZV	550.000	-	420.235	-	129.765	-
	627	Vervangen procesautomatisering RWZI's	1.313.275	-	988.549	-	324.726	-
	628	Verv filterp real gruisontw rwzi Gwolde	8.324.000	-	4.890.227	-	3.433.773	-
	651	Amoveren RWZI Hoogkerk/Eemshaven	950.000	-	561.711	-	388.289	-
	659	Groot onderhoud rwzi's 2017/2018	500.000	-	228.853	-	271.148	-
	665	Nazorg persl. Uith.-Uith.meeden	130.000	-	-22.167	-	152.167	-
	698	Renovatie rioolgemalen fase 4	100.000	-	-	-	100.000	-
Totaal Gezuiverd Water			14.167.275	-	8.333.949	-	5.833.326	-
Water en Maatschappij	656	EXPL_Implementatie Omgevingswet	-	-	207.913	207.913	-207.913	-207.913
	663	EXPL_Ontwikkelingssamenw.'16-'21	69.804	40.000	5.023	5.023	64.781	34.977
	695	Renovatie Juistertil 2018	330.000	-	314.092	-	15.908	-
	700	Onderhoud bruggen 2018	1.062.275	80.000	155.992	-	906.283	80.000
	709	Bijdrage vervanging brug Fraamklap gem.	195.000	-	18.061	-	176.939	-
Totaal Water en Maatschappij			1.657.079	120.000	701.081	212.936	955.998	-92.936
Bedrijfsvoering	538	Inrichten basisregistraties	100.000	-	55.593	-	44.407	-
	614	Implementatie E-HRM	100.000	-	84.057	-	15.943	-
	641	DAMO	100.000	-	72.303	-	27.697	-
	666	Implementatie Onderhoudsbeheersysteem	360.000	-	255.215	-	104.785	-
	704	Gegevensbeheer op orde	55.000	-	54.559	-	441	-
	711	Verkiezingen 2019	30.000	-	16.165	-	13.835	-
	713	Middleware architectuur opzetten	80.000	-	43.835	-	36.165	-
	718	Sturen en beheersen	175.000	-	11.000	-	164.000	-
Totaal Bedrijfsvoering			1.000.000	-	592.727	-	407.273	-
			308.601.569	187.903.177	186.687.223	124.172.803	121.914.346	63.730.374

Progr.nr	Programma Omschrijving	Proj.nr	Project Omschrijving	Totaal kosten krediet 2018	Totaal subsidie krediet 2018	Saldo projectkosten	Bestede kosten t/m 2018 excl. uren en rente	Ontvangen subsidie, reserve, expl. t/m 2018	Project gereed Over/onderschrijding kosten	Project gereed Over/onderschrijding subsidie	Saldo resultaat project
1	Waterveiligheid en en Ram pen- bestrijding										
	Totaal Veiligheid			-	-	-	-	-	-	-	-
2	Voldoende en	602	Beekherstel Oostervoortsediep F3	465.500	-	465.500	434.851	-	30.649	-	30.649
		616	Aankoop maaipaden '15'16'17'18	73.000	-	73.000	60.987	-	12.013	-	12.013
		638	Beschoeiingen+kade Usq'maar	475.000	235.000	240.000	474.367	-	633	235.000	-234.367
		653	Waterstructuurplan Stadspark 2017	250.000	-	250.000	200.530	-	49.470	-	49.470
		657	Vispassages Sterrebos '18	340.000	306.870	33.130	292.204	291.424	47.796	15.446	32.350
		660	Kade Damsterdiep Solw erderstraat	510.000	-	510.000	506.678	-	3.322	-	3.322
		690	Herinr. Hogelandster/Startenhuizermaar	647.000	183.684	463.316	652.365	183.684	-5.365	-	-5.365
		702	Kades 2e schil BD	131.874	-	131.874	119.986	-	11.888	-	11.888
		719	Vermind eff efl AWZi/RWZi Dw arsdiep geb	50.000	-	50.000	48.448	-	1.552	-	1.552
	Totaal Voldoende en Gezond Water			2.942.374	725.554	2.216.820	2.790.417	475.108	151.957	250.446	-98.489
3	Gezuiverd Water	603	Renovatie rioolgemalen '15'16'17'18	1.700.000	-	1.700.000	1.517.047	-	182.953	-	182.953
		605	Debietmeters afvalw aterketen	625.000	-	625.000	619.371	-	5.629	-	5.629
		707	Renovatie riooltransportleidingen 2018	125.000	-	125.000	88.733	-	36.267	-	36.267
	Totaal Gezuiverd Water			2.450.000	-	2.450.000	2.225.152	-	224.848	-	224.848
4	Water en	708	Onderzoek Bruggen	260.000	-	260.000	258.940	-	1.060	-	1.060
	Totaal Water en Maatschappij			260.000	-	260.000	258.940	-	1.060	-	1.060
5	Bedrijfsvoering	632	Implementatie Window s10/ vern w erkpl	150.000	-	150.000	148.935	-	1.065	-	1.065
		710	Herinrichting restaurant	125.000	-	125.000	121.290	-	3.710	-	3.710
	Totaal Bedrijfsvoering			275.000	-	275.000	270.225	-	4.775	-	4.775
	Endtotaal			5.927.374	725.554	5.201.820	5.544.734	475.108	382.640	250.446	132.194

STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN (bedragen x € 1.000)

Bijlage: D

Omschrijving	Stand 1-1-2018	MUTATIES 2018				Stand 31-12-2018	Berekende rente niet toegevoegd
		Vermeerderingen		Verminderingen			
		Rentetoevoeging	Overige intern/extern	Intern	Extern		
Algemene reserves							
<i>Watersysteembeheer</i>	2.515	-	-1.437	-	-	1.078	11
<i>Zuiveringsbeheer</i>	6.776	-	859	624	-	7.011	76
Totaal Algemene reserves	9.291	-	-578	624	-	8.089	87
Bestemmingsreserves							
<i>Watersysteembeheer</i>							
1. Projecten integraal waterbeheer	287	-	-	-	-	287	3
2. De Slokkert	279	16	-	40	-	255	15
3. Onderhoud kunstwerken	26	-	-	-	-	26	0
4. Gemaal De Lieuw/Eemshaven	145	-	-	-	-	145	1
5. Onderhoudsbaggeren in stedelijk gebied	201	-	-	82	-	119	2
6. Waterberging Electraboezem	60	-	-	-	-	60	1
7. FES waterbodemsanering	1.134	-	-	-	-	1.134	11
	2.133	16	-	122	-	2.027	33
<i>Zuiveringsbeheer</i>							
1. Vervroegde afschrijving activa zuiveren	30	-	-	-	-	30	0
2. Onderhoud kunstwerken	96	-	-	-	-	96	1
3. Reserve Beheer oude leidingen	5.739	-	0	-	-	5.739	-
	5.864	-	0	-	-	5.865	1
<i>Algemeen</i>							
1. Aankleding waterschapshuis	22	-	-	-	-	22	0
	22	-	-	-	-	22	0
Totaal Bestemmingsreserve	8.019	16	0	122	-	7.914	35
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	17.311	16	-578	746	-	16.003	122
<i>Algemeen</i>							
Voorzieningen voor arbeidsgerelateerde verplichtingen							
1. Pensioen (en wachtgeld) bestuur	2.400	-	-	38	85	2.277	-
2. Voorziening voormalig personeel	52	-	77	-	33	96	-
3. W.W.-rechten voormalig personeel	1.193	-	-	136	69	988	-
4. Rechten uitkering jubileum 25 en 40 jaar	389	-	90	-	43	436	-
	4.036	-	166	175	230	3.797	-
<i>Watersysteembeheer</i>							
Voorzieningen voor claims ingezetenen en bedrijven							
1. Voorziening tariefdifferentiatie wegen 2014 tm 2017	420	-	-	420	-	-	-
	420	-	-	420	-	-	-
TOTAAL VOORZIENINGEN	4.456	-	166	595	230	3.797	-

Bijlage D: Staat van reserves en voorzieningen

Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Rente %	Looptijd (jaren)	Vervaldag rentenota	Stand 1-1-2018	MUTATIES IN 2018		Vervaldag	Stand 31-12-2018	Betaalde rente	Verschuldigde rente per 1-1-2018	Verschuldigde rente per 31-12-2018	Ten laste van het boekjaar komende rente
					Vermeer- deringen	Aflossingen						
1. Vaste geldleningen												
13.000.000	4,015%	20 jaar	18-06	3.900.000		650.000	18-06	3.250.000	156.585	84.084	70.070	142.571
13.613.406	6,070%	20 jaar	18-01	2.042.011		680.670	18-01	1.361.341	123.950	117.837	78.558	84.671
13.613.406	5,870%	20 jaar	17-11	2.042.011		680.670	17-11	1.361.341	119.866	14.450	9.633	115.049
9.000.000	4,590%	30 jaar	01-10	6.000.000		300.000	01-10	5.700.000	275.400	68.661	65.228	271.967
10.000.000	4,315%	20 jaar	12-02	5.000.000		500.000	12-02	4.500.000	215.750	190.333	171.300	196.717
11.000.000	4,645%	30 jaar	01-10	7.700.000		366.667	01-10	7.333.333	357.665	89.171	84.925	353.419
2.000.000	3,640%	25 jaar	01-01;04;07;10	1.397.848		86.022	01-01;04;07;10	1.311.826	48.925	0	0	48.925
10.000.000	2,460%	9 jaar	01-07	3.333.334		1.111.111	01-07	2.222.223	82.000	41.112	27.408	68.296
10.000.000	2,740%	10 jaar	24-06	3.000.000		1.000.000	24-06	2.000.000	82.200	42.789	28.526	67.937
3.600.000	2,320%	10 jaar	01-09	1.080.000		360.000	01-09	720.000	25.056	8.306	5.537	22.287
10.000.000	3,540%	10 jaar	22-03	4.000.000		1.000.000	22-03	3.000.000	141.600	110.176	82.632	114.056
15.000.000	2,510%	10 jaar	03-04	7.500.000		1.500.000	03-04	6.000.000	188.250	140.285	112.228	160.193
15.000.000	1,780%	10 jaar	18-12	7.500.000		1.500.000	18-12	6.000.000	133.500	4.755	3.804	132.549
15.000.000	2,010%	10 jaar	19-2-2013	9.000.000		1.500.000	19-2	7.500.000	180.900	156.119	130.099	154.880
15.000.000	1,895%	10 jaar	17-07	9.000.000		1.500.000	17-7	7.500.000	170.550	78.032	65.027	157.545
10.000.000	1,880%	10 jaar	4-7-2013	6.000.000		1.000.000	4-7	5.000.000	112.800	55.627	46.356	103.529
33.337.375	3,953%	17 jaar	26-8-2013	33.337.375		0	26-8	33.337.375	1.317.826	458.531	458.531	1.317.826
10.000.000	2,090%	10 jaar	10-1-2014	7.000.000		1.000.000	10-1	6.000.000	146.300	142.292	121.964	125.972
10.000.000	1,080%	10 jaar	30-10	7.000.000		1.000.000	30-10	6.000.000	75.600	12.842	11.007	73.765
10.000.000	0,880%	10 jaar	7-1	8.000.000		1.000.000	7-1	7.000.000	70.400	69.243	60.419	61.576
10.000.000	1,135%	20 jaar	26-10	10.000.000		500.000	26-10	9.500.000	113.500	20.523	19.497	112.474
10.000.000	1,135%	20 jaar	26-10	10.000.000		500.000	26-10	9.500.000	113.500	20.523	19.497	112.474
4.500.000	1,135%	20 jaar	26-10	4.500.000		225.000	26-10	4.275.000	51.075	9.235	8.774	50.614
15.500.000	1,135%	20 jaar	26-10	15.500.000		775.000	26-10	14.725.000	175.925	31.811	30.221	174.335
0	1,287%	25 jaar	31-8	0	60.000.000	0	31-8	60.000.000	0	0	258.105	258.105
279.164.187				173.832.580	60.000.000	18.735.140		215.097.439	4.479.123	1.966.737	1.969.346	4.481.732

2. Geldlening onder borgstelling waterschap

a. Per 17 december 2014 heeft Hefpunt een lening van € 1.000.000 afgesloten bij de NWB, tegen een rentepercentage van 0,67% en een looptijd van 5 jaar.

Het waterschap staat voor een percentage van 26% borg voor deze lening. Door overdracht van de lening aan het NBK is de borgstelling per 01-01-2018 komen te vervallen.

b. In 2015 heeft het waterschap een garantstelling afgegeven aan de Unie van Waterschappen voor het doorlopende krediet ad € 2 miljoen. Het aandeel van Noorderzijlvest bedraagt 3,2%.

c. In 2017 heeft het waterschap een borgtochtstelling afgegeven aan de Unie van Waterschappen voor de hypotheaire lening ad € 6.013.268. Het aandeel van Noorderzijlvest bedraagt 2,24%.

2. Waarborgsommen												
Onderhoudsweg zeewering	26.762			920				25.842				604
Ontvangen waarborgsommen verrekijkers OZD	113							113				3
Ontv. Waarborgsommen toegang Garmerwolde	2.935		1.610		115			4.430				66
Totaal waarborgsommen	29.810		1.610		1.035			30.385	0	0	0	672

Bijlage F: Berekening van het rente-omslagpercentage

BEREKENING VAN HET RENTE-OMSLAGPERCENTAGE

Bijlage: F

Gemiddeld geïnvesteerd bedrag	2018		
	Per 01-01	Per 31-12	Gemiddeld
Immateriële vaste activa	14.777	10.367	12.572
Materiële vaste activa	159.522	146.519	153.021
Onderhanden projecten	22.674	50.024	36.349
Financiële vaste activa	264	264	264
	197.237	207.175	202.206
Financieringsmiddelen			Per 1-1-2017
Algemene reserve			9.291
Overige reserve			8.019
Voorzieningen			4.456
			21.767
Vaste geldleningen			173.833
Waarborgsommen			30
			195.629
Overschot/tekort aan vaste fin.middelen			
Financieringsmiddelen			195.629
Gemiddeld geïnvesteerd			202.206
Tekort aan middelen			6.577
Berekening rentekosten			
Rente geldleningen			4.482
Rente waarborgsommen			1
Rente financiële vaste activa			0
Rente rekening courant			-44
Bespaarde rente			
- waarborgsommen		0	
- algemene reserve		87	
- bestemmingsreserve		35	
Rentetoevoeging voorzieningen		0	
			122
			4.560
Rente-omslag			
Het percentage van de rente-omslag bedraagt:			
		Gemiddeld geïnv. bedrag	Rente
Totaal		202.206	4.560
Af: Investerings met vaste rente (financiële vaste activa)		0	0
		202.206	4.560
Gemiddeld percentage		4.560	2,26%
		202.206	

Bijlage G: Risicoparagraaf

Nr.	Omschrijvingrisico	Ontstaan in	Status	Risico- kans	Financieelgevolg
1	Bij het ontstaan van het waterschap in 2000 is een fonds opgericht voor het verwijderen van niet meer in gebruik zijnde persleidingen. De gelden waren belegd in obligatiefondsen met een verwacht rendement van 5%-8%. In 2017 zijn deze fondsen geliquideerd omdat ze niet meer rendabel waren. Op dit moment is er nauwelijks sprake van rendement, omdat de rente historisch	2000	In de Jaarrapportage wordt de actuele stand van het fonds opgenomen per ultimo van het betreffende jaar. De waarde van het fonds bedraagt ultimo december 2018 € 5,7 miljoen. Er is geen vastgesteld plan voor het verwijderen van leidingen. Het kan wel incidenteel voorkomen dat er een leiding wordt verwijderd.	Laag	Als het fonds ontoereikend is dragen NZV en H&A's bij. Dit risico is opgenomen in de weerstandsparagraaf.
2	Door het dalen van de bodem en dus ook het waterpeil, komen houten funderingspalen met de paalkoppen boven water te staan. De paalkoppen verrotten met als gevolg dat de bovenliggende constructie kan verzakken	2008	Dit probleem speelt met name bij de Electraboezem tweede schil.	Hoog	De herstelkosten bedragen naar schatting € 800.000 (rapportage Grontmij 18 november 2008). Het is niet duidelijk of deze kosten te verhalen zijn. In 2017 is een project gestart om alle zaken rondom de bodemdaling in kaart te brengen en prioritering aan te brengen. Inmiddels is er een methodiek van prioritering vastgesteld. Het is echter nog niet bekend wanneer met de uitvoering wordt gestart. Het eventuele financieel risico komt tijdens de exploitatie.
3	Versnelde uitvoering waterveiligheidsopgave in het kader van de verbetering van de primaire waterkering Eemshaven-De IJfzijl (12 km). Wordt versneld aangepakt i.v.m. problemen macro-stabiliteit binnenwaarts en de steenbekleding. Uitvoering van het project is voorzien in de periode 2016-2019. Risico van niet te verhalen meerkosten is aanwezig door onvoorziene vertragingen als gevolg van procedures en onvoldoende zekerheid over volledige verhaalbaarheid op het Ministerie van Economische Zaken (aardbevingsbestendigheidscomponent)	2013	Over de meerkosten voor het aardbevingsbestendig maken en houden van de zeedijk hebben constructieve besprekingen plaats gevonden met het Ministerie van I&M en de NAM. Hieruit is een vaststellingsovereenkomst tussen NZV en de NAM voortgekomen. Uitgangspunt is dat de kosten 100% vergoed worden door de NAM. De gemaakte kosten uit de voorbereidingsfase zijn reeds afgerekend met de NAM.	-	Hiermee is dit risico vervallen.
4	Kosten gemaakt voor het vernieuwen van de damwanden langs de Eemskanaalkade worden niet vergoed.	2015	In 2015 is gestart met het vernieuwen van de damwanden. De kosten hiervan worden ofwel gedragen door de NAM (aardbevingen) ofwel door Rijkswaterstaat (beheerder). In 2016 is het eerste gedeelte (nabij Woltersum) afgerekend. De opbrengsten hiervan zijn opgenomen in de jaarrekening 2017. Er zijn de definitieve afspraken gemaakt met de zowel de NAM als RWS. Inmiddels zijn alle dijkgedeelten in aanbesteding of uitvoering.	-	Dit risico is komen te vervallen door de afspraken met de NAM en RWS.
5	Met ingang van 1 januari 2016 vallen de waterschappen onder de Wet Vennootschapsbelasting. De mogelijkheid bestaat dat er alsnog een schuld ontstaat met ingang van het jaar 2016.	2016	Voor 1 maart 2019 moet de aangifte over de jaren 2016 en 2017 ingediend worden.	Laag	Naar verwachting zal 60.000 € aan VpB worden afgedragen aan de fiscus over de jaren 2016 en 2017.

Nr.	Omschrijving risico	Ontstaan in	Status	Risico-kans	Financieel gevolg
6	In 2016 heeft de rechtbank Overijssel een uitspraak gedaan over een aangespannen procedure voor de afbakening van verharde openbare wegen. Kern van de uitspraak is dat de afbakening te ruim is genomen (deels is onverhard meegenomen). Dit heeft gevolgen voor alle waterschappen die wegen apart aanslaan.	2016	De Hoge Raad heeft op 9 november 2018 een uitspraak gedaan waarin, als afbakening, alleen het verharde deel van de berm aangeslagen mag worden. Hiermee zijn de waterschappen in het ongelijk gesteld. Vanaf 2019 zal de categorie wegen conform deze uitspraak opgelegd worden. Op dit moment loopt er nog een bezwaar van één gemeente. Hiervoor is een voorziening opgenomen.	-	Door de hiervoor opgenomen voorziening is het risico afgedekt.
7	Waterschappen komen in aanmerking voor lagere energiebelasting indien aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan (dustering). Noorderzijlvest heeft hiervan gebruik gemaakt, zowel bij zuiveren als bij watersysteem. Mogelijk is er bij Noorderzijlvest sprake van een teruggave van energiebelasting op het watersysteembeheer.	2016	De Belastingdienst heeft in 2018 bij alle waterschappen onderzocht of de toepassing van de dusterings op juiste wijze is geschied. Noorderzijlvest heeft alle objecten van het watersysteem tot 2016 gezien als één cluster c.q. stroomgebied. Voor zuivering wordt het systeem van zuiveringskringen gehanteerd. In de eerste helft van 2019 wordt het onderzoek afgerond.	Laag	Dit risico is laag ingeschat. Het grootste deel van de teruggave van energiebelasting heeft betrekking op het zuiveringsbeheer. Hierover bestaat geen discussie. Ten aanzien van dustering binnen watersysteem zijn met de fiscus afspraken gemaakt, mogelijk leidt dit tot een geringe verrekening van ontvangen energiebelasting.
8	Openstaande schades kunnen niet worden verhaald	2015	Uit 2018 staan een aantal grotere schadeclaims nog open die niet afgedekt zijn door de eigen WA-verzekering. Het betreft: - graafschade persleiding (2010); de gedaimde schade bedraagt € 31.000 - schade Eemskanaal leidingbreuk (2013); de gedaimde schade bedraagt € 100.000 - ingediende claim van een ingeland voor vernattingssschade € 93.000	Hoog	Op de balans zijn de eerste twee vorderingen opgenomen. De vordering voor de graafschade is volledig als dubieus opgenomen. De claim van de ingeland is afgewezen door de verzekering. Ingeland heeft een verzoek om nadeelcompensatie ingediend ter grootte van hetzelfde bedrag.
9	Voor de dijkvakken 3 en 4 van het Eemskanaal zijn door een extern adviesbureau in de engineeringfase met onjuiste uitgangspunten berekeningen gemaakt. Waardoor een deel van de nieuw geplaatste damwanden vervangen moesten worden. De verzekerde kosten (van het adviesbureau) hiervan zijn conform de contactuele voorwaarden gemaximeerd op € 1 mln. Mogelijk kunnen niet alle kosten worden gedaimd.	2018	Het adviesbureau is aansprakelijk gesteld. De claim bestaat uit drie onderdelen. De eerste met de financieel grootste impact bevindt zich in de afrondende fase, de overige twee worden begin 2019 nader onderbouwd	Midden	Medio 2018 worden de totale kosten ingeschat op € 1,25 mln. voor het vervangen van damwanden en afkoop van een minder lange levensduur en de daarbij behorende uitvoerings-/begeleidingskosten.
10	Voor het project versterken Eemskanaalkade zijn gronden verworven. Bij de aankoop zijn afspraken gemaakt over eventuele aanvullende voorzieningen voor de verkopende partij. Deze afspraken zijn notarieel bekrachtigd, en 5 jaar geldig	2018	Medio 2018 is er nog geen claim ingediend en de kans hierop wordt gering geacht.	Laag	De totale kosten worden ingeschat op € 90.000 voor het aanbrengen van een aanvullende voorziening.

